

АГАТА КРИСТИ АЗБУЧНИТЕ УБИЙСТВА

Част 13 от „Еркюл Поаро“

Превод от английски: Радка Лафчиева, Жечка Георгиева, 1968

chitanka.info

ГЛАВА I

ПИСМОТО

През юни 1935 година аз се завърнах от ранчото си в Южна Америка, за да прекарам около шест месеца в родината. Както всички други, и ние бяхме пострадали от стопанската криза и животът ни там не беше лесен. Имах да уреждам някои работи в Англия, които само моята лична намеса можеше да изведе до успешен край. Жена ми остана да наглежда ранчото.

Едва ли е необходимо да споменавам, че една от първите ми работи, когато пристигнах в Лондон, беше да потърся моя стар приятел Еркюл Поаро.

Намерих го настанен в един от най-модерните лондонски хотели. Аз го обвиних (и той се съгласи с мене), че е избрал именно тази сграда само поради правилните ѝ геометрични форми и пропорции.

— Но да, приятелю, не мислиш ли, че това е една изключително приятна симетрия.

Отговорих му, че малко са прекалили с квадратните форми и намеквайки за един стар виц, попитах дали в този супермодерен хотел не искат от кокошките да снасят четвъртити яйца.

Поаро се разсмя от сърце.

— А, спомняш си за това? Слава богу, не. Науката не е накарала засега кокошките да се съобразяват с модерните вкусове; те все още снасят различни по големина и цвят яйца.

Аз огледах приятеля си с одобряващ поглед. Той изглеждаше чудесно — не беше остарял дори с един ден, откакто се виждахме за последен път.

— Ти си в отлична форма, Поаро — казах аз. — Изобщо не си остарял. Всъщност ако това е възможно. Бих казал дори, че имаш по-малко бели коси отпреди.

Лицето на Поаро светна.

— А защо да не е възможно? Това си е така.

— Искаш да кажеш, че косата ти се превръща от прошарена в черна, вместо от черна в прошарена?

— Точно така.

— Но това е научно невъзможно!

— Ни най-малко.

— Тогава поне е крайно необикновено. Изглежда неестествено.

— Както винаги, Хейстингс, ти си наивен и вярваш само във възвишеното. И годините не те променят! Ти схващаш явленията и техните обяснения, без да забележиш, че правиш това.

Аз се втрених в него озадачен. Без да каже нито дума, той отиде в спалнята, донесе едно шише и ми го подаде. Взех го, все още нищо неразбиращ. На него беше написано:

РЕВИВИТ. ВЪЗВРЪЩА ЕСТЕСТВЕНИЯ ЦВЯТ НА
КОСАТА. РЕВИВИТ НЕ Е БОЯ.

В ПЕТ ЦВЯТА: ПЕПЕЛЯВ, КЕСТЕН, ТИЦИАН,
КАФЯВ, ЧЕРЕН.

— Поаро — възкликнах аз. — Ти си си боядисал косата!

— А-а, най-последно!

— Ето значи защо косата ти изглежда по-черна от миналия път.

— Именно.

— Боже мой! — казах, като се съвзех от изненадата. — Предполагам, че като си дойда следващия път, ще открия, че носиш изкуствени мустаци. Или може би вече са такива?

Поаро трепна. Неговите мустаци винаги са били слабото му място. Той много се гордееше с тях. Думите ми го засегнаха по болното място.

— Не, наистина не, mon ami^[1]. Този ден, слава богу, е още твърде далеч. Изкуствени мустаци! Quel horreur!^[2]

Той енергично ги подръпна, за да ме увери в достоверността на тяхното съществуване.

— Те все още са разкошни — казах аз.

— N'est ce pas?^[3] В целия Лондон не съм виждал мустаци като моите.

«И по-добре, че не си», помислих си аз. Но за нищо на света не бих произнесъл тези думи от страх да не нараня чувствата му. Вместо това аз го попитах дали все още упражнява професията си, когато му се удаде случай.

— Знам — казах аз, — че ти се оттегли от работата си преди години...

— C'est vrai.^[4] И започнах да отглеждам тиквички! Но стана едно убийство и аз изпратих тиквичките по дяволите. Оттогава съм като някоя примадона, която дава прощалното си представление. И това прощално представление се повтаря безброй пъти.

Аз се засмях.

— Наистина е така. Всеки път си казвам — край! Но все нещо ново ще се появи! И аз приемам делото, а за оттеглянето хич не ме е грижа. Ако малките сиви клетки не се упражняват, хващат ръжда.

— Разбирам — казах аз. — Ти ги упражняваш, но умерено.

— Точно така. Не се заемам с какво да е. За Еркюл Поаро — само каймакът на криминалистиката!

— Има ли много каймак наоколо?

— Pas mal.^[5] Наскоро едвам се отървах.

— От неуспех ли?

— Не, не — Поаро беше шокиран. — Но мене, Еркюл Поаро, за малко не ме очистиха.

Аз подсвирих.

— Предприемчив убиец!

— Не толкова предприемчив, колкото небрежен — каза Поаро. — Точно така, небрежен. Но нека да не говорим за това. Знаеш ли, Хейстингс, в много случаи гледам на тебе като на мой талисман.

— Така ли — казах аз. — В какви случаи?

Поаро не отговори пряко на въпроса ми. Той продължи:

— Щом чух, че се завръщаш, веднага си казах: «Нещо ще се случи.» Както едно време, ще разследваме заедно. Но при това положение случаят няма да бъде обикновен. Трябва да бъде нещо... — той махна възбудено с ръка — нещо recherche?^[6], нещо специално, нещо fine^[7]...

Той придаде на последната дума някакъв непреводим оттенък.

— Честна дума, Поаро — казах аз, — всеки би си помислил, че поръчваш обяд в Риц.

— Докато човек не може да си поръча убийство ли? Абсолютно вярно — въздъхна той. — Но аз вярвам в късмета, в предопределението, ако искаш дори. Твоето предопределение е да стоиш до мене и да ме предпазваш от извършването на непростимата грешка.

— Какво наричаш «непростимата грешка»?

— Да не забележа очевидното.

Прехвърлих тази мисъл в главата си, без да разбера смисъла и.

— Е — казах след малко. — Случило ли се е вече това свръхпрестъпление?

— Pas encore. Поне... може би...

Той спря и, затруднен, набърчи чело. Ръцете му автоматично оправиха няколкото дреболийки, които аз по невнимание бях разместил.

— Не съм сигурен — каза той бавно.

Имаше нещо толкова странно в тона му, че аз го погледнах изумен. Лицето му все още беше намръщено. Внезапно той кимна решително с глава, прекоси стаята и отиде при бюрото до прозореца. Излишно е да споменавам колко педантично беше подредено то, така че той веднага намери листа, който му трябваше. После бавно се приближи към мене, с отворено писмо в ръката си. Поаро го прочете наум и ми го подаде.

— Кажи ми, mon ami, какво разбираш от тази работа?

Аз го взех от ръцете му заинтригуван. Писмото беше написано на машина, върху плътна бяла хартия.

Мистър Еркюл Поаро, Вие си въобразявате, че можете да разкривате мистерии, които са прекалено трудни за нашата нещастна, дебелоглава английска полиция. Ще видим, мистър Умни Поаро, колко проникателен можете да бъдете. Може би тази работа няма да Ви се стори трудно разрешима. Внимавайте какво ще се случи в Андоувър на 21-ви този месец.

Ваш ABC

Погледнах плика. Той също беше напечатан.

— Щемпелът е от Лондон — каза Поаро, когато аз се загледах в клеймото. — Е, какво е мнението ти?

Аз само повдигнах рамене и му върнах писмото.

— Някой луд, предполагам.

— Това ли е всичко, което можеш да кажеш?

— А на тебе не ти ли звучи като написано от луд?

— Да, приятелю, звучи ми.

Гласът му беше сериозен. Аз го погледнах с любопитство.

— Приемаш го много надълбоко, Поаро.

— Човек трябва да приема лудите сериозно. Лудите са много опасно нещо.

— Да, разбира се, така е. Но аз нямах това предвид. Искан да кажа, че това звучи по-скоро като някаква идиотска шега. Може би някой празнично настроен идиот е обърнал някоя друга чашка повече.

— Comment?^[8] Обърнал какво?

— Нищо, просто един израз. Искан да кажа, някой приятел, който се е бил натряскал. Ох, дявол да го вземе — някой, който е препил.

— Merci^[9], Хейстингс, на мене ми е познат изразът «натряскал съм се». Може би всичко е така, както казваш ти.

— А ти мислиш, че има нещо друго ли? — попитах аз, изненадан от недоволството в гласа му.

Поаро поклати със съмнение глава, но не каза нищо.

— А взел ли си някакви мерки?

— Какво мога да направя аз? Показах го на Джап. Той беше на твоето мнение. «Глупава шега» — това бяха думите му. Те, в Скотланд Ярд, получават такива писма всеки ден. Пък и на мене ми се е случвало.

— Но ти вземаш това писмо сериозно.

Поаро отговори бавно:

— В него има нещо, което не ми харесва, Хейстингс.

Тонът му неволно привлече вниманието ми.

— Кое не ти харесва?

Той поклати глава, взе писмото и го прибра отново в бюрото си.

— Ако наистина го приемаш така сериозно, не можеш ли да направиш нещо? — попитах аз.

— Човек на действието, както винаги! Но и какво мога да направя. Полицията в Андоувър видя писмото, но не го приеха сериозно. Няма отпечатащи от пръсти. Няма никакви улики, които да ни насочат към евентуалния подател.

— Фактически, налице е само твоята собствена интуиция.

— Не интуиция, Хейстингс. «Интуиция» е лоша дума. Моето познание и моят опит ми подсказват, че нещо тук не е наред...

Той започна да жестикулира, тъй като думите му изневериха. После отново поклати глава.

— Може би правя от мухата слон. Във всеки случай не може да се направи нищо друго, освен да се чака.

— Добре, 21-ви е в петък. Ако стане някоя голяма кражба около Андоувър, тогава...

— Ах, какво облекчение би било.

— Облекчение? — аз зяпнах. Стори ми се, че тази дума беше съвсем не на място.

— Една кражба може да причини безпокойство, но едва ли облекчение! — заявих аз.

Поаро поклати енергично глава.

— Имаш грешка, приятелю. Не разбираш какво искам да кажа. Кражбата би била облекчение, понеже би освободила ума ми от страха от нещо друго.

— От какво?

— Убийство! — каза Еркюл Поаро.

---

[1] Приятелю мой (фр.). — Б.е.ред. ↑

[2] Какъв ужас! (фр.). — Б.е.ред. ↑

[3] Нали? (фр.). — Б.е.ред. ↑

[4] Вярно е (фр.). — Б.е.ред. ↑

[5] Не е зле (фр.). — Б.е.ред. ↑

[6] Търсено (в случая — стока, което се търси) (фр.). — Б.е.ред. ↑

[7] Добро (в случая — качествено) (фр.). — Б.е.ред. ↑

[8] Как? (фр.). — Б.е.ред. ↑

[9] Благодаря (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА II

(НЕ ЛИЧНО ОТ КАПИТАН ХЕЙСТИНГС)

Мистър Александър Бонапарт Къст стана от мястото си и огледа разхвърляната стая. Гърбът му се беше схванал от дългото седене и той се протегна с целия си ръст. Някой страничен наблюдател би забелязал, че всъщност мистър Къст беше доста висок мъж. Прегърбената му стойка и късогледият му поглед създаваха грешното впечатление, че е дребен.

Той приближи до едно доста износено палто, което висеше на вратата, извади от джоба му кутия евтини цигари и кибрит. Запали си цигара и се върна на масата. Извади един железопътен справочник и погледна в него; после се върна към изучаването на написания на машина списък с имена и отметна с писалката си първото име.

Беше четвъртък, 20 юни.

ГЛАВА III

АНДОУВЪР

Предчувствията на Поаро относно анонимното писмо, което беше получил, ми бяха направили силно впечатление, но трябва да призная, че когато 21-ви наистина дойде, цялата работа беше изхвъркнала от съзнанието ми и първото нещо, което ми напомни за нея, беше посещението на главния инспектор от Скотланд Ярд мистър Джап при моя приятел. Ние се познавахме с него от дълги години и той сърдечно ме поздрави.

— Та това е капитан Хейстингс, завърнал се от дивите области на... как му беше името? Напомняте ми за едно време, като ви гледам пак заедно. Изглеждате много добре. Може би само косата на темето ви е малко оредяла. Но какво да се прави, всички вървим натам. Моята също започна да пада.

Аз трепнах. Бях сигурен, че благодарение на грижливия начин, по който решех косата си — точно върху темето, леката прозрачност, за която Джап намекна, беше почти незабележима. Но както и да е, Джап никога не се е отличавал с особена тактичност, когато се отнасяше до мене, така че направих добродушна гримаса и се съгласих, че никой от нас не става по-млад.

— С изключение на мосю Поаро — каза Джап. — Той би бил отлична реклама на препаратите против косопад. А растителността под носа му е по-пищна от всякога. И на всичко отгоре в преклонна възраст стана център на вниманието. Замесен във всички знаменити афери на деня: мистерии във влакове, в самолети, убийства във висшите кръгове — той е и тук, и там, и навсякъде. Откакто се оттегли от служба, много се прочу.

— Аз вече казах на Хейстингс, че съм като примадоната, която непрекъснато дава последното си представление — каза Поаро с усмивка.

— Няма да се учудя, ако свършиш с разследването на собствената си смърт — каза Джап и се разсмя от сърце. — Това е

добро като идея. Трябва да се запише.

— Това разследване ще го оставим за Хейстингс — каза Поаро и ми намигна.

— Ха, ха! Това би било добра шега — изсмя се Джап.

Аз не можах да разбера защо тази шега му се стори толкова забавна; дори намерих, че е проява на много лош вкус. Явно, добрият Поаро е остарял и едва ли са му приятни шеги относно неговия приближаващ край. Може би изражението ми показва какво мисля, понеже Джап промени темата.

— Чухте ли за анонимното писмо на мосю Поаро? — попита той.

— Показах го на Хейстингс онзи ден — отговори приятелят ми.

— Вярно — възкликнах аз. — Съвсем го бях забравил. Чакайте да видя коя дата се споменаваше.

— 21-ви — каза Джап. — Затова се и отбих. Вчера беше 21-ви и само от любопитство позвъних снощи в Андоувър. Наистина е било шега. Нищо не се е случило. Един счупен прозорец — някакво дете хвърляло камъни и няколко пиански истории. Един път и нашият белгийски приятел да се излъже.

— Признавам, че ми олекна — съгласи се Поаро.

— Ама здравата си го беше навил на пръста — каза Джап състрадателно. Ние получаваме такива писма с десетки всеки ден. Пишат ги разни безделници с празни глави. Но са напълно безобидни, търсят само силни преживявания.

— Наистина беше глупаво от моя страна да го взема толкова надълбоко — каза Поаро. — Изглежда сбърках къщата.

— Ти и сега бъркаш адрес с къща — каза Джап.

— Comment?

— Нищо, една-две поговорки. Е, аз да си вървя. Имам една работа наблизо. Трябва да получа едно откраднато бижу. Просто се отбих за малко, за да те успокоя. Жалко е да се карат тези сиви клетки да работят напразно.

С тези думи и със звучен смях Джап си отиде.

— Не се е променил много старият Джап, а? — попита Поаро.

— Изглежда доста по-стар — казах аз. — Побелял е — добавих отмъстително.

Поаро се изкашля и каза:

— Знаеш ли, Хейстингс, моят фризьор е страшно изобретателен. Сега е намерил едно малко средство — човек го прикрепя към темето си и сресва собствената си коса върху него; не е съвсем перука, ами... как да ти кажа...

— Поаро! — изревах аз. — Казвам ти веднъж завинаги, че не искам да имам нищо общо с идиотските изобретения на глупавия ти фризьор! Какво толкова й има на косата ми?

— Ама не, абсолютно нищо.

— Говориш като че ли съм почнал да оплешивявам.

— Моля ти се, дума да не става.

— Естествено, от големите летни горещини в Америка косата ми малко пооредя. Но на връщане ще си взема някой ефикасен препарат против косопад.

— Точно така.

— В края на краищата, какво му влиза в работата на Джап. Винаги е бил нетактичен и при това без никакво чувство за хумор. От този тип хора, които се смеят, когато някой дръпне стола на сядащ човек.

— Доста хора биха се смели на това.

— Много глупаво.

— От гледна точка на сядащия човек — да.

— Е — казах аз, като се посъвзех. (Признавам, че съм чувствителен на тема коса.) — Съжалявам, че анонимното писмо не ни доведе до нищо.

— Този път наистина сбърках. Стори ми се, че има нещо особено в това писмо. А то излезе една глупост. Боже мой, ставам стар и подозрителен, като някое старо куче, което лае без причина.

— Ако ще работим заедно, трябва да се поровим из «каймака» за друго убийство — казах аз през смях.

— Спомняш ли си какво каза завчера? Ако човек можеше да си поръчва престъпления, както може да си поръчва обяд, ти какво би си избрал?

Аз веднага му влязох в тон.

— Момент да помисля. Нека хвърлим поглед върху менюто. Кражба? Или може би фалшификация. Не, не ми харесва. Прекалено вегетарианско. Трябва да е убийство, кърваво убийство, с гарнитура, естествено.

— Разбира се. L'hors d'oeuvres^[1].

— А кой ще бъде жертвата? Мъж или жена? По-добре мъж. Някоя важна личност. Американски милионер, някой министър-председател или пък собственик на вестник. А сега да видим мястото на убийството. Какво ще кажеш за добрата стара библиотека? Като че ли най-подхожда за атмосферата. Що се отнася до оръжието, може да бъде някоя причудливо извита кама или тъп инструмент от типа на издялано от камък божество.

Поаро въздъхна.

— А може и отрова — казах аз. — Но това звучи твърде професионално. Или револверен изстрел, прорязващ нощта. Тогава трябва да има и едно-две красиви момичета.

— Кестенияви — промърмори приятелят ми.

— Старата ти шега. Едно от момичетата, естествено, ще бъде несправедливо заподозряно, а трябва да има и някакво недоразумение между нея и младия мъж. Освен това ще има и други заподозрени: възрастна жена, тъмен, опасен тип, някой приятел или съперник на убития, мълчалива секретарка, незабележителна личност, някой добряк с безцеремонни обноски, двойка уволнени слуги или горски пазачи или нещо от тоя род и един глупав детектив от типа на Джап и... това е всичко.

— Значи това е твоята представа за пикантно убийство?

— Виждам, че не си съгласен.

Поаро ме погледна тъжно.

— Ти направи отлично резюме на почти всички детективски романи, които са написани досега.

— Добре — казах аз. — А какво би поръчал ти?

Поаро затвори очи и се облегна назад в креслото си. Гласът му стана мъркащ като на стар котарак.

— Съвсем обикновено убийство, без усложнения. Убийство в тих домашен кръг, безстрастно и интимно.

— Как може едно убийство да бъде интимно.

— Представи си — промълви Поаро — едно общество от пет души. Четиримата играят бридж, а петият седи в едно кресло до камината. На края на вечерта намират, че човекът до камината е мъртъв. Убил го е единият от четиримата, докато е бил мор, а другите

трима, увлечени в разиграването, не са забелязали нищо. Ето едно интересно убийство. Кой от четиримата е бил убиецът?

— Не виждам нищо заинтригуващо в това! — казах аз.

Поаро ме погледна с упрек.

— Не, разбира се! Като няма причудливо извити камни и изнудване, не е интересно. Също и без скъпоценен камък, който да е откраднатото око от статуя на бог или неразгадаеми ориенталски отрови. Ти имаш мелодраматична душа, Хейстингс. На тебе би ти харесало не едно, а цяла поредица от убийства.

— Признавам — казах аз, — второ убийство в книгата често освежава нещата. Ако убийството стане още в първата глава и човек трябва да проследи алибито на всеки герой поотделно чак до предпоследната страница, става малко скучно.

Телефонът извън и Поаро стана да се обади.

— Ало — каза той. — Ало! Да, на телефона е Еркюл Поаро.

Той слуша известно време, после лицето му се измени.

Репликите му бяха кратки и несвързани.

— Mais oui^[2]...

— Да, разбира се...

— Но да, ще дойдем...

— Естествено...

— Сигурно е така, както казвате...

— Добре, ще го донеса. А tout a l'heure^[3], тогава.

Той постави слушалката и се приближи до мене.

— Беше инспектор Джап, Хейстингс.

— Е?

— Току-що се бил прибрал в Скотланд Ярд. Има съобщение от Андоувър.

— Андоувър? — извиках възбудено.

Поаро бавно каза:

— Една стара жена, на име Ашър, собственица на малко магазинче за цигари и вестници, е била намерена убита.

Като че ли ме поляха със студен душ. Интересът ми, разпален при споменаването на Андоувър, изведнъж се изпари. Аз очаквах нещо фантастично, нещо изключително! Убийството на една стара жена, притежателна на магазинче за цигари, изглеждаше някак си бледо и лишено от интерес.

Поаро продължи със същия бавен и сериозен глас:

— Андоувърската полиция смята, че може да хване човека, който е извършил това.

Почувствувах нов пристъп на разочарование.

— Жената е била в лоши отношения с мъжа си — някакъв хроничен алкохолик. Неведнъж я е заплашвал, че ще я убие. Както и да е — продължи Поаро, — полицията иска да хвърли още един поглед върху анонимното писмо. Казах, че ние двамата тръгваме веднага за Андоувър.

Настроението ми малко се възвърна. В края на краищата колкото и незначително да изглеждаше това престъпление, все пак беше убийство, а аз отдавна не се бях занимавал с убийства и убийци.

Почти не чух следващите думи на Поаро. По-късно щях да си спомня значението им.

— Това е началото — каза Еркюл Поаро.

---

[1] Ордъовър (предястие) (фр.). — Б.е.ред. ↑

[2] Ами да (фр.). — Б.е.ред. ↑

[3] До скоро (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА IV

МИСИС АШЪР

В Андоувър ни прие инспектор Глен — висок рус мъж с приятна усмивка.

Аз няма да се впускам в подробности, а ще дам кратко резюме на фактите около убийството.

Било е открито от дежурния полицаи Довър на 22-ри в един часа сутринта. Както правел обиколката си, той натиснал вратата и видял, че е отключена. Влезнал и на пръв поглед му се сторило, че в магазинчето няма никой, но като насочил фенера си към тезгяха, видял сгърченото тяло на старата жена. Когато съдебният лекар дошъл на местопроизшествието, установил, че е била убита от силен удар по тила, по всяка вероятност когато е вземала пакет цигари от долния рафт на полицата зад тезгяха. Смъртта била настъпила осем-девет часа преди това.

— Но ние се добрахме до повече факти — добави инспекторът. — Открихме един човек, който е купил пакет тютюн в 17:30 часа. А друг един влезнал в магазина в 18:05 часа и помислил, че е празен. Това ограничава момента на убийството между 17:30 и 18:05 часа. Засега не съм открил никой, който да е видял Ашър да се навърта около магазинчето, но още е рано. В девет часа е бил в «Трите корони», вече доста пиян. Когато го намерим, ще го задържим като заподозрян.

— Малко привлекателна личност, а? — попита Поаро.

— Неприятен тип.

— Не е ли живеел с жена си?

— Не, разделили се преди години, Ашър е немец. Бил е келнер по едно време, но се пропилил и постепенно станал неработоспособен. Тя също е работила известно време. Последната ѝ работа е била като готвачка при една стара дама, някоя си мис Роуз. Мисис Ашър давала пари на мъжа си за храна, но той ги изпивал и отивал, където тя работела, да прави сцени. Затова именно приела работата при мис Роуз

в Грейндж. Това е едно много затънтено място на три мили от Андоувър. Той не е можел да ходи там толкова често. Когато мис Роуз починала, оставила на мисис Ашър малко наследство, с което тя започнала дребната си търговийка. Наела това малко магазинче за цигари, вестници и други дребни стоки. Тя се справяше добре с работата си. Ашър имаше навика да се върти наоколо и да я заплашва. От време на време тя му даваше по малко пари, само и само да се отърве от него. Отпускаше му по 15 шилинга седмично.

— Имат ли депа? — попита Поаро.

— Не. Тя има някаква племенница, която работи в Оувъртън. Много мило и сериозно момиче.

— Та казвате, че Ашър е заплашвал жена си.

— Да. Той е цяла напаст, като се напие. Ругаеше и заплашваше, че ще ѝ смачка главата. Не е бил лесен животът на мисис Ашър.

— На колко години беше?

— Около 60. Много уважавана и отрудена жена.

Поаро попита замислено:

— Вашето мнение, инспекторе, е, че този Ашър е убил жена си, така ли?

Инспекторът се изкашля предпазливо.

— Още е рано да се правят изводи, мистър Поаро, но бих искал да чуя лично от Франц Ашър как е прекарал миналата вечер. Ако може да даде задоволителен отговор — добре, ако ли не...

Настъпи напрегната пауза.

— Липсва ли нещо от магазина?

— Нищо. Парите в касата са непокътнати. Нищо не показва, че е имало кражба.

— Вие мислите, че Ашър е отишъл пиан в магазина, започнал е да заплашва жена си и накрая я е убил?

— Това изглежда най-вероятното разрешение. Но да си призная, сър, въпреки това искам да хвърля още един поглед върху онова странно писмо, което получихте.

Поаро му подаде писмото и инспекторът го прочете намръщен.

— Не прилича на стила на Ашър — каза той най-сетне. — Съмнявам се дали Ашър би употребил израз като «нашата английска полиция». Освен ако се е опитвал да бъде много хитър. Пък е и цяла развалина — ръцете му треперят и той не би могъл да напише писмото

на машина без никаква грешка. Хартията е от най-добро качество, мастилото също. Странното е, че се споменава именно 21-ви. Но, разбира се, може да бъде и просто съвпадение.

— Да, възможно е.

— Но аз не харесвам подобни съвпадения, мистър Поаро. Прекалено точно се покриват.

Той млъкна за малко. Бръчки прорязаха челото му.

— АВС. Кой, по дяволите, може да бъде този АВС? Трябва да видим дали Мери Драуър (това е племенницата) може да ни помогне с нещо. Объркана работа. Ако не беше това писмо, щях да се обзаложа, че това е работа на Франц Ашър.

— Знаете ли нещо за миналото на мисис Ашър?

— Родена е в Хампшър. Започнала е да работи в Лондон още като момиче. Там срещнала Ашър и се омъжила за него. Трябва да са живели много тежко през време на войната. Оставила го е през 1922 година. По него време са живеели в Лондон. Тя дошла тук, за да се отърве от него, но той подушил накъде е заминала, последвал я и буквално ѝ вадеше душата за пари...

Влезе един полицаи.

— Да, Бригс, какво има?

— Ашър, сър. Намерихме го.

— Добре, доведете го. Къде беше той?

— Криеше се на гарата в един вагон.

— Така ли? Доведете го тук.

Франц Ашър беше наистина един жалък и непредразполагащ към съзерцание екземпляр. Той ту плачеше, ту заплашваше, ту раболепствуваше. Мътният му поглед се местеше бързо от едно лице на друго.

— Какво искате от мене? Аз нищо не съм направил, на нищо не прилича да ме водите тук. Как смеете, свини такива? — Тонът му рязко се смени. — Не, не, не исках да кажа това. Вие не бихте обидили един беден, стар човек. Няма да бъдете лоши с него. Всеки е лош с бедния, стар Франц! Горкият, стар Франц!

Мистър Ашър започна да плаче.

— Стига, Ашър! — каза инспекторът. — Съвземи се. Не те обвинявам в нищо все още. И ти не си длъжен да правиш никакви

изявления, ако не искаш. Но, от друга страна, ако си замесен в убийството на жена си...

Ашър го прекъсна. Гласът му се извиси до писък.

— Аз не съм я убил! Не съм я убил! Всичко това е лъжа! Проклети английски свини, всички сте срещу мене! Не съм я убил, не съм я убил!

— Ти много често я заплашваше, Ашър.

— Не, не. Вие не разбирате. Това беше една шега между мене и Алис. Тя разбираше.

— Странна шега! Би ли ми казал, ако нямаш нищо против, къде си бил миналата вечер?

— Да, да, всичко ще кажа. Не съм наближавал дори до Алис. Бях с приятели, с добри приятели. Първо бяхме в «Седемте звезди», а после в «Червеното куче».

Той говореше бързо, думите му се застъпваха.

— Дик Уилоуз, той беше с мене, и старият Кърди, и Джордж, и Плат, и много други момчета. Казвам ви, че не съм се приближавал дори до магазина. Ах, Gott, казвам ви самата истина.

Гласът му беше писклив. Инспекторът кимна на подчинения си.

— Отведи го. Арестувам го като заподозрян.

— Не знам какво да мисля — каза той, когато отведоха неприятния, треперещ стар човек, със злобно изкривена уста. — Ако не беше писмото, щях да съм сигурен, че той го е направил.

— А хората, които спомена?

— Разпасана банда — нито един от тях не би се поколебал да лъжесвидетелствува. Не се и съмнявам, че е бил с тях по-голямата част от времето. Много зависи от това, дали някой го е видял около магазина между 5:30 и 6 часа.

Поаро поклати глава замислено.

— Сигурен ли сте, че нищо не е изчезнало от магазина?

Инспекторът повдигна рамене.

— Зависи. Може да са били взети един-два пакета цигари, но за такова нещо не се извършва убийство.

— А нямаше ли нещо, как да се изразя, нещо забравено в магазина, нещо странно, което да Ви е учудило?

— Имаше един железопътен справочник — каза инспекторът.

— Железопътен справочник ли?

— Да. Беше разтворен и обърнат надолу към тезгяха, сякаш някой е гледал за влаковете от Андоувър. Може да е била старата жена или някой купувач.

— Тя продаваше ли такива неща?

Инспекторът поклати отрицателно глава.

— Тя продаваше само малки разписания от едно пени. Този беше голям справочник, каквито се продават само в големите книжарници.

В очите на Поаро се появи странен блясък. Той се наведе напред.

— Железопътен справочник, казвате. Какво издание, на «Брадшо» или «АВС»?

Очите на инспектора също блеснаха.

— Боже господи! — каза той. — Беше «АВС»!

ГЛАВА V

МЕРИ ДРАУЪР

Мисля, че интересът ми към делото се породил след онова първо споменаване на железопътния справочник «АВС». До този момент всичко минаваше покрай мене, без да събуди голям интерес. Това жестоко убийство на стара жена в малкото и закътано магазинче толкова приличаше на обичайните вестникарски сензации, че не успя да прикове вниманието ми. В себе си бях убеден, че писмото, в което се споменаваше 21-ви, е било просто съвпадение и че мисис Ашър е станала жертва на онзи пиян звяр, мъжа ѝ. Но споменаването на железопътния справочник, широко известен под съкратеното си заглавие «АВС», тъй като изброяваше гарите по техния азбучен ред, изведнъж ме заинтересува. Наистина това не можеше да бъде второ съвпадение. Започнах да виждам престъплението в друга светлина.

Кой е бил тайнственият субект, който е убил мисис Ашър и е оставил след себе си един железопътен справочник «АВС»?

След като излязохме от полицейското управление, най-напред посетихме моргата, за да видим тялото на убитата жена. Странно чувство ме обзе, когато гледах това сбръчкано, старо лице с опъната назад прошарена коса. То изглеждаше толкова невероятно далеч от всякакво насилие.

— Така и не е разбрала кой или какво я е ударило — забеляза сержантът. — Доктор Кър го каза това. Горката старица, радвам се, че е било така. Беше такава добра жена.

— Трябва да е била красива някога — каза Поаро.

— Така ли? — промърморих недоверчиво.

— Но то е очевидно, погледни само овала, скулите, формата на главата.

Той въздъхна, покри я отново с чаршафа и ние излязохме от моргата.

Следващата ни стъпка беше един кратък разговор със съдебния лекар. Доктор Кър беше човек на средна възраст и имаше много

компетентен вид. Говореше кратко и уверено.

— Не намерихме оръжието — каза той. — Не сме в състояние да кажем с точност какво е било. Тежък бастун, тояга или чорап, пълен с пясък — всяко едно от тези неща е можело да свърши работата.

— Необходима ли е била голяма сила, за да се нанесе ударът?

Докторът стрелна Поаро с проникателните си очи.

— Предполагам, че искате да попитате дали един немощен, седемдесетгодишен старец е можел да стори това. Да, напълно е възможно. Ако този край на оръжието, с който е бил нанесен ударът, е бил достатъчно тежък, дори един слаб човек би могъл да постигне желанието резултат.

— В такъв случай убиецът е можел да бъде с еднакъв успех както мъж, така и жена?

Предположението дойде малко неочаквано за доктора.

— Жена ли? Да си призная, никога през ум не ми е минавало да свържа жена с този вид престъпление. Но е възможно, естествено, напълно възможно. Само че от психологична гледна точка не бих казал, че това е женско престъпление.

Поаро енергично закима с глава, съгласявайки се с доктора.

— Именно. От тази гледна точка е крайно неправдоподобно. Но трябва да се вземат предвид всички вероятности. В каква поза лежеше тялото?

Докторът старателно описва положението, в което е лежала жертвата. Неговото мнение беше, че тя е стояла с гръб към тезгяха, а следователно и към убиеца, когато ударът е бил нанесен. Тя се е свлякла зад тезгяха така, че един евентуален клиент не би я забелязал.

След като благодарихме на доктор Кър и излязохме, Поаро каза:

— Ето, Хейстингс, че получихме още едно доказателство за невинността на Ашър. Ако той е ругаел и заплашвал жена си, тя би стояла зад тезгяха с лице към него. А вместо това тя е била обърната с гръб към убиеца си. Следователно явно е искала да вземе тютюн или цигари за клиент.

Аз потреперих.

— Какъв ужас!

Поаро кимна мрачно.

— *Rauvre femme!*^[1] — промърмори той.

После погледна часовника си.

— Струва ми се, че Оувъртън не е много далеч оттук. Да прескочим ли дотам за един разговор с племенницата на убитата?

— Не трябва ли да видиш по-напред магазина, където е извършено престъплението?

— Предпочитам да сторя това по-късно. Имам известни съображения.

Той не даде повече обяснения и след няколко минути ние вече се носехме по пътя за Оувъртън.

Адресът, който ни даде инспекторът, ни отведе пред една голяма къща, на около една миля извън селището по посока на Лондон.

На позвъняването ни отговори едно хубаво тъмнокосо момиче със зачервени от плач очи.

Поаро попита любезно:

— Струва ми се, че Вие сте Мери Драуър, прислужницата в тази къща?

— Да, сър, точно така. Аз съм Мери.

— Тогава ще можем ли да поговорим с Вас няколко минути, ако Вашата господарка няма нищо против? Касае се за леля Ви, мисис Ашър.

— Госпожата излезе, сър. Сигурна съм, че тя не би имала нищо против. Заповядайте вътре.

Тя отвори вратата на малка всекидневна стая и ние влязохме; Поаро седна на един стол близо до прозореца и погледна изпитателно момичето.

— Предполагам, че вече знаете за смъртта на леля си.

Момичето кимна; очите отново се напълниха със сълзи.

— Научих тази сутрин, сър. Полицията беше тук. О, това е ужасно! Горката леля! Животът ѝ беше толкова тежък, а на всичко отгоре и този ужасен край!

— Полицията не каза ли, че трябва да отидете в Андоувър?

— Казаха, че трябва да присъствувам на следствието в понеделник, сър. Аз нямам къде да отида там — в никакъв случай не бих могла да преспя и една нощ в онова проклето място. Освен това не бих искала да оставям господарката без прислужница дълго време.

— Вие обичахте леля си, нали, Мери? — ласкаво попита Поаро.

— Разбира се, сър. Тя винаги беше толкова добра към мене. Аз отидох да живея при нея в Лондон, след като почина майка ми. Бях на

11 години. Постъпих на служба на 16 години, но винаги прекарвах почивния си ден при леля. Тя имаше големи неприятности с този немец. Наричаше го «моя стар дявол». Проклетият търтей никога не я оставяше на мира.

Момичето говореше с ожесточение.

— Леля Ви никога ли не се е опитвала да се освободи от това преследване по законен път?

— Но той ѝ беше съпруг, сър, от това положение човек не може да се отърве.

Момичето говореше просто, но с убеждение.

— Кажете ми, Мери, той заплашваше ли я, или не?

— О, да, сър, той говореше ужасни неща: че щял да ѝ пререже гърлото, и от този род. Ругаеше и псуваше и на немски, и на английски. И все пак леля казваше, че е бил красив мъж, когато се оженила за него. Страшно е, като си помисли човек докъде стигат хората.

— Така е. И затова, предполагам, че след като лично сте имали не един случай да чуete подобни заплахи, Вие не сте се учудили, когато сте научили какво е станало.

— Напротив, сър, много се учудих. Виждате ли, никога през ум не ми е минавало, че той мисли това, което говори. Мислех си, че това са просто отвратителни приказки и нищо повече. Пък и леля като че ли не се страхуваше от него. Виждала съм го как се измъква с подвита опашка, като виновно куче, щом тя се ядоса. Той се страхуваше от нея, ако искате да знаете.

— И все пак тя му е давала пари.

— Но той беше неин мъж, сър.

— Да, Вие вече казахте това.

Той помълча една-две минути, после каза:

— Да предположим, че въпреки всичко той не я е убил.

— Не я е убил? — тя широко отвори очи.

— Да, точно това исках да кажа. Да предположим, че някой друг я е убил. Имате ли някаква представа кой може да бъде този «някой друг»?

Момичето го погледна още по-учудено.

— Нямам никаква представа, сър. Това изглежда невероятно, нали?

— Леля Ви от никого ли не се страхуваше?

Мери поклати глава.

— Леля не се страхуваше от никого. Тя имаше остър език и можеше да излезе срещу всеки.

— Не сте ли я чули да споменава, че някой ѝ има зъб за нещо?

— Не, сър.

— Да е получавала някога анонимни писма?

— Какви писма казахте, сър?

— Неподписани писма или пък подписани с нещо като АВС?

Той я гледаше изпитателно, но явно момичето беше в недоумение. Тя учудено поклати глава.

— Освен Вас леля Ви има ли други роднини?

— Вече не, сър. Били са десет деца, но само три са оживели. Чичо Том го убиха през време на войната, чичо Хари замина за Америка и оттогава няма никаква вест от него. Мама също почина, така че само аз ѝ останах.

— Имаше ли леля Ви някакви спестявания? Някакви скътани пари?

— Имаше малко в спестовната каса, колкото за едно прилично погребение, както казваше тя. Иначе имаше колкото да свързва двата края. Какво друго може да се очаква с такъв камък на шията като нейния мъж?

Поаро кимна замислено. После каза, повече на себе си, отколкото на нея:

— Засега цялата работа е много тъмна; няма никакви следи. Виж, ако нещата се поизяснят... — Той стана от мястото си. — Ако ми потърбвате, Мери, ще Ви пиша на тукашния адрес.

— Но аз напускам, сър. Не обичам провинцията. Стоях тук, само защото ми се струваше, че е утеха за леля да ме има наблизо. Но сега — отново сълзи се появиха в очите ѝ — бих казала, че нямам причина да стоя повече и ще се върна в Лондон. За едно момиче там е по-интересно.

— Бих желал, когато се настаните там, да ми дадете адреса си. Ето визитната ми картичка.

Той я подаде и тя я погледна озадачено.

— Значи Вие нямате нищо общо с полицията, сър?

— Аз съм частен детектив.

Тя стоеше и го гледаше мълчаливо. После каза:

— Да не би да има нещо... странно, сър?

— Да, детето ми, има нещо странно. По-късно може би ще можете да ми помогнете.

— Аз ще направя всичко, каквото мога, сър. Не беше справедливо да убият леля.

Момичето се изрази особено, но думите ѝ прозвучаха трогателно.

Следващата минута вече бяхме на път за Андоувър.

---

[1] Бедната жена! (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА VI

МЕСТОПРЕСТЪПЛЕНИЕТО

Уличката, където беше станала трагедията, се оказа пресечка на главната улица. Магазинчето на мисис Ашър се намираше от дясната и страна.

Когато завихме по улицата, Поаро погледна часовника си и аз разбрах защо идвахме чак сега. Часът беше точно 17:30. Той искаше да възпроизведе атмосферата на вчерашния ден колкото се може точно. Но ако действително това му беше целта, то той не сполучи да я постигне. Предишната вечер улицата едва ли е изглеждала така, както в този момент. Между бедните къщи бяха разпръснати няколко невзрачни магазинчета. Предположих, че обикновено доста хора сноват нагоре и надолу по улицата, и че рояци деца играят по тротоара и по платното.

В момента на нашето пристигане внушителна тълпа стоеше и зяпаше една от къщите. Не беше никак трудно да се досетим коя именно. Това, което видяхме, беше една маса човешки същества, гледаща с напрегнато любопитство мястото, където друго човешко същество е било убито.

Когато се приближихме, предположенията ни се оказаха верни. Пред едно малко, опушено, със спуснати кепенци магазинче стоеше един смутен млад полицаи и упорито умоляваше тълпата да се разпръсне. С помощта на един свой колега той успя да постигне някои размествания: няколко души недоволно въздъхнаха и се отправиха към всекидневните си задължения, но други моментално се появиха, заеха освободените места и дълбокомислено започнаха да съзерцават мястото, където е било извършено престъпление.

Поаро се спря малко настрани от тълпата. От мястото, където стояхме, надписът над вратата се четеше много ясно. Поаро го прочете тихичко:

— «А. Ашър». Oui, c'est peut etre la...^[1]

Той замълча.

— Хайде да влезем, Хейстингс.

Приех с готовност.

Пробихме си път през зяпачите и се обърнахме към младия полицаи. Поаро извади и му показва пропуска, който му беше дал инспекторът. Полицаят кимна, отключи вратата и ни направи място да минем. Ние влязохме, за голям интерес на зяпачите.

Поради спуснатите кепенци вътре беше много тъмно. Полицаят намери ключа и запали лампата, но крушката беше много слаба и помещението остана в полумрак. Огледах се — малко, опушено място. Наоколо бяха разхвърляни няколко евтини списания и вчерашни вестници, успели да се напращат за един ден. Рафтовете зад тезгяха стигаха до тавана и бяха отрупани с тютюн и цигари. Имаше също няколко буркана с ментови бонбони и небетшекер. Обикновено малко магазинче като хиляди други.

Полицаят ни разясни мизансцена на бавен хемпшърски диалект.

— Беше се свлякла като чувал ей там долу под тезгяха. Докторът каза, че така и не разбрала какво я е ударило. Изглежда е посягала към един от рафтовете.

— Имаше ли нещо в ръката ѝ?

— Не, сър, но до нея намерихме една кутия «Плейърс».

Поаро кимна. Очите му оглеждаха магазинчето, без да пропускат нито една подробност.

— А къде беше железопътният справочник?

— Ето тук, сър.

Той посочи едно място върху тезгяха.

— Беше разтворен точно на страницата за Андоувър и лежеше обърнат надолу. Изглежда е правил справка за лондонските влакове от Андоувър. В такъв случай изобщо не е бил тукашен човек. Но, от друга страна, справочникът може да е бил на някой, който няма нищо общо с убийството, а просто го е забравил.

— Отпечатьци на пръсти? — попитах аз.

Човекът поклати глава.

— Веднага изследвахме цялото място, сър. Никакви отпечатьци.

— Дори на тезгяха? — попита Поаро.

— На тезгяха колкото си искате, но всичките са объркани.

— А имаше ли отпечатьци на Ашър между тях?

— Рано е да се каже, сър.

Поаро кимна и попита дали убитата е живееела в същата къща.

— Да, сър, минете през онази врата отзад. Извинете, че не мога да ви придружа, но съм длъжен да стоя тук.

Поаро мина през посочената врата и аз го последвах. Зад магазина имаше нещо като миниатюрна комбинация между всекидневна и кухня. Беше спретнато и чисто, но мрачно и оскъдно мебелирано.

Над камината имаше няколко снимки. Приблжих и започнах да ги разглеждам. Поаро се присъедини към мене. Фотографиите бяха всичко на всичко три.

Едната беше евтина снимка на Мери Драуър, момичето, с което говорихме същия следобед. Тя явно беше облякла празничните си дрехи и на лицето ѝ беше замръзнала стеснителната, малко скована усмивка, която често обезобразява израза на лицето, когато дълго се позира, и кара човек да предпочита моменталните снимки.

Втората беше по-скъпа — артистично размазан портрет на възрастна жена с побеляла коса. Около врата ѝ беше праметната голяма кожена яка. Досетих се, че това е въпросната мис Роуз, оставила на покойната малкото наследство, което ѝ дало възможност да отвори магазинчето.

Третата снимка беше много стара, избледняла и пожълтяла от времето млада двойка, мъж и жена, облечени в старомодни дрехи, стояха хванати под ръка. Мъжът имаше цвете в петлицата на ревера си. От цялата поза лъхаше някаква отминала тържественост.

— Вероятно сватбената им снимка — каза Поаро. — Погледни, Хейстингс, нали ти казах, че е била красива жена?

Той беше прав. Никакви старомодни прически и смешни дрехи не биха могли да скрият красотата на момичето от снимката, неговите чисти и одухотворени черти. Взрях се в другата фигура на фотографията. Беше почти невъзможно да се разпознае в този млад мъж с военна осанка сегашния орфан Ашър.

Пред очите ми изплуваха пияният, злобен старец и измореното, отрудено лице на старата жена и ме полазиха студени тръпки при мисълта за безпощадността на времето.

Една стълба водеше от всекидневната нагоре към другите две стаи. Първата беше празна и необзаведена, а втората явно беше спалнята на убитата. Заварихме я в състоянието, в което полицията я

беше оставила след претърсването. Две стари одеяла върху леглото; малка купчинка добре закърпено бельо в едно чекмедже: готварски рецепти в друго; евтина книжка, озаглавена «Зеленият оазис»; чифт нови чорапи, трогателни с евтиния си блясък; две порцеланови украшения — един доста очукан овчар от дрезденски порцелан и куче на жълти и сини петна; черен дъждобран и вълнен пуловер, окачени на закачалки — това е притежавала на този свят покойната Алис Ашър.

Ако е имало някакви лични документи, то полицията ги беше прибрала.

— *Pauvre femme!* — промърмори Поаро. — Хайде, Хейстингс, няма какво да правим тук.

Когато отново се озовахме на улицата, той се поколеба малко, после мина на отсрещния тротоар.

Точно срещу дюкянчето на мисис Ашър имаше една зарзаватчийница от тези, чиято стока е повече вън, отколкото вътре.

Поаро ме инструктира тихо, после влезе в магазина. Аз изчаках няколко минути и го последвах. Той водеше преговори за една маруля, а аз от своя страна купих един фунт ягоди. Поаро разговаряше оживено с пълната дама, която го обслужваше.

— Нали точно срещу вас е станало това убийство? Ужасна история! Какви ли страшни преживявания ви е причинило!

На пълната дама явно ѝ беше омръзнало да говори за убийството. Сигурно целия ден това беше правила. Тя само забеляза:

— Няма да е зле, ако тази любопитна паплач разчисти пътя. Какво толкова има за гледане, не мога да разбера?

— А снощи сигурно всичко е било иначе — каза Поаро. — Може би сте видели убиеца, като е влизал в магазинчето. Един висок, рус мъж с брада, нали? Чух, че бил руснак.

— Какво? — тя вдигна рязко глава. — Руснак ли е бил, казвате?

— Разбрах, че полицията го арестувала.

— Кой би помислил! — жената се оживи и разприказва. — Чужденец значи!

— *Mais oui.* Помислих си, дали не сте го забелязали снощи?

— Ами аз всъщност нямам физическата възможност да гледам наоколо. Вечерта е най-напрегнатото ни време, защото доста хора минават оттук на път за вкъщи. Висок, рус мъж с брада? Не, не мога да кажа, че съм видяла такъв човек наоколо.

Тук аз вмъкнах своята реплика:

— Извинете, господине — казах на Поаро. — Струва ми се, че грешно сте осведомен. На мене ми казаха, че е бил нисък, тъмен мъж.

Избухна разгорещен спор, в който взеха участие пълната дама, кльощавият ѝ съпруг и някакво прегракнало чираче. Били забелязани не по-малко от четирима ниски, тъмни мъже, а прегракналото чираче видяло и един висок, рус човек.

— Само че нямаше никаква брада — добави то със съжаление.

Най-после, с покупките в ръце, напуснахме магазина, без да си направим труда да коригираме лъжите си.

— И за какво беше цялата тази работа, Поаро? — попитах аз малко укорително.

— Parbleu^[2], исках да преценя какъв е шансът за един чужденец да влезе незабелязан в отсрещния магазин.

— Не можеше ли просто да попиташ, без да съчиняваш толкова лъжи?

— Не, mon ami. Ако бях «просто попитал», както казваш, не бих поучил отговор на нито един от въпросите си. Ти самият си англичанин, Хейстингс, но все пак виждам, че не знаеш как реагират англичаните на пряко зададен въпрос. Те неминуемо стават подозрителни и резултатът е, че млъкват. Ако аз бях помолил тези хора да ми дадат нужните сведения, те щяха да се затворят в себе си като стриди. А така, като правя някакво нелепо и неуместно изявление, на което ти започваш да противоречиш, езиците им моментално се развързват. Освен това научихме, че именно по него време те са най-заети, което ще рече, че всеки е погълнат от собствената си работа и че доста хора минават тогава по улицата. Нашият убиец добре е подбрал времето си, Хейстингс.

Той помълча, сетне добави с укор в гласа:

— Как може да нямаш никакъв здрав разум в главата си. Хейстингс? Аз ти казах да направиш някаква покупка, а ти като че ли нарочно избираш ягоди! Те вече започнаха да се процеждат през кесията и застрашават хубавия ти костюм.

Малко объркан, аз забелязах, че той има право, и побързах да връча ягодите на едно малко момченце, което много се учуди и ме погледна подозрително. Поаро добави и марулята и с това окончателно го изуми.

Той продължи да ме поучава:

— Никога не купувай ягоди от евтина зарзаватчийница. Ягодата, когато не е прясно откъсната, винаги пуска сок. Купи банан, малко ябълки, дори зелка, но ягоди...

— Това беше първото, което ми дойде наум — казах аз, за да се оправдая.

— Това говори лошо за твоето въображение! — сухо отвърна Поаро.

Той се спря на тротоара.

Къщата вдясно от магазина на мисис Ашър беше необитаема. На един от прозорците имаше надпис: «Дава се под наем». Къщата от другата страна беше с не особено чисти муселинови пердета.

Натам се запъти Поаро и тъй като нямаше звънец, изпълни една серия от силни удари по вратата. След известно закъснение вратата ни отвори едно много мръсно дете, чийто нос се нуждаеше от малко внимание.

— Добър вечер — каза Поаро. — Вътре ли е майка ти?

— К'во? — каза детето.

То ни зяпаше с неодобрение и дълбоко подозрение.

— Майка ти — каза Поаро.

Бяха му необходими десетина секунди, за да възприеме съобщението, след което детето се обърна и като изкрещя по посока на стълбите «мамо, търсят те!», се оттегли някак си прибързано в мрачната вътрешност на къщата.

Една жена с остро лице надникна отгоре през перилата и започна да слиза.

— Няма смисъл да си губите времето... — започна тя, но Поаро я прекъсна.

Той свали шапка и церемониално се поклони.

— Добър вечер, мадам. Аз съм репортьор на «Вечерна светлина». Идвам да Ви помоля да приемете един хонорар от пет лири и да ни разрешите да напишем статия за Вашата покойна съседка мисис Ашър.

Сърдитите думи замръзнаха на устните ѝ и тя слезе, като пътъм си оправяше косата и подръпваше надолу полата си.

— Влезте, моля ви. Тук, вляво. Бихте ли седнали?

Малката стаичка беше натъпкана с една масивна гарнитура в псевдоякобински стил, но ние сполучихме да се проврем през вратата

и да седнем на някакъв твърд диван.

— Трябва да ме извините — говореше жената, — съжалявам, че преди малко ви говорех така рязко, но само да знаехте колко безпокойства ми създават разните амбулантни търговци. Непрекъснато идват и какво ли не продават: и прахосмукачки, и чорапи, и лавандула, и разни подобни глупости. И всички са толкова красноречиви и любезни. Даже името ми научили — мисис Фаулър това, мисис Фаулър онова...

Поаро ловко подхвана името:

— Надявам се, мисис Фаулър, че ще изпълните молбата ми.

— Не знам, не мога да ви кажа с положителност.

Но петте лири стояха примамливо пред погледа на мисис Фаулър.

— Аз я познавах, разбира се, но не колкото да се пише за това.

Поаро побърза да я утеши, че не се изисква никакво усилие от нейна страна — той ще извлече от нея необходимите му сведения и ще напише репортажа. Насърчена, мисис Фаулър се впусна с жар в спомени, догадки, предположения и клюки.

— Тя, мисис Ашър, беше доста затворена жена. Не беше много общителна, но пък и животът ѝ не беше лесен на горката, това всеки го знаеше. Всъщност Франц Ашър трябваше да го тикнат в затвора преди години. Не че мисис Ашър се страхуваше от него — тя ставаше същински дявол, когато я ядосваше. Връщаше си го тъпкано. Ама нали знаете как става — веднъж стомна за вода, два пъти стомна за вода, на третия път... Колко пъти ѝ казвах: «Един ден този човек ще ти види сметката, помни ми думата!» И той и я видя най-накрая! А аз, моля ви се, съм била през една врата и да не чуя нито звук!

В паузата Поаро успя да вмъкне един въпрос — дали мисис Ашър е получавала някакви особени писма, писма без подпис или подписани с нещо като АВС?

С явно съжаление мисис Фаулър отговори отрицателно:

— Знам какво имате предвид — наричат ги анонимни писма. Пълни с думи, дето човек ще се изчерви, ако ги каже на глас. Но не мисля, че Франц Ашър изобщо е писал някога подобни писма. Какво? Железопътен справочник «АВС» ли? Никога не съм виждала подобно нещо при нея и съм сигурна, че ако на мисис Ашър ѝ бяха изпратили нещо такова, аз щях да узная. Като че ли ме удариха с мокър парцал,

когато научих за цялата работа. Първа дойде и ми каза Еди — дъщеря ми. «Мамо, каза, да знаеш колко полицаи има в съседната къща!» Толкова ме изплаши! «Така е, казах, като разбрах каква е работата, това показва, че тя не биваше никога да остава сама в къщата, а тази нейна племенница трябваше да живее при нея. Пияният човек е като гладен вълк.» Ако питате мене, мъжът ѝ е същински див звяр! Предупреждавала съм я много пъти и ето че думите ми се сбъднаха. «Ще те пречука!» — казвах ѝ аз. И ето че я пречука. Човек никога не знае какво да очаква от един пиян и това убийство е доказателство за това.

Тя завърши словото си леко задъхана.

— Доколкото знам, никой не е видял Ашър да влиза в магазина, така ли е? — попита Поаро.

Мисис Фаулър подсмръкна презрително.

— Естествено, че няма да стои да го гледат — каза тя.

Как мистър Ашър е влязъл, без да се показва пред хората, тя не благоволи да обясни. Тя се съгласи с Поаро, че къщата няма заден вход и че в квартала Ашър е добре известна на външен вид фигура.

— Да, но той не се е въртял наоколо, а добре се е криел.

Поаро се опита да поддържа нишката на разговора още известно време, но когато стана ясно, че мисис Фаулър е казала всичко, което е знаела, и то неведнъж, той приключи интервюто, като преди това изплати обещаната сума.

— Като че ли много малко получи за петте лири, Поаро — осмелих да забележа аз, когато излязохме на улицата.

— Засега, да.

— Мислиш ли, че тя знае повече от това, което ни каза?

— Приятелю, ние се намираме в онова особено положение, когато човек не знае какви въпроси да задава. Ние сме като малки деца, които играят на криеница в тъмното. Протягаме ръце и търсим пипнешком. Мисис Фаулър ни каза всичко, което тя мисли, че знае, и ако не друго, то поне хвърли светлина върху някои мои догадки. За в бъдеще обаче нейните показания може би ще свършат работа. И аз внесох тази сума от пет лири на сметката на бъдещето.

Аз не му схванах ясно мисълта, но в този момент ние налетяхме на инспектор Глен.

[1] Да, може би там (фр.). — Б.е.ред. ↑

[2] Що за въпрос (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА VII

МИСТЪР ПАРТРИДЖ И МИСТЪР РИДЪЛ

Инспектор Глен беше много мрачен. Разбрахме, че цял следобед той се е опитвал да направи пълен списък на хората, които са били забелязани да влизат в магазинчето.

— И никой никого не е видял? — попита Поаро.

— О, не, напротив. Трима високи мъже с тайнствени физиономии, четирима ниски мъже с черни мустаци, двама с бради, трима дебели мъже, всичките не отгук и всички, ако се вярва на очевидците, със зловещи изражения на лицата. Чудя се как никой не е забелязал банда маскирани мъже с револвери наоколо.

Поаро се усмихна съчувствено.

— Някой твърди ли, че е видял Ашър?

— Не, никой. И това също е в негова полза. Току-що казах на дежурния полицаи, че това е работа на Скотланд Ярд. Не мисля, че е местно престъпление.

Поаро каза важно:

— Съгласен съм с Вас!

Инспекторът продължи:

— Нали разбирате, мосю Поаро, това е една отвратителна история... Никак не ми харесва...

Преди да се върнем в Лондон, се срещнахме с още двама души. Първият беше мистър Джеймс Партридж. Мистър Партридж беше последният човек, за когото беше известно, че е видял мисис Ашър жива. Той направил покупката си от нея в 17:30 часа.

Мистър Партридж беше ниско човече, по професия банков чиновник. Той носеше пенсне, беше много слаб и изсушен и много прецизен в изказванията си. Живееше в малка къщичка, спретната и подредена като самия него.

— Мистър... ъ... Поаро — каза той, хвърляйки поглед върху визитната картичка, която моят приятел му бе връчил. — Инспектор Глен ли ви изпраца? С какво мога да ви услужа, мистър Поаро?

— Доколкото разбрах, мистър Партридж, Вие сте последният човек, който е видял мисис Ашър жива.

Мистър Партридж преплете пръстите на ръцете си и изглежда Поаро, като че ли той беше съмнителен чек.

— По този въпрос може много да се спори, мистър Поаро — каза той. — Много хора може да са купували от мисис Ашър след мене.

— Ако е било така, то те не са дошли да съобщят за това.

Мистър Партридж се изкашля.

— Някои хора, мистър Поаро, нямат чувство за обществен дълг.

Той ни изглежда през очилата си като кукумявка.

— Много вярно — промърмори Поаро. — Вие, доколкото разбрах, сте отишли в полицията по собствено усмотрение.

— Разбира се, че по собствено. Още щом научих за тази поразителна случка, разбрах, че моите сведения могат да бъдат полезни и съответно се явих пред полицията.

— Много уместно сте постъпили — тържествено заяви Поаро. — Може би ще бъдете така любезен да повторите разказа си пред мене.

— Разбира се. Прибрах се вкъщи и точно в 17:30...

— Извинете, откъде знаехте с такава точност часа?

Мистър Партридж се раздразни малко, че го прекъснаха.

— Църковният часовник тъкмо биеше. Погледнах моя часовник и видях, че е с една минута назад. Това беше точно преди да вляза в магазина на мисис Ашър.

— Винаги ли купувахте оттам?

— Доста често. Магазинът ми е на път за вкъщи. Един или два пъти седмично купувам оттам две унции мек тютюн за лула «Джон Котън».

— Познавахте ли изобщо мисис Ашър? Знаехте ли нещо за живота или за миналото ѝ?

— Абсолютно нищо. Освен във връзка с покупката или някоя случайна забележка за времето, друго нищо не говорех с нея.

— Знаехте ли, че мъжът ѝ е пияница, който често я е заплашвал, че ще я убие?

— Не, абсолютно нищо не знаех за нея.

— Все пак сте я познавали по външен вид. Да Ви е направило снощи впечатление нещо необикновено във вида ѝ? Да е изглеждала

някак си развълнувана или разстроена?

Мистър Партридж се замисли.

— Доколкото забелязах, изглеждаше както винаги — каза той.

Поаро стана.

— Благодаря Ви, мистър Партридж, че ми отговорихте на въпросите. Случайно да имате в къщата «АВС»? Искам да погледна кога има влак за Лондон.

— На етажерката точно зад Вас — каза мистър Партридж.

На въпросната етажерка имаше «АВС», един «Брадшо», годишната борсова книга, указателят на Кели, «Кой е кой» и един местен телефонен указател.

Поаро сне «АВС» справочника, престори се, че търси разписанието на влака, после поблагодари на мистър Партридж и се сбогува.

Следващата ни среща беше с мистър Албърт Ридъл и беше коренно различна по характер. Мистър Албърт Ридъл беше кантонер и нашият разговор премина под акомпанимента на тракането на чиниите от страна на неговата явно нервна жена, ръмженето на кучето му и неприкритата враждебност на самия мистър Ридъл.

Той беше едър, тромав гигант с широко лице и малки подозрителни очички. Ядеше баница с месо и пиеше много силен чай, като в същото време ни хвърляше сърдити погледи над ръба на чашата си.

— Казах вече веднъж всичко, каквото имах да кажа, ясно ли е? — изръмжа той. — Какво общо имам аз с тази работа в края на краищата? Казах го вече на проклетите полицаи, а сега трябва наново да си отварям ченето заради двама мръсни чужденци.

Поаро ми хвърли един бърз развеселен поглед и после каза:

— Искрено Ви съчувствувам, но какво да се прави? Става дума за убийство, нали разбирате? Трябва да бъдем много, много внимателни.

— По-добре кажи на господина каквото иска, Бърт — каза нервно жената.

— Я си затваряй мръсната уста! — изрева гигантът.

— Струва ми се, че не сте отишли в полицията по собствено желание.

Поаро вмъкна тази забележка много внимателно.

— Защо, по дяволите, да ходя там? Това не ми влиза в работата.

— Въпрос на мнение — каза Поаро безразлично. — Станало е убийство и полицията иска да разбере кой е бил в магазина. Аз мисля, че щеше да бъде... как да се изразя... много по-естествено, ако сам бяхте отишъл.

— Аз си имам моя работа! Не съм казал, че нямаше да отида, ако имах време...

— Обаче ето на! На полицията е било съобщено името Ви като човек, когото са видели да влиза в магазина на мисис Ашър, и трябвало да идва при Вас. Останаха ли доволни от разказа Ви?

— Защо пък да не са доволни? — свирепо попита Бърт.

Поаро само повдигна рамене.

— За какво намекувате, господине? Никой в нищо не може да ме обвини! Всички знаят кой утрепа старата — мръсният ѝ мъж!

— Да, но него го е нямало същата вечер на улицата, а Вие сте били там.

— Опитвате се да натопите мене ли? Няма да ви се удаде! Какво основание мога да имам аз, за да извърша такова нещо? Или мислите, че съм искал да задигна щипка от мръсния ѝ тютюн? Или мислите, че съм някой мръсен вманиачен убиец? Или мислите, че аз...

Той заплашително се надигна от стола си. Жена му изблея:

— Бърт, Бърт, не говори такива неща. Ще си помислят, че...

— Успокойте се, мосю — каза Поаро. — От Вас искам само да ми разкажете за посещението си в магазина. И това, че Вие отказвате, ми се струва... как да се изразя... малко странно.

— Кой казва, че съм отказал? — мистър Ридъл седна отново на мястото си. — Нямам нищо против да ви разкажа.

— Значи беше 6 часа следобед, когато влязохте в магазина?

— Именно. Или по-точно 1-2 минути след 6. Искях един пакет «Голд флейк». Блъснах вратата...

— Значи беше затворена?

— Точно така. Помислих, че може би магазинът е затворен, но той не беше. Влязох вътре, но нямаше никой. Почуках на тезгяха и почуках малко, обаче никой не дойде и аз пак си излязох. Това е всичко, разберете го веднъж завинаги.

— И не видяхте трупа зад тезгяха?

— Не, но и Вие не бихте го видели, освен ако не сте знаели, че е там.

— Имаше ли железопътен справочник на тезгяха?

— Да, имаше, беше обърнат надолу. Мина ми през ума, че на старата жена ѝ се е наложило да замине ненадейно с влака и е забравила да затвори магазина.

— Може би сте взели справочника в ръце или сте го отместили?

— Не съм се докосвал до кирливия ви справочник! Каквото ви казах, това беше.

— И не забелязахте никой да излиза от магазина, преди да влезете?

— Не видях нищо подобно. И от къде на къде ще набеждавате мене?

Поаро стана.

— Никой не Ви набеждава — поне засега. Bon soir^[1], мосю.

Той го остави със зяпнала уста и аз го последвах.

На улицата Поаро погледна часовника си.

— Ако побързаме, приятелю, може би ще успеем да хванем влака от 19:02 часа. Трябва веднага да тръгнем.

---

[1] Лека нощ (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА VIII

ВТОРОТО ПИСМО

— Е — попитах аз, изгарян от нетърпение. Бяхме сами в едно купе първа класа. Експресът току-що беше потеглил от Андоувър.

— Убийството — каза Поаро — е извършено от червенокос мъж със среден ръст, леко кривоглед с лявото око. Накуцва с десния си крак и има бенка под едната си плешка.

— Поаро! — извиках аз.

За момент се хванах на въдицата, но намигването му ме извади от заблуждението ми.

— Поаро! — извиках пак този път с укор в гласа.

— Моп аті, какво искаш? Вперил си предан поглед в мене и искаш да се произнеса а ла Шерлок Холмс. Що се отнася до истината, не знам как изглежда убиецът, нито къде живее, нито пък как да го хвана.

— Само да беше оставил някаква улика — промърморих аз.

— Да, улика, тебе винаги уликата те привлича. Жалко, че не е пушил цигара, за да изгърве пепелта, а след това да стъпи върху нея с обувка с особени по форма железца. Не, не е толкова услужлив. Но е оставил поне железопътния справочник. Ключът е в този «АВС».

— Мислиш ли, че го е оставил по погрешка?

— Разбира се, че не. Оставил го е нарочно. Отпечатъците на пръстите говорят за това.

— Но нали не е имало никакви отпечатъци?

— Именно това имам предвид. Снощи какво беше? Топла юнска вечер. Нима човек се разхожда в такова време с ръкавици? Такъв човек положително би привлякъл вниманието на хората. Следователно щом като няма никакви отпечатъци по справочника, те са били грижливо изтрити. Един невинен човек би оставил отпечатъци, но не и един престъпник. Но въпреки че нашият убиец го е оставил там нарочно, това е една улика. Този «АВС» е бил купен от някого, носен от някого. Това е една възможна следа, по която можем да тръгнем.

— Мислиш, че бихме могли да научим нещо по този начин?

— Откровено казано, Хейстингс, не се надявам много. Този човек, този неизвестен Х, сигурно много се гордее със способностите си. Не би било в неговия стил да ни остави следа, по която да можем да се насочим веднага.

— Значи този «АВС» с нищо не ни помага.

— В смисъла, който ти влагаш — не.

— А в някакъв друг смисъл?

Поаро не отговори веднага. После бавно каза:

— В друг смисъл — да. Ние в случая се изправяме пред една неизвестна личност. Той е в сянка и желае да остане в сянка. Но поради самия характер на събитията той не може да не хвърли светлина върху себе си. От една страна, ние нищо не знаем за него, но, от друга, знаем вече доста. Образът му смътно се очертава пред мене — човек, който пише на машина чисто и без грешки, който купува скъпа хартия, който чувства нужда да изяви личността си. Почти го виждам като дете: незабелязвано и пренебрегвано от околните, виждам как расте, а заедно с него и комплексът му за малоценност; как се бори с чувството за несправедливост... Виждам вътрешния му стремеж да повярва в себе си, да убеди хората, че ще стане някога силен, но животът, обстоятелствата разбиват този стремеж, струпват отгоре му все повече унижения. Душата му заприличва на барутен погреб и една клечка кибрит е била достатъчна, за да го възпламени.

— Всичко това са само предположения — възразих аз, — които на практика не ни помагат с нищо.

— Ти винаги си предпочитал кибритената клечка, пепелта от цигарата, следите от обувките. Но поне можем да си зададем няколко конкретни въпроси: «Защо справочника «АВС»? Защо мисис Ашър? Защо именно Андоувър?»

— Миналото на жената изглежда ясно като бял ден — започнах да разсъждавам аз. — Разговорите с онези двамата ни разочароваха. Не можах да ни кажат нищо, което да не знаехме.

— Да ти кажа правата, аз и не очаквах много. Но ние не можехме да пренебрегнем двама вероятни кандидати за убийци.

— Нима допускаш...

— Поне има възможност убиецът да живее «във» или «около» Андоувър. Това е един вероятен отговор на нашия въпрос «Защо

именно Андоувър?» Налице са двама души, които са били в магазина по въпросното време. Всеки един от тях би могъл да бъде убиецът. И засега нищо не ни говори, че единият от тях не е убиецът.

— Сигурно онзи непохватен грубиянин Ридъл — предложих аз.

— О, аз бих отхвърлил Ридъл веднага. Той беше нервен, нападателен, явно неспокоен...

— Но именно това показва...

— Характер, абсолютно противоположен на човека, който е написал писмото. Ние трябва да търсим самонадеян и сигурен в себе си човек.

— Някой, който ще се стреми да привлече вниманието ли?

— Може би. Някои хора крият в себе си много суета и самодоволство, преструвайки се на нервни и безобидни.

— Да не мислиш, че е малкият мистър Партридж...

— Той е много по-скоро *le type*^[1]. Повече от това не мога да кажа. Той действа, както би действувал авторът на писмото: веднага отива в полицията, привлича вниманието върху себе си, наслаждава се на създалата се ситуация.

— Наистина ли мислиш...

— Не, Хейстингс. Лично аз съм убеден, че убиецът не е от Андоувър, но ние не трябва да пренебрегваме нито една следа. И въпреки че непрекъснато казвам «той», не бива да изключваме възможността, че и жена може да бъде замесена.

— Не може да бъде!

— Съгласен съм, че начинът, по който е била нападната, е по-скоро дело на мъж. Но анонимните писма се пишат по-често от жени, отколкото от мъже. Не бива да забравяме това.

Помълчах малко и после казах:

— Каква ще бъде следващата ни стъпка?

— Енергичният ми Хейстингс — каза Поаро и ми се усмихна.

— Не, кажи, какво ще правим сега?

— Нищо.

— Нищо? — разочарованието прозвуча явно в гласа ми.

— Да не би да съм вълшебник или магьосник? Какво искаш от мене да направя?

Помислих и видях, че е трудно да му отговоря. Но въпреки това бях убеден, че трябва да действаме и че не бива да стоим със

скръстени ръце.

— Имаме справочника, писмото и плика... — казах аз.

— В тази насока се действа, естествено. Полицията разполага с всички необходими за подобни разследвания средства. Ако има нещо за откриване, бъди сигурен, че те ще го открият.

Трябваше да се задоволя с толкова.

Странно, но следващите няколко дена Поаро не беше никак разположен да обсъжда случая с мене. Щом отворех уста да кажа нещо във връзка с убийството, той нетърпеливо махваше с ръка. Страхувах се, че в себе си виждах причината за това. В случая с убийството на мисис Ашър Поаро беше претърпял неуспех. АВС го предизвика и АВС спечели. Моят приятел, чийто живот беше една непрекъсната поредица от успехи, стана чувствителен към своя неуспех до такава степен, че дори не можеше да понася разговори на тази тема. Това беше може би дребнаво за един велик човек, но успехите могат да главозамаят и най-трезвия от нас. В случая с Поаро главозамайването се беше зародило преди дълги години и нищо чудно, че най-накрая резултатът започна да се забелязва. Разбирайки това, аз уважавах слабостта на приятеля си и престанах да засягам болната тема.

Прочетох във вестника репортажа за следствието. Беше много къс и не се споменаваше нищо за писмото на АВС, а присъдата беше «убийство, извършено от неизвестна личност». Престъплението почти не привлече вниманието на пресата. То не притежаваше никакви сензационни особености. Убийството на старата жена от глухата уличка беше изместено от по-вълнуващи теми.

Да си призная, и в моето съзнание случаят беше избледнял и струва ми се, че това се дължеше отчасти на факта, че ми беше неприятно да свързвам понятието «неуспех» с Поаро; но на 25-ти юли отново ми беше напомнено за това.

Не бях виждал Поаро няколко дена, защото заминах за Йоркшър да прекарам там уикенда. Завърнах се в понеделник следобед, а писмото пристигна с пощата в 6 часа. Спомням си как Поаро внезапно и остро си пое дъх, като отваряше плика.

— Пристигна — каза той.

Аз го зяпнах, без да разбирам.

— Какво пристигна?

— Втората глава от аферата АВС.

Гледах го около минута все още нищо неразбиращ. Наистина цялата история се беше заличила от съзнанието ми.

— Чети — каза Поаро и ми подаде писмото.

Както и предишното, то беше написано на скъпа хартия:

Драги мистър Поаро,
Какво ще кажете сега? Едно на нула за мене, струва ми се.

Андоувърската афера завърши успешно, нали така?

Но веселото започва едва сега. Разрешете да привлече вниманието Ви към Бексхил-он-сий. Датата е 25-ти т.м.

Колко приятно си прекарваме времето!

Ваш ABC

— Боже мой, Поаро! — възкликнах аз. — Значи ли това, че този изверг смята да извърши второ убийство.

— Естествено, Хейстингс, ти какво друго очакваш? Или си мислеше, че Андоувърската афера е просто един изолиран случай? Нима не помниш, че казах: «Това е началото»?

— Но това е ужасно!

— Да, това е ужасно!

— Имаме работа с вманиачен убиец.

— Да.

Неговото спокойствие беше по-внушително от всякакво избухване. Потреперих и му върнах писмото.

Утрото ни завари на заседание на високо равнище. Присъствуваха главният инспектор на Съсекс, помощник-комисарят на криминалното отделение, инспектор Глен от Андоувър, груповият полицейски началник на съсекската полиция — Картър, Джап, един млад инспектор на име Кроум и доктор Томпсън — известният психиатър. Този път клеймото върху плика беше от Хампстед, но според Поаро не биваше да се придава голямо значение на този факт.

Случаят беше разгледан от всички страни. Доктор Томпсън беше приятен човек на средна възраст, който въпреки образованието си се

изразяваше на прост език, като избягваше професионалната терминология.

— Няма съмнение — каза помощник-комисарят, — че двете писма са дело на една и съща ръка. И двете са написани от един и същ човек.

— И можем да сме сигурни, че този човек е извършил андоувърското убийство.

— Точно така. И сега имаме едно конкретно предупреждение, че второ убийство е насрочено за 25-ти — това е вдругиден — в Бексхил. Какви мерки можем да вземем?

Главният инспектор на Съсекс погледна към груповия началник.

— Е, Картър, какво ще кажете?

Картър поклати важно глава.

— Трудно е да се каже, сър. Нищо не ни подсказва коя може да бъде жертвата. Казано ясно и просто: какви мерки можем да вземем?

— Имам една идея — промърмори Поаро.

Всички лица се обърнаха към него.

— Мисля, че е вероятно презимето на предполагаемата жертва да започва с буквата «В».

— Това е вече нещо — каза груповият началник колебливо.

— Азбучен комплекс — каза доктор Томпсън замислено.

— Само предполагам — нищо повече. Мина ми през ума, когато гледах името Ашър написано ясно вред вратата на магазина на жената, убита миналия месец. Затова, като прочетох в писмото Бексхил, ми хрумна, че може би както мястото, така и жертвата са избрани по азбучен ред.

— Възможно е — каза докторът, — но, от друга страна, името Ашър може да е чисто съвпадение, а жертвата и този път, независимо от името, да бъде стара жена, собственичка на магазин. Не забравяйте, че имаме работа с един луд. Засега той все още не ни е оставил следи, които да изяснят подбудите му.

— Може ли един луд да има подбуди, сър? — попита груповият началник скептично.

— Разбира се, че може. Твърдата логика е една от характерните черти на манията за убийство. Един луд може да си внуши, че е предопределен от всевишния да убива свещеници, лекари или стари жени в магазини за цигари и винаги зад това се крие някаква съвсем

логична причина. Не бива да си втълпяваме, че подборът му е обезателно по азбучен ред. Това, че Бексхил следва след Андоувър, може да е чисто съвпадение.

— Но поне можем да вземем някакви предпазни мерки, Картър, и да предупредим всички, чиито имена започват с В, особено собствениците на малки магазинчета, и да сложим постове около магазините за цигари и вестници, обслужвани от един човек. Не мисля, че можем да направим нещо повече от това. И, естествено, да не изпускаме от очи никой чужденец, доколкото е по силите ни.

Груповият началник изстена:

— Сега, когато разпускат училищата и започват ваканциите и отпуските? Градът ще бъде наводнен от летовници тази седмица.

— Длъжни сме да направим всичко, каквото можем — отсече главният инспектор.

Инспектор Глен също взе думата:

— Аз няма да изпускам от очи никой, свързан с делото «Ашър». Онези двамата свидетели, Партридж и Ридъл, и естествено самия Ашър. Ако проявят някакво желание да напуснат Андоувър, ще бъдат проследени.

След още няколко предложения и малко общи приказки съвещанието приключи.

— Поаро — казах аз, когато вървахме покрай реката, — това престъпление сигурно може да бъде предотвратено.

Той обърна измореното си лице към мене.

— Като противопоставим здравия разум на целия град срещу лудостта на един ли? Боя се, Хейстингс, много се боя... Спомни си колко дълго продължи успехът на Джек Великолепния.

— Това е ужасно — казах аз.

— Лудостта, Хейстингс, е нещо ужасно... Страхувам се, много се страхувам...

---

[1] Тип (в случая — такъв тип човек) (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА IX

УБИЙСТВОТО В БЕКСХИЛ-ОН-СИЙ

Още си спомням как се събудих на 25-ти сутринта. Трябва да е било около 7 часа и половина.

Поаро стоеше до леглото ми и леко ме потупваше по рамото. Един-единствен поглед върху лицето му ме върна моментално от полубудното състояние към пълен контрол над съзнанието ми.

— Какво има? — попитах аз и рязко се надигнах от леглото.

Той ми отговори много просто, но зад двете произнесени думи се криеше цяла гама от чувства.

— Случи се.

— Какво! — извиках аз. — Искаш да кажеш, че... Но 25-ти е днес!

— Станало е снощи, или по-точно рано тази сутрин.

Докато ставах от леглото и бързо правех тоалета си, той ми разказваше накратко какво беше научил по телефона.

— На плажа в Бексхил е бил намерен трупът на едно младо момиче. Установили, че е Елизабет Бърнард, келнерка в едно кафене. Живеела с родителите си в малка новопостроена къщичка. Медицинската експертиза е установила, че смъртта е настъпила между 11.30 през нощта и 1 часа сутринта.

— Сигурни ли са, че именно това е престъплението? — попитах аз, като припряно си насапунисвах лицето.

— Един «АВС», отворен на влаковете за Бексхил е бил намерен под трупа.

Потреперих.

— Ужасно!

— Внимавай, Хейстингс, не желая втора трагедия в квартирата си.

Унило изтрих кръвта от брадата си.

— Какво ще предприемем сега?

— След няколко минути ще мине една кола да ни вземе. Ще ти донеса тук една чаша кафе, за да не се бавим.

След двадесет минути пресичахме Темза в една бърза полицейска кола, отдалечавайки се от Лондон.

С нас беше инспектор Кроум, който присъствуваше на онзиденшното съвещание и който беше натоварен официално с разследването на делото.

Кроум се различаваше много от Джап. Беше много по-млад, неразговорчив и се държеше с голямо достойнство. Образован и начетен, той беше, според мене, прекалено самодоволен. Наскоро беше обрал лаврите във връзка с една серия убийства на деца, проследявайки търпеливо убиеца, който сега лежеше в затвора за луди престъпници Брудмур.

Той беше безспорно най-подходящият човек, който можеше да се заеме с настоящото дело, но имах чувството, че прекалено добре съзнаваше този факт. Отношението му към Поаро беше леко покровителствено. Държеше се с него почтително, като по-млад към по-стар, но някак си самоуверено, с чувство за собственото си значение.

— Имах дълъг разговор с доктор Томпсън — каза той. — Той е много заинтересуван от «сериенния» или «поредичен» тип убийства, които са продукт на някаква особена душевна болест. Но като на неспециалист, разбира се, подробностите не са ми така ясни, както на един лекар. — Той се изкашля. — Например в моя последен случай (не знам дали сте чели за него, случая Мейбъл Хоумър, ученичката от Мъзуел Хил) онзи човек Капър беше изключителен! Беше ужасно трудно да се докаже, че той е извършил престъплението, макар че му беше третото поред. Но има най-различни начини за проверка, например кръстосан разпит, много съвременни, разбира се, по Ваше време е нямало нищо подобно. Щом веднъж накарате човек да се издаде, той е вече в ръцете Ви. На него му става ясно, че Вие знаете, и нервите му не издържат. Започва да се издава наляво и надясно.

— Дори по мое време това понякога се случваше — каза Поаро.

Инспектор Кроум го погледна и промърмори любезно:

— Нима?

За известно време настъпи тишина. Когато преминавахме през Ню Крос Стейшън, Кроум каза:

— Ако имате да ме питате нещо във връзка със случая, аз съм на Ваше разположение.

— Доколкото знам, не разполагате с описанието на убитото момиче?

— Двадесет и три годишна, келнерка в кафене «Рижата котка»...

— Pas са.^[1] Имах предвид дали е била хубава?

— Относно това не съм информиран — каза хладно инспекторът. Държанието му говореше: «Тези чужденци! Всичките са едни и същи!»

Весела искра проблесна в погледа на Поаро.

— Това Ви се струва без значение, нали? Но все пак това е най-важното нещо за една жена. Често решава съдбата ѝ.

Инспекторът се върна към любезното си държание:

— Нима? — попита той учтиво.

Отново настъпи тишина. Поаро възобнови разговора едва когато наближихме Севън Оукс.

— А да знаете как и с какво е било удушено момичето?

Инспектор Кроум отговори кратко:

— Била е удушена със собствения ѝ колан — плетен, доколкото разбрах, и много здрав.

Поаро отвори широко очи.

— Аха — каза той. — Най-после някаква конкретна информация. Това е вече нещо, нали?

— Не съм видял още колана — каза инспектор Кроум студено.

Неговата предпазливост и липса на въображение започнаха да ми дотягат.

— Но това е отличителният белег на убийството — казах аз. — Собственият колан на момичето — това говори за невероятния садизъм на убиеца!

Поаро ме стрелна с поглед, чието значение не можах да разбера напълно. Изтълкувах го като предупреждение да не говоря много пред инспектора. Потънах в мълчание.

В Бексхил ни посрещна полицейският началник Картър. С него беше един млад инспектор с интелигентен вид и приятна външност, на име Келси. Беше му възложено да работи заедно с Кроум върху делото.

— Вие ще можете сигурно сам да разследвате всичко, Кроум — каза Картър, — за това ще Ви осветля по най-главните точки, така че

да можете да пристъпите към работата веднага.

— Благодаря Ви сър — каза Кроум.

— Съобщихме вече на родителите — каза полицейският началник. — Беше голям удар за тях, разбира се. Дадох им възможност да се съвземат малко, преди да ги разпитат, така че можеш да започнеш първо от тях.

— Момичето има ли други близки? — попита Поаро.

— Има една сестра — машинописка в Лондон. Свързахме се с нея. Има и един млад човек, с когото се предполага, че е излязла снощи.

— Справочникът «АВС» помага ли с нещо — попита Кроум.

— Ето го — полицейският началник кимна към масата. — Няма отпечатъци. Беше отворен на страницата на Бексхил. Нов екземпляр, бих казал, не изглежда да е използван много. Не е купуван оттук. Питам всички книжари.

— Кой откри трупа, сър?

— Един от тези ранобудни стари полковници, любители на чист въздух. Полковник Джеръм. Излязъл с кучето си около шест часа. Тръгнал по крайбрежната улица, по посока за Кудън, и после слязъл на брега. Кучето се отделило и започнало да души нещо. Полковникът го повикал, но то не дошло. Той погледнал към него и му се сторило, че има нещо странно. Приближил се и я видял. Държал се, както му е редът. Не я докоснал и веднага ни позвъни.

— Смъртта е настъпила някъде около полунощ ли?

— Между 24 и 1 часа — това е известно със сигурност. Нашият остроумен убиец е човек на думата си. Щом каже на 25-ти, значи на 25-ти, пък ако ще тази дата да е настъпила само преди няколко минути.

Кроум кимна с глава.

— Да, типично за неговата психика. Нищо друго ли няма? Някой да е видял нещо, което да ни бъде от полза?

— Не, доколкото ни е известно. Но още е рано. Всеки, който е видял снощи момиче в бяло да се разхожда с мъж, ще дойде да ни съобщи и тъй като, предполагам, че близо петстотин момичета в бяло са се разхождали снощи с млади мъже, ще имаме доста работа.

— Е, сър, по-добре да пристъпя към работата — каза Кроум. — Ето го кафенето, а ето и дома на момичето. Ще отида и на двете места. Келси може да дойде с мене.

— А мистър Поаро? — попита полицейският началник.

Стори ми се, че Кроум се раздразни лека. Келси, който не беше виждал Поаро преди, широко се ухили.

Обстоятелството, че когато хората виждаха моя приятел за първи път, бяха склонни да го приемат като карикатура, ми беше много неприятно.

— Къде е коланът, с който е била удушена? — попита Кроум. — Мистър Поаро смята, че той е важна улика. Предполагам, че ще иска да го види.

— Съвсем не — бързо каза Поаро. — Грешно сте ме разбрали.

— Нищо няма да научите от него — каза Картър, — не е кожен. Ако беше, можеше да има отпечатыци от пръсти. Просто един дебел, плетен, копринен колан. Идеален за целта.

Тръпки ме побиха.

— Е — каза Кроум, — по-добре да тръгваме.

Първо отидохме в «Рижата котка». Това беше една обикновена малка закусвалня, разположена на крайбрежната улица. Имаше малки масички, застлани с оранжеви карираны покривки и изключително неудобни плетени столове с оранжеви възглавнички. Беше от този тип кафенета, в които поднасят сутрин кафе, пет различни вида чай (девънширски, фармхаузски, плодов, карлтънски и обикновен) и някои набързо приготвени яденета от типа на бърканы яйца, скариди, макарони огретен.

В момента, в който влязохме, поднасянето на сутрешното кафе беше в разгара си. Управителката припряно ни покани в една много разхвърляна задна стаичка.

— Мис... ъ... Мериън? — попита Кроум.

Мис Мериън изблея с висок, нежен и огорчен глас:

— Да, аз съм. Много тъжна история. Много тъжна. Просто ме е страх да си помисля как ще се отрази на нашата работа.

Мис Мериън беше много слаба, четиридесетгодишна жена, с рядка оранжево-червена коса (тя самата поразително приличаше на рижа котка). Тя нервно си играеше с разните ресни и къдрички, част от служебното ѝ облекло.

— Ще имате страхотен наплив — насърчително каза Кроум. — Ще видите! Няма да успявате да сервирате чая навреме.

— Ужасно — каза мис Мериън, — наистина ужасно. Кара човек да загуби вяра в хората.

Но въпреки това погледът ѝ светна:

— Какво можете да ми кажете за убитото момиче, мис Мериън?

— Нищо — каза мис Мериън умерено, — абсолютно нищо.

— От колко време работи тук?

— Това е второто ѝ лято.

— Доволна ли бяхте от нея?

— Беше добра сервитьорка — бърза и любезна.

— Беше хубава, нали? — попита Поаро.

В погледа, който мис Мериън му хвърли, също се четеше: «О, тези чужденци!»

— Беше симпатично, спретнато момиче — каза тя резервирано.

— В колко часа си свърши работата снощи? — попита Поаро.

— В осем часа. Тогава затваряме. Ние не сервираме вечери — не се търсят. До седем часа, а дори и малко по-късно, сервираме пържени яйца и чай (Поаро потрепери), но най-напрегнато е около 6.30 часа.

— Спомена ли пред Вас как смята да прекара вечерта?

— Не, разбира се — каза мис Мериън натъртено. — Не са ни такива отношенията.

— Някой да е минал да я вземе или нещо от тоя род?

— Не.

— Както винаги ли изглеждаше? Беше ли възбудена или потисната?

— Наистина не мога да ви кажа — отговори мис Мериън сдържано.

— Колко сервитьорки работят при Вас?

— Обикновено две и две допълнително от 20-и юли до края на август.

— Но Елизабет Бърнард не беше от допълнителните, нали?

— Мис Бърнард беше от редовните.

— Какво ще кажете за другата сервитьорка?

— Мис Хайли? Много мило момиче.

— Бяха ли приятелки с мис Бърнард?

— Наистина не мога да кажа.

— Ще може ли да поговорим с нея?

— Сега?

— Ако обичате!

— Ще ви я изпратя — каза мис Мериън и стана. — Моля ви не я задържайте дълго. Сега е часът на сутрешното кафе.

Червенокосата, подобна на котка мис Мериън напусна стаята.

— Страшно изтънчена — забеляза инспектор Келси. Той изимитира превзетия говор на дамата: «Наистина не мога да ви кажа».

Едно пълно момиче, леко задъхано, с тъмна коса, розови бузи и черни, ококорени от вълнение очи, нахълта в стаята.

— Мис Мериън ме изпрати — заяви тя, като едва си поемаше дъх.

— Мис Хайли?

— Да, аз съм.

— Вие познавахте Елизабет Бърнард?

— О, да, познавах Бети. Не е ли ужасно? Просто ужасно! Не мога да повярвам! Цяла сутрин разправям на момичетата, че просто не мога да повярвам! «Разбирате ли, момичета — казах им, — изглежда невероятно! Бети, искам да кажа Бети Бърнард, която от толкова време работеше тук, убита! Просто не мога да повярвам» — казах. Пет-шест пъти се ощипах, за да видя дали няма да се събудя. Бети убита! Това е — нали разбирате, — просто не звучи като истина!

— Добре ли познавахте убитото момиче? — попита Кроум.

— Ами тя работеше тука повече време от мене. Аз постъпих сега през март, а тя работеше тук и миналата година. Беше доста тиха, нали разбирате какво искам да кажа. Не беше от този тип хора, дето много се смеят и шегуват. Не искам да кажа, че беше точно тиха — дори беше много забавна, но не беше... е, хем беше тиха, хем не беше, ако разбирате какво имам предвид!

Мога да кажа за Кроум, че беше изумително търпелив. Като свидетел, пълната мис Хайли можеше направо да влуди човек. Всяко свое изявление повтаряше и доизясняваше поне десет пъти. А сведенията, които получихме от нея, бяха крайно оскъдни.

Не била в много близки отношения с убитата. Елизабет Бърнард, както ни стана ясно, се смятала доста над мис Хайли. През работното време се държала много приятелски, но извън него момичетата почти не я виждали. Елизабет Бърнард си имала «приятел», който работел в бюрото за продажба на недвижими имоти «Корт & Бърнскил» близо до гарата. Не, не бил нито мистър Корт, нито Бърнскил. Бил чиновник в

бюрото. Не му знаела името, но по външен вид добре го познавала. Симпатичен, даже много симпатичен, и винаги така добре облечен! Явно, че в сърцето си мис Хайли таеше завист. Казано с две думи, Елизабет Бърнард не доверила на никого от кафенето планове си за онази вечер, но според мис Хайли, отишла на среща с «приятеля» си. Била облечена с нова бяла рокля, много сладка и с модерно деколте.

Поговорихме и с другите две момичета, но без резултат. Бети Бърнард не била споменала нищо за планове си и никой не я беше забелязал в Бексхил нея вечер.

---

[1] Не това (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА X

БЪРНАРДОВИ

Родителите на Елизабет Бърнард живееха в малка къщичка, една от петдесетината наскоро построени от един предприемач-спекулант в покрайнините на града. Кварталът се казваше Ландъдно.

Мистър Бърнард — пълен петдесет и пет годишен мъж с учуден поглед, беше забелязал, че пристигаме, и вече ни чакаше на прага.

— Заповядайте, господа — каза той.

Инспектор Келси пое инициативата в свои ръце.

— Това е инспектор Кроум от Скотланд Ярд, сър — каза той. — Дошъл е да ни помогне в разследването.

— Скотланд Ярд? — попита мистър Бърнард обнадеждено. — Отлично. Този мръсен убиец трябва да бъде пипнат. Нещастното ми момиченце...

Лицето му се изкриви от мъка.

— А това е мистър Еркюл Поаро, също от Лондон и ъ...

— Капитан Хейстингс — каза Поаро.

— Приятно ми е, господа — отговори мистър Бърнард автоматично. — Заповядайте в гостната. Не знам дали жена ми е в състояние да ви види сега. Просто е сломена, горката.

Но въпреки неговите думи едвам успяхме да влезем в малката гостна и мисис Бърнард се появи. Очевидно тя беше плакала много, очите ѝ бяха зачервени и тя вървеше с несигурната походка на човек, преживял голям удар.

— Е, майко, изглеждаш добре — каза мистър Бърнард. — Сигурна ли си, че можеш да издържиш?

Той я потупа по рамото и я настави в едно кресло.

— Полицейският началник беше много любезен — каза мистър Бърнард. — След като ни съобщи трагичната вест, той каза, че ще остави всички въпроси за по-късно, когато ще сме се оправили от първия удар.

— Много е жестоко. О, много е жестоко — извика през сълзи мисис Бърнард. — Най-жестокото нещо на този свят.

Говореше малко напевно и за момент си помислих, че е чужденка, но си припомних името на вратата и веднага разбрах, че нейното «сфят» се дължеше на уелския ѝ произход.

— Много е болезнено, госпожо, разбирам — каза инспектор Кроум. — Ние всички Ви съчувствуваме, но трябва да научим всички факти, за да можем да започнем колко се може по-бързо.

— Прав е инспекторът — каза мистър Бърнард, кимайки одобрително.

— Дъщеря Ви беше на двадесет и три години, нали? Живееше тук с Вас и е работила в кафенето «Рижата котка», така ли е?

— Да, така е.

— Тази къща е нова. Къде живеехте преди това?

— Работех в едно ковашко предприятие в Кенингстън. Пенсioniрах се преди две години. Винаги ми се е искало да живея на море.

— Имате две дъщери?

— Да. По-голямата ми дъщеря работи в една кантора в Лондон.

— Не се ли обезпокоихте, когато дъщеря Ви не се прибра миналата нощ?

— Не знаехме, че не се е прибрала — каза мисис Бърнард през сълзи. — Ние с мъжа ми винаги си лягаме рано. В девет часа сме вече в леглото. Въобще не знаехме, че Бети не се е върнала, докато не дойдоха от полицията и не казаха... казаха...

Тя избухна в ридания.

— Вашата дъщеря имаше ли обичай... ъ... да се връща късно вкъщи?

— Знаете какви са момичетата днес, инспекторе — каза Бърнард. — Независими, ето какви са. Не бързат към къщи през тези летни вечери. Но все пак Бети обикновено се прибираше към 11 часа.

— Как си влизаше? Вратата отворена ли стоеше?

— Оставяхме ключа под черджето, винаги правехме така.

— Дочухме, че дъщеря Ви е била сгодена.

— Такива формалности не се правят днес — каза мистър Бърнард.

— Доналд Фрейзър се казва и ми харесваше — каза мисис Бърнард. — Горкото момче, тази новина ще бъде ужасен удар за него. Чудя се дали вече не знае?

— Разбрах, че работи при Корт & Брънскил.

— Да. Това е бюро за продажба на недвижими имоти.

— Срещаха ли се с дъщеря Ви всяка вечер след работа?

— Не всяка вечер. По-скоро един или два пъти седмично.

— Знаете ли дали са имали среща вчера?

— Не ни беше казала. Въобще Бети никога не говореше много какво прави или къде ходи. Но тя беше добро момиче. О, не мога да повярвам...

Мисис Бърнард се разхълца отново.

— Ела на себе си, майко, съвземи се. Трябва да издържим до края.

— Сигурна съм, че Доналд никога не би... не би... — проплака мисис Бърнард.

— Хайде съвземи се — повтори мистър Бърнард. — Много искам да ви помогна някак си, но наистина не знам нищо, абсолютно нищо, което може да ви улесни да откриете този мерзавец. Бети беше чисто и просто едно весело и щастливо момиче и имаше приятел, с когото, както казвахме в наше време, излизаше. Защо някой би искал да я убие, не ми се побира в главата, направо звучи нелепо.

— Вие сте много близо до истината — каза Кроум. — Знаете ли какво искам да направя? Да разгледам стаята на мис Бърнард. Може да открия нещо — писма, дневник...

— Заповядайте, разгледайте я — каза мистър Бърнард и стана.

Той ни поведе. Кроум вървеше след него, после Поаро, следван от Келси и аз завършвах шествието.

Спрях се за момент, за да завържа връзката на обувката си, и докато бях наведен, едно такси спря пред къщата и от него изскочи младо момиче. Тя плати на шофьора и забърза по пътеката към къщата, носейки в ръката си малко куфарче. Когато мина през вратата, тя ме съзря и се вкамени. Нещо странно в нейната поза събуди интереса ми.

— Кой сте Вие? — попита тя.

Аз направих няколко крачки към нея. Чувствувах се объркан и не знаех какво точно да отговоря. Дали да си кажа името или пък да кажа,

че съм дошъл с полицията. Както и да е, момичето не ми даде време да взема решение.

— Е добре — каза тя. — Мога да предположа.

Тя свали бялата плетена баретка, която носеше, и я хвърли на пода. Сега можех да я видя по-добре, тъй като тя се обърна малко и светлината падаше върху нея. Първото ми впечатление беше, че пред мене е една от дървените кукли, с които сестрите ми си играеха, когато бяхме малки. Косата ѝ беше черна, късо подстригана, с бретон на челото. Имаше високо очертани скули и в цялата ѝ фигура имаше някаква особена, модерна ъгловатост, която обаче не беше непривлекателна. Не беше хубава, по-скоро грозна, но в нея имаше някаква скрита енергия, някаква сила, която не даваше възможност личността ѝ да остане незабелязана.

— Вие сте мис Бърнард — попитах аз.

— Аз съм Меган Бърнард, а Вие, предполагам, сте от полицията?

— Е, не точно... — казах аз.

Тя ме прекъсна:

— Не мисля, че мога да Ви кажа нещо. Сестра ми беше хубаво, живо момиче и не се занимаваше с мъже.

Тя се изсмя, както говореше, и ме погледна предизвикателно.

— Това е изразът, който се употребява, нали? — попита тя.

— Не съм репортьор, ако намекувате за това.

— А какъв сте тогава? — тя се огледа наоколо. — Къде са мама и татко?

— Баща Ви показва на полицията стаята на сестра Ви. И майка Ви е с тях. Тя е много разстроена.

Момичето обмисляше нещо и като че ли вземаше някакво решение.

— Елате тука.

Тя отвори една врата и мина през нея. Аз я последвах и се намерих в една малка спретната кухня. Исках да затворя вратата след себе си, но срещнах неочаквано съпротивление. В следващия момент Поаро тихичко се вмъкна в стаята и затвори вратата след себе си.

— Мадмоазел Бърнард? — каза той и бързо се поклони.

— Това е мосю Еркюл Поаро — казах аз.

Меган Бърнард му хвърли бърз изпитателен поглед.

— Чувала съм за Вас — каза тя. — Вие сте частен детектив, на мода сега, нали?

— Не много приятно описание, но задоволително — каза Поаро.

Момичето седна на ръба на кухненската маса. Тя порови в чантата си за цигара. Сложи я между устните си, запали я и после каза през дима:

— Някак си не виждам какво общо има мосю Еркюл Поаро с нашето скромно, малко убийство.

— Мадмоазел — каза Поаро, — това, което не виждате Вие, и това, което не виждам аз, би запълнило вероятно цял том. Но тези неща нямат значение. Това, което има значение, е нещо, което няма да бъде така лесно да открием.

— А кое е това нещо?

— Смъртта, мадмоазел, за нещастие поражда предразсъдъци. Предразсъдъци в полза на починалия. Чух какво казахте току-що на моя приятел Хейстингс: «Хубаво, живо момиче, което не се занимава с мъже.» Вие казахте това, иронизирайки вестниците, и това е много вярно. Когато някое младо момиче си отиде, винаги се говорят неща от този сорт. Тя беше умна. Тя беше щастлива. Тя имаше благ характер. Нямаше никакви грижи на този свят. Нямаше неблагонадеждни познати. Към умрелите винаги се проявява голямо великодушие. Знаете ли какво ми се иска сега? Искане ми се да открия някой, който познава Елизабет Бърнард и който не знае, че тя е починала! Тогава може би аз ще чуя това, което ще ми бъде от полза — истината.

Меган Бърнард го гледа мълчаливо в продължение на няколко минути, докато изпуши цигарата си. Едва тогава тя проговори. Думите ѝ ме накараха да подскоча.

— Бети — каза тя — беше едно абсолютно малко магаре.

ГЛАВА XI

МЕГАН БЪРНАРД

Както казах, думите на Меган Бърнард и още повече лекия, делови тон, с който ги произнесе, ме накараха да подскоча.

Поаро само наведе сериозно глава.

— A la bonne heure^[1] — каза той. — Вие сте интелигентна, мадмоазел.

Меган Бърнард каза със същия безпристрастен глас:

— Бях много привързана към Бети. Но обичта ми не можеше да ме заслепи до такава степен, че да не видя каква малка глупачка беше тя, а понякога дори й го казвах. Така е между сестри.

— А тя обръщаше ли внимание на съветите Ви?

— Вероятно не — каза Меган цинично.

— Може ли да се уточните, мадмоазел?

Момичето се поколеба за момент.

Поаро каза с лека усмивка:

— Ще ви помогна. Чух какво казахте на Хейстингс — че сестра Ви е била едно живо и щастливо момиче, което не се е занимавало с мъже. Това беше un peu^[2] обратно на истината, нали?

Меган каза бавно:

— Бети не вършеше нищо лошо. Искам да разберете това. Беше честно момиче и не беше от тая категория момичета, които завързват връзки за ден-два. Нищо подобно. Но тя обичаше да я извеждат и да танцува. Обичаше евтините ласкателства, комплиментите и неща от този род.

— Беше привлекателна, да?

Този въпрос, зададен за трети път, най-после получи отговор. Меган се смъкна от масата, отиде до куфара, отвори го и извади нещо, което подаде на Поаро.

В една кожена рамка се виждаха главата и раменете на русо, усмихнато момиче. Косата й очевидно е била скоро къдрена, понеже

стоеше около главата ѝ като ореол от ситни къдрици. Усмивката ѝ беше лукава и изкуствена. В действителност това беше едно лице, което не можеше да се нарече красиво, но безспорно притежаваше някаква евтина привлекателност. Поаро върна снимката и каза:

— Не си приличате двете, мадмоазел.

— О, аз съм по-грозната. Винаги съм знаела това.

Изглеждаше, като че ли тя отминава факта с безразличие.

— В какво отношение по-точно мислите, че сестра Ви се е държала глупаво? Искате да кажете може би в отношенията си с Доналд Фрейзър?

— Точно това имам предвид. Дон е много тих човек, но той... е, естествено той би се възмутил от някои неща... и тогава...

— И тогава какво, мадмоазел?

Погледът му се впи в нея.

Може би си въобразявам, но ми се стори, че тя се поколеба за миг, преди да отговори.

— Страхувах се, че той можеше да я изостави. А би било жалко. Той е много упорит и старателен мъж и щеше да стане добър съпруг от него.

Поаро все още я гледаше втренчено. Тя не трепна от този поглед, а му отвърна със също такъв сериозен поглед и вложи още нещо в него, нещо, което ми напомни за първоначалния ѝ предизвикателен и презрителен маниер.

— Така значи — каза той най-после, — вече не говорим истината.

Тя повдигна рамене и тръгна към вратата.

— Е — каза тя, — аз направих, каквото можах, за да ви помогна.

Гласът на Поаро я спря.

— Почакайте, мадмоазел. Имам да Ви кажа още нещо. Върнете се.

Тя се подчини, макар и неохотно. И за мое учудване Поаро се впусна да разказва историята с писмата на АВС, убийството в Андоувър и железопътните справочници, намерени край труповете. Той нямаше никакво основание да се оплаче от липса на интерес от нейна страна. Устните ѝ се разтвориха, очите ѝ блеснаха, не изпускаше нито една дума.

— Всичко това вярно ли е?

— Да, вярно е.

— И Вие наистина искате да кажете, че сестра ми е била убита от някой отвратителен вманиачен убиец?

— Точно така.

Тя си пое дълбоко дъх.

— О, Бети, Бети, колко... колко ужасно!

— Виждате, мадмоазел, че можете да дадете сведенията, които Ви искам, без да се замислите дали те навреждат на някого или не.

— Да, сега разбирам.

— Тогава нека да продължим нашия разговор. Аз вече съм си съставил мнение, че Доналд Фрейзър е може би буен и ревнив, така ли?

Меган Бърнард каза тихо:

— Имам вяра във Вас, мосю Поаро. Ще Ви кажа самата истина. Дон е, както казах, много тих човек, ако разбирате какво искам да кажа. Не може винаги да изрази с думи това, което чувства. Но вътре в себе си той приема много дълбоко нещата. А освен това е ревнив по природа. Винаги ревнуваше Бети. Той изцяло ѝ беше предан, а, разбира се, и тя беше много привързана към него, но не беше в природата на Бети да обича някого и да не забелязва никого наоколо. Тя не беше създадена по този начин. Тя излизаше с всеки симпатичен мъж, който би прекарал времето си с нея. И понеже работеше в «Рижата котка», тя винаги имаше допирни точки с мъже особено през летните ваканции. Имаше много остър език и когато я закачаха, си връщаше по същия начин. А след това се случваше да излиза с тях и да ходи на кино или нещо такова. Но нищо сериозно, нищо по-дълбоко. Тя просто обичаше да се забавлява. Казвате, че тъй като един ден ще се задоми с Дон, по-добре ще бъде да се забавлява, докато може.

Меган спря и Поаро каза:

— Разбирам. Продължете.

— И точно тези нейни схващания Дон не можеше да разбере. Не можеше да разбере защо, ако тя наистина го обича, иска да излиза с други мъже. И няколко пъти си имаха бурни разправии за тези работи.

— Мосю Дон не беше вече тих?

— Така е с всички тихи хора, когато излезнат извън кожата си, те избухват в пълния смисъл на думата. Дон беше толкова буен, че Бети се изплаши.

— Кога беше това?

— Имаше едно спречкване преди почти една година и друго, още по-лошо, точно преди месец. Аз се бях върнала вкъщи за уикенда и направих така, че отново да се помирят; тогава се опитах да влея малко акъл в главата на Бети. Казах ѝ, че е една малка глупачка. А тя само твърдеше, че нищо лошо не върши. Това беше така, но все пак тя не вървеше по правия път. Разбирате ли, след скарването преди една година тя придоби навика да казва някоя и друга лъжа, ръководейки се от принципа, че сърцето не тъжи за това, което главата не знае. Последното сблъскване стана, понеже тя беше казала на Дон, че отива в Хастингс с една приятелка, а той научи, че е била в Истбърн с някакъв мъж. Мъжът се оказа женен и също държеше тази връзка в тайна; това влоши нещата още повече. Той ѝ направи ужасна сцена — Бети крещеше, че все още не е омъжена за него и има право да излиза, с когото си поиска, а Дон, целият побледнял и разтреперан, каза, че някой ден... някой ден...

— Да?

— Той ще извърши убийство... — каза Меган с тих глас.

Тя млъкна и се втренчи в Поаро.

Той бавно кимна с глава няколко пъти.

— И поради това Вие се страхувахте...

— Нито за миг дори не съм си помислила, че той наистина би го направил! Но ме беше страх, че ще се разчуе — кавгата и всичко, което той каза, — няколко души знаеха за това.

Поаро отново поклати замислено глава.

— Точно така. И мога да кажа, мадмоазел, че ако не бяха егоизмът и болезнената суета на убиеца, така щеше и да стане. Ако Доналд Фрейзър остане вън от всякакво подозрение, то ще се дължи само на налудничавите хвалби на АВС.

Той помълча известно време и после попита:

— Знаете ли дали напоследък сестра Ви се е срещала с този женен човек или въобще с някой друг мъж?

Меган поклати глава.

— Не знам. Виждате, че не живея тук.

— Но как мислите?

— Може да не се е срещала отново именно с този човек. Той сигурно е изчезнал, щом е видял, че може да стане скандал, но не бих

се учудила, ако Бети... е казала отново на Дон някоя и друга лъжа. Разбирате ли, тя обичаше толкова много да танцува и да ходи на кино, а Дон не можеше да си позволи лукса да я извежда непрекъснато.

— Щом е така, има ли вероятност тя да се е доверила на някого? Например на момичето от кафенето?

— Не мисля. Бети не можеше да понася тази Хайли. Намираше, че е проста. А другите момичета бяха нови. Пък и Бети не беше от този тип хора, които споделят преживяванията си.

Звънецът остро иззвъня над главата на момичето. Тя отиде до прозореца, погледна навън и рязко се дръпна назад.

— Това е Дон...

— Доведете го тук — каза Поаро бързо. — Бих искал да поговоря с него, преди нашият добър инспектор да го поеме в ръцете си.

Меган Бърнард изхвъркна от кухнята като стрела и няколко секунди по-късно се върна, като водеше за ръка Доналд Фрейзър.

---

[1] Точно навреме (в случая — съвсем намясто (фр.). — Б.е.ред. ↑

[2] Малко (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА XII

ДОНАЛД ФРЕЙЗЪР

От пръв поглед ми стана жал за младия мъж. Побледнялото му, измъчено лице и неразбиращ поглед показваха колко силен се е оказал ударът за него.

Той беше добре сложен, симпатичен млад мъж, висок почти шест фута, не красив, но с приятно лице, покрито с лунички, с високи скули и огненочервена коса.

— Какво е това, Меган? — попита той. — Защо тук? За бога, кажи ми... Аз току-що чух, че... Бети...

Гласът му му измени.

Поаро бутна напред един стол и той се отпусна в него. После моят приятел извади от джоба си малко, плоско шише, изсипа част от съдържанието му в първата чаша, която видя върху кухненския бюфет, и каза:

— Изпийте това, мистър Фрейзър, ще Ви стане по-добре.

Младият мъж послуша. Брендите възвърна естествения цвят на лицето му. Той седна поизправено в креслото и пак се обърна към момичето. Този път говореше спокойно, със самообладание:

— Предполагам, че е истина — каза той. — Бети е... мъртва... убита?

— Истина е, Дон.

Той каза, сякаш не съзнаваше, че говори:

— Сега ли идваш от Лондон?

— Да, татко ми телефонира.

— С влака от 9:30 предполагам?

Съзнанието му, явно, искаше да избяга от действителността и за по-безопасно той говореше тези банални фрази.

— Да.

За една-две минути се възцари тишина, после Фрейзър каза:

— А полицията? Предприела ли е нещо?

— Сега са горе. Ровят се из вещите на Бети, доколкото ми е известно.

— Имат ли някаква идея кой...? Не знаете ли...?

Той млъкна.

Беше от тези стеснителни и чувствителни хора, за които е мъчително да произнасят тежки думи.

Поаро се приближи малко към него и го заговори. Тонът му беше сух и делови, сякаш се интересувахе от някаква незначителна дреболия.

— Каза ли Ви мис Бърнард снощи къде отива?

Фрейзър отговори някак си автоматично:

— Каза, че отива с приятелка в Сейнт Леонард.

— Вие повярвахте ли й?

— Аз... — Изведнъж автоматът се съживи. — Какво искате да кажете, дявол да го вземе?

И като гледах това изкривено от внезапна ярост, заплашително лице, ми стана ясно, че едно момиче има основание да се страхува да събуди гнева му.

Поаро каза отсечено:

— Бети Бърнард е била убита от някой вманиачен убиец и Вие ще ни помогнете да го хванем, само ако говорите истината.

Погледът му за миг се спря на Меган.

— Така е, Дон — каза тя. — Моментът не е подходящ да мислим за собствените си чувства. Трябва да бъдеш искрен.

Доналд погледна подозрително Поаро.

— Кой сте Вие? Не сте ли от полицията?

— Аз съм по-добър от полицията — каза Поаро.

В думите му не прозвуча нито самодоволство, нито високомерие. За него това беше просто факт.

— Кажи му всичко — каза Меган.

Доналд Фрейзър капитулира.

— Аз... не бях сигурен — каза той. — Когато ми го каза, й повярвах. И през ум не ми мина да се усъмня. Но по-точно... Изглежда е имало нещо странно в държанието й. Аз... такова... започнах да се съмнявам...

— Да? — каза Поаро.

Той беше седнал срещу Доналд Фрейзър. Погледът му беше впит в очите на Доналд и като че ли го хипнотизираше.

— Срамувах се, че съм толкова подозрителен. Но... аз наистина подозирах... Мислех да сляза на крайбрежната улица и да я проследя, като излезе от кафенето. Всъщност аз така и направих. Но после разбрах, че не бива. Бети можеше да ме види и да се разсърди. Тя щеше да разбере веднага, че я следя.

— И какво направихте?

— Отидох в Сейнт Леонард. Бях там около 8 часа. После следях автобусите, да не би да е в някой от тях. Но от нея нямаше и следа.

— И тогава?

— Аз направо се побърках. Бях убеден, че е с някой мъж. Помислих, че е много вероятно да я е закарал с кола до Хастингс. Ходих и там — лутах се из хотелите и ресторантите, висях около кината, бях и на вълнолома. Страшно глупаво от моя страна. Дори да беше там, вероятността да я открия беше нищожна, а има и много други места, където можеше да я е завел, освен Хастингс.

Той млъкна. Макар че говореше спокойно, аз долових нотки от сляпата, зашеметяваща мъка и гняв, обзели го по времето, за което разказваше.

— Накрая се отказах и се прибрах.

— По кое време?

— Не знам. Вървах пеша. Трябва да е било полунощ или дори и по-късно, когато съм се прибрал.

— Тогава...

Вратата на кухнята се отвори.

— А, тука ли сте? — каза инспектор Келси.

Инспектор Кроум го отмести, стрелна с поглед Поаро, после погледна двамата непознати.

— Мис Меган Бърнард и мистър Доналд Фрейзър — представи ги Поаро.

— Това е инспектор Кроум от Лондон — каза той.

Обръщайки се към инспектора, той каза:

— Докато вие търсехте горе, аз поговорих с мис Бърнард и мистър Фрейзър и се опитах да открия нещо, което да хвърли светлина върху убийството.

— Нима? — каза инспектор Кроум, като явно мисълта му беше отправена не към Поаро, а към новодошлите.

Поаро се оттегли в хола. Когато минаваше покрай Келси, последният го попита любезно:

— Научихте ли нещо?

Но вниманието му бе отвлечено от колегата му и той не дочака отговора.

Присъединих се към Поаро в хола.

— Нещо направи ли ти впечатление, Поаро? — попитах аз.

— Само учудващото великодушие на убиеца, Хейстингс.

Не посмях да кажа, че си нямах никаква представа какво има предвид той.

ГЛАВА XIII

ЗАСЕДАНИЕТО

Заседания!

Цялата афера ABC е свързана в паметта ми със заседания.

Заседания в Скотланд Ярд. В апартамента на Поаро. Официални заседания. Неофициални заседания.

На това заседание, за което става дума, трябваше да се реши дали да се даде гласност в пресата на анонимните писма или не.

Убийството в Бексхил привлече много повече внимание, отколкото това в Андоувър.

Естествено, в бексхилското убийство имаше повече сензационни елементи. Преди всичко жертвата беше младо и хубаво момиче. Освен това беше станало в едно много известно курортно място. Всички подробности от убийството се обсъждаха всеки ден във вестниците и се скалпваха плоски измислици. На справочника «ABC» също бе отделено нужното внимание. Най-разпространената версия беше, че е бил купен от убиеца там на място и че е ценна улика срещу самоличността му. Освен това показвал, че убиецът е пристигнал с влак и е имал намерение след това да отиде в Лондон.

В оскъдните репортажи за андоувърското убийство справочникът въобще не фигурираше, така че засега обществеността още не беше видяла връзката между двете убийства.

— Трябва да решим каква политика ще поведем — каза помощник-комисарят. — Трябва да обмислим кое ще ни доведе до добри резултати. Дали да направим публично достояние фактите и да потърсим съдействието на хората; в този случай няколко милиона хора ще обединят усилията си в търсенето на един луд...

— Той не изглежда като луд — прекъсна го доктор Томпсън.

— ... като се следи кой купува «ABC» справочници и така нататък. На това можем да противопоставим предимството от тайното разследване, да не дадем на нашия човек да разбере какво правим, но пък, от друга страна, той знае много добре, че ние знаем. Той нарочно

привлече нашето внимание върху себе си с писмата. Е, Кроум, какво е Вашето мнение?

— Аз виждам нещата така, сър. Ако направим случая публично достояние, ние ще действваме в интерес на АВС. Той точно това иска — известност, слава. Това му е целта. Прав съм, нали, докторе? Той иска да направи сензация.

Томпсън кимна.

Помощник-комисарят каза замислено:

— Значи Вие сте за това да осуетим намеренията му. Да му откажем славата, която гони. Какво ще кажете Вие, мосю Поаро?

Поаро не отвърна веднага. Когато най-накрая проговори, той внимателно подбираше думите си.

— Трудно ми е да кажа, сър Лайънъл — каза той. — Аз съм, така да се каже, заинтересувана страна. Предизвикателството беше изпратено на мене. Ако кажа: «Потулете фактите, не ги обявявайте публично», може да се изтълкува, че в мене е проговорила суетата. Че се страхувам за репутацията си. Трудно е да се каже, да се изтъкнат всички предимства. Публикуването би било поне едно предупреждение... От друга страна, аз съм убеден, както и инспектор Кроум, че именно това иска убиецът от нас.

— Хм! — каза помощник-комисарят и потърка брадата си. Той погледна доктор Томпсън, който седеше насреща му. — Да предположим, че ние откажем на нашия луд удоволствието от славата, за която той копнее. Какво ще направи той?

— Ще извърши друго убийство — отговори веднага докторът, — за да ни принуди да сторим това.

— А ако направим сензация чрез пресата? Как ще реагира тогава?

— По същия начин. В единия случай ние насърчаваме неговата мегаломания, а във втория я потискаме. Резултатът е един и същ — друго убийство.

— Какво ще кажете, мосю Поаро?

— Съгласен съм с доктор Томпсън.

— Упорит човек, а? Колко убийства мислите, че си е наумил да извърши този луд?

Доктор Томпсън погледна Поаро.

— Изглежда от А до Z — каза той бодро. — Разбира се, той няма да стигне дотам. Ще го пипнете много преди това. Интересно как ще се справи с буквата Х.

Той се усети и виновно прекрати остроумните си разсъждения.

— Но не — продължи доктор Томпсън, — вие ще го хванете много преди това. На J или H например.

Помощник-комисарят удари с юмрук по масата.

— Боже мой! Искате да кажете, че ще има още пет убийства!

— Е, не чак толкова много, сър — каза инспектор Кроум. — Вярвайте в мене.

Той говореше самоуверено.

— На коя буква от азбуката мислите, че ще го спрете, инспекторе? — попита Поаро.

В гласа му се чувствуваше слаба иронична нотка. Стори ми се, че Кроум го погледна с неприязън, която този път надделя над неговата обикновена поза на спокойно превъзходство.

— Може да го хванем още следващия път, мосю Поаро. Във всеки случай гарантирам, че ще го пипна, докато стигне до F.

Той се обърна към помощник-комисаря:

— Мисля, че ми е ясна вече психологията на престъпника. Доктор Томпсън ще ме поправи, ако сбъркам. Аз мисля, че с всяко убийство, което ABC извършва, вярата в собствените му способности нараства със сто процента. Всеки път той си казва: «Аз съм умен, те не могат да ме хванат!» Това го прави толкова самонадеян, че той става непредпазлив. Започва да преувеличава собствения си ум и глупостта на другите. Скоро той едва ли ще си прави вече труда да взема никакви предпазни мерки. Нали така, докторе?

Томпсън кимна.

— Обикновено така става. Не би могло да се изрази по-ясно, без да се употребят медицински термини. Вие имате понятие от тези неща, мосю Поаро. Не сте ли съгласен?

Мисля, че на Кроум не се хареса допитването на Томпсън до Поаро. Кроум мислеше, че той и само той е експерт по тези въпроси.

— Инспектор Кроум е прав — съгласи се Поаро.

— Parapoea^[1] — промърмори докторът.

Поаро се обърна към Кроум.

— Научихте ли нещо интересно във връзка със случая в Бексхил?

— Нищо определено. Един келнер от «Сплендид» в Истбърн позна в снимката на убитата момичето, което вечеряло там на 24-и в компанията на един мъж на средна възраст с очила. Познаха я също в една странноприемница, «Аленият бегач», която се намира на половината път между Бексхил и Лондон. Казват, че е била там около 9 часа вечерта на 24-и с един мъж, който приличал на морски офицер. Не могат да бъдат прави и едните, и другите. Но едното от тях е поне вероятно. Разбира се, имаше редица други случаи, когато я познаха, но повечето от тях не могат да ни послужат. Не можахме да попаднем на следата на АВС.

— Изглежда, че правите всичко, което може да се направи, Кроум — каза помощник-комисарят. — Какво ще кажете, мосю Поаро? Вие можете ли да предложите нещо?

Поаро каза бавно.

— Струва ми се, че има една много важна точка — откриването на подбудата.

— Нима не е достатъчно очевидна? Азбучен комплекс. Нали така го нарекохте, докторе?

— Са ou^[2] — каза Поаро. — Има азбучен комплекс. Но защо именно азбучен комплекс? Един луд винаги има много сериозно основание за убийствата, които извършва.

— Хайде, хайде, мосю Поаро — каза Кроум. — Спомнете си Стоумън през 1929 година. Той накрая вече се опитваше да очисти всеки, който и най-малко го дразнеше.

Поаро се обърна към него.

— Така е, но ако сте достатъчно важна личност, трябва да Ви бъдат спестявани дребните неприятности. Ако една муха непрекъснато каца на челото Ви и Ви подлудява с това — какво правите? Вие се опитвате да я убиете. Не изпитвате угризения на съвестта за нея. Важният сте Вие, а не мухата. Убивате мухата и тя повече не Ви досажда. Вашето действие Ви изглежда нормално и напълно оправдано. Друга причина за убиването на една муха може да бъде и манията Ви за чистота. Мухата е потенциален източник на опасност за обществото — значи трябва да бъде унищожена. Така разсъждава душевно болният престъпник. Но помислете сега върху този случай:

ако жертвите са подбрани по азбучен ред, то те не са представлявали никаква заплаха лично за убиеца и следователно не са били убити за това. Иначе би било прекалено голямо съвпадение.

— Имате право — каза доктор Томпсън. — Спомням си един случай, когато мъжът на една жена беше осъден на смърт. Тя започна да убива съдебните заседатели един по един. Измина доста време, преди да свържат убийствата едно с друго. Изглеждаха съвсем случайни. Но както казва мосю Поаро, не съществува убиец, който да извършва престъпления без никаква причина. Той или премахва хора, които стоят на пътя му (колкото и незначителна да е тяхната роля), или убива по убеждение. Той убива духовници, полицаи или проститутки, понеже твърдо вярва, че те трябва да бъдат премахнати. Доколкото виждам, последното не може да се приложи към нашия случай. Мисис Ашър и Бети Бърнард не са представители на една и съща класа. Разбира се, не е изключено да има и сексуален комплекс. И двете жертви са жени. Но ще можем да кажем по-добре след следващото убийство...

— За бога, Томпсън! Не говорете така леко за следващото убийство — каза сър Лайънъл разтреперано. — Ние ще направим всичко възможно, за да предотвратим друго престъпление.

Доктор Томпсън млъкна и силно се издуха в носната си кърпичка, като че ли искаше да каже с това: «Приемете го, както Ви е удобно, щом не искате да погледнете истината в очите.»

Помощник-комисарят се обърна към Поаро.

— Разбирам горе-долу накъде биете, но не ми е още съвсем ясно.

— Питам се — каза Поаро, — какво точно става в ума на убиеца? От писмата му изглежда, че убива *pour le sport*^[3] — да се забавлява. Може ли това да бъде истина? А дори и да е така, на какъв принцип освен азбучния ред подбира той жертвите си? Ако убива само за да се забавлява, той няма да разгласява това, тъй като тогава не би могъл да убива безнаказано. Но не, той (както ние всички се съгласихме) иска да направи някаква сензация в очите на обществото, за да изтъкне личността си. По какъв начин е била потисната неговата личност, така че човек да може да го свърже с избора на жертвите? И едно последно предположение: Дали пък подбудата не е лична омраза към мене, Еркюл Поаро? Дали не ме предизвиква публично, понеже аз, без сам да разбере, съм го победил някога по време на дългата си

кариера? Или пък в неговата враждебност да няма личен елемент; да е насочена към чужденец изобщо. Ако е така, отново изниква въпросът, «какво е довело до това?» Какво страдание му е причинил някой чужденец?

— Много уместни въпроси — каза доктор Томпсън.

Инспектор Кроум се изкашля.

— О, така ли? Може би е малко трудно да им се отговори засега.

— Въпреки това, приятелю — каза Поаро и го погледна право в очите, — разрешението на загадката се крие в тези въпроси. Ако знаехме истинската причина (колкото и фантастична да изглежда тя на нас, но логична за него) защо нашият луд е извършил тези убийства, ние щяхме да знаем може би коя ще е следващата жертва.

Кроум поклати глава.

— Моето мнение е, че той ги избира наслуки.

— Какъв великодушен убиец — каза Поаро.

— Какво казахте?

— Казах какъв великодушен убиец! Ако не бяха предупредителните писма на АВС, Франц Ашър щеше да бъде арестуван за убийството на жена си; Доналд Фрейзър можеше да бъде арестуван за убийството на Бети Бърнард. Толкова ли му е чувствително сърцето, че да не може да понесе други да пострадат за неща, които не са извършили?

— Виждал съм да се случват и по-странни неща — каза доктор Томпсън. — Виждал съм хора, които са убивали не един път, да бъдат напълно сломени, защото една от жертвите им не е умряла веднага и е страдала от болки. Както и да е, не мисля, че това е причината при нашия приятел. Той убива за чест и слава. Това обяснение приляга най-добре.

— Не взехме никакво решение относно гласността — каза помощник-комисарят.

— Може ли да кажа нещо, сър — каза Кроум. — Защо да не почакаме получаването на третото писмо? След това ще му дадем гласност, ще го разпространим в много екземпляри и т.н. Ще се създаде паника в посочения град, но това пък ще накара всички, чиито имена започват със С, да бъдат нащрек. А това от своя страна ще амбицира АВС. Той ще иска да успее на всяка цена и тогава ще падне в ръцете ни.

Колко малко знаехме какво ни готви бъдещето!

---

[1] Параноя (лат.). — Б.е.ред. ↑

[2] Това да (фр.). — Б.е.ред. ↑

[3] За спорта (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА XIV

ТРЕТОТО ПИСМО

Спомням си много добре пристигането на третото писмо.

Мога, да кажа, че бяха взети всички предпазни мерки, така че щом АВС възобнови кампанията си, да пристъпим към незабавни действия. Към нашата квартира беше прикрепен един млад сержант от Скотланд Ярд и ако ние с Поаро отсъствувахме, негов дълг беше да отваря всяко пристигнало писмо и незабавно да влезе във връзка с началството.

Минаваше ден след ден и ние все повече се изнервяхме. Студеното и надменно държание на инспектор Кроум ставаше все по-студено и по-надменно, тъй като уликите, на които той възлагаше надежда, отпадаха една по една. Неясните описания на мъже, видени с Бети Бърнард, не послужиха за нищо. Многобройните коли, забелязани близо до Бексхил и Кудън, или се оказаха във от всякакво подозрение, или не можеха да бъдат открити. Разследванията относно купените «АВС» справочници причиниха много неприятности и обезпокоиха напразно много невинни хора.

А що се отнася до нас, всеки път, когато чуехме на вратата познатото чукане на пощальона, сърцата ни започваха да бият по-бързо от вълнение. Поне с мене беше така и, мога да предположа, че същото се отнасяше за Поаро.

Знам, че тази афера го направи много нещастен. Той отказваше да напуска Лондон, предпочиташе да бъде винаги наблизо, в случай че стане нужда да го потърсят. През онези, прекарани на сандвичи и суха храна дни дори мустаците му клюмнаха, за пръв път пренебрегнати от притежателя си.

Беше петък, когато получихме третото писмо. Вечерната поща пристигна около 10 часа.

Щом чухме познатите стъпки и енергичното почукване на вратата, аз скочих и отидох до кутията. Помня, че имаше четири или

пет писма. Адресът на последното от тях беше написан на пишеща машина.

— Поаро! — извиках аз. Гласът ми секна.

— Пристигна ли? Отвори го, Хейстингс, бързо! Всяка минута може да е скъпа. Трябва незабавно да вземем решение.

Скъсах плика (Поаро за пръв път не ме упрекна в небрежност) и извадих напечатания лист.

— Прочети го! — каза Поаро.

Аз зачетох на глас:

Бедни мистър Поаро, не сте чак толкова изкусен, колкото си мислите, в тези малки криминални истории. Май че Вашето време мина вече. Да видим дали този път ще се проявите по-добре. Този път ще бъде лесно. Карстън, 30-ти т.м. Хайде, опитайте се да направите нещо! Малко ми става скучно, че всичко ми се отдава така лесно. Наслуки!

Винаги Ваш
ABC

— Карстън — казах аз и посегнах към нашия екземпляр «ABC», — да видим къде се намира това.

— Хейстингс — гласът на Поаро рязко ме прекъсна. — Кога е написано писмото? Има ли дата на него?

Аз хвърлих поглед върху писмото.

— Писано е на 27-ми — съобщих аз.

— Добре ли чух, Хейстингс? 30-ти ли е посочил като дата на убийството?

— Точно така. Чакай да видя...

— Mon Dieu^[1], Хейстингс, не разбираш ли? Днес е 30-ти!

Ръката му красноречиво посочи към календара на стената. Аз сграбчих вестника, за да се уверя.

— Но защо...? Как...? — заекнах аз.

Поаро вдигна от пода скъсания плик. Нещо необикновено в адреса ми беше направило смътно впечатление, но бях толкова

нетърпелив да разбере съдържанието, че му обърнах само повърхностно внимание.

По него време Поаро живееше в Уайтхевън Меншънс. Адресът на плика беше: Мосю Еркюл Поаро, Уайтхорс Меншънс. В ъгъла напреки беше надраскано: «Няма такъв в Уайтхорс Меншънс, нито в Уайтхорс Корт, да се провери Уайтхевън Меншънс.»

— Боже мой! — промърмори Поаро. — Нима дори провидението помага на този луд? Vite, vite^[2], трябва да се свържем със Скотланд Ярд.

След една-две минути вече говорехме с Кроум по телефона. За пръв път съдържаният инспектор не отговори с «Нима!», а вместо това се дочу приглушена ругатня. Той изслуша, каквото имаме да му кажем, след което затвори, за да вземе светкавичен, междуградски разговор с Карстън.

— C'est trop tard^[3] — мърмореше Поаро.

— Не бъди толкова сигурен! — спорех аз, макар и без голяма надежда.

Той погледна часовника си.

— Десет и десет ли е часът? Имаме час и четиридесет минути път. Дали АВС е успял вече да протегне дългата си ръка дотам?

Отворих железопътния справочник, който бях снел от етажерката.

«Карстън, графство Девон — прочетох аз — на 204 мили от Падингтънската гара. Население 656 души.»

— Като че ли е много малко място. Нашият човек сигурно ще бъде забелязан там.

— Дори да е така, още един живот ще бъде отнет — промърмори Поаро. — Кога има влак? Мисля, че с влак ще е по-бързо, отколкото с кола.

— Има един в полунощ, със спален вагон до Нютън Абот. Пристига там в 6:08 часа, а в Карстън в 7:15.

— От Падингтън ли?

— Да, от Падингтън.

— Ще вземем него, Хейстингс.

— Едва ли ще успеем да научим нещо ново до тръгването.

— Има ли значение дали ще научим лошата новина тази вечер или утре сутринта?

— Прав си.

Събрах някои неща в един куфар, докато Поаро звънеше още веднъж в Скотланд Ярд.

След няколко минути той влезе в спалнята и попита:

— Mais qu'est ce que tu fais la?^[4]

— Опаковам някои неща вместо тебе. Мислех да ти спестя времето.

— Tu éprouve trop d'émotions^[5], Хейстингс. Отразява се и на ръцете ти, и на ума ти. Така ли се сгъва палто? И погледни какво си направил с пижамата ми! Ако се счупи шишето с шампоана, какво ще стане с дрехите?

— Боже мой, Поаро! — извиках аз. — Въпросът е на живот и на смърт. Какво значение има какво ще стане с нашите дрехи!

— Нямах никакво чувство за ред, Хейстингс. Ние и без това не можем да накараме влака да тръгне по-рано, отколкото му е разписанието, а няма да предотвратим убийството, като съсипем дрехите си.

И като взе решително куфара си от мене, той пое опаковането в свои ръце.

Поаро обясни, че трябвало да вземем със себе си до Падингтън плика и писмото. Там щял да ни посрещне човек от Скотланд Ярд.

Първият, когото видяхме при пристигането си на перона, беше инспектор Кроум. Той отговори на въпросителния поглед на Поаро:

— Още нямаме новини. Вдигнали сме всичко живо накрак. Всички, чиито имена започват на С, са предупредени, доколкото е възможно, по телефона. Има една малка надежда. Къде е писмото?

Поаро му го подаде.

Той го погледна, като ругаеше тихо под нос.

— Луд късмет! Дори и небето е на негова страна.

— Значи не мислиш — казах аз, — че е направено нарочно?

Кроум поклати глава.

— Не. Той си има своите правила, налудничави правила, и си ги спазва. Той се гордее с това, че честно ни предупреждава. Затова се и хвали толкова много. Мисля, че... Направо бих се хванал на бас, че пие уиски «Уайтхорс.»

— Ah, c'est ingénieux, ça!^[6] — каза Поаро без да иска възхитен.
— Той пише адреса, а шишето е пред него.

— Сигурно е било така — каза Кроум. — На всеки от нас се е случвало понякога да прекопирва несъзнателно нещо, което се намира пред погледа му. Започнал е с «Уайт» и е продължил «хорс» вместо «хевън»...

Оказа се, че и инспекторът ще пътува с влака.

— Дори ако по някаква щастлива случайност нищо не стане, пак трябва да се отиде до Карстън. Нашият убиец или е там, или вече е бил там. Поставил съм един да дежури на телефона, който да докладва, ако нещо се случи.

Точно когато влакът потегляше, видяхме един полицай да тича по перона. Той настигна прозореца на инспектора и извика нещо.

Щом влакът напусна гарата, ние с Поаро бързо прекосихме коридора и почукахме на купето на инспектора.

— Имате новини, да? — попита Поаро.

Кроум каза тихо:

— Случи се най-лошото. Сър Кармайкъл Кларк^[7] е бил намерен убит от силен удар по главата.

Сър Кармайкъл Кларк, чието име, макар и да не беше широко известно, беше важна личност. На времето си той беше прочут специалист по уши, нос, гърло. След като се пенсионира, с една солидна сума в банката, той се отдаде на най-голямата страст в живота си — колекционирането на китайски порцеланови изделия. Няколко години по-късно, наследил значително състояние от един стар чичо, той получи възможност да се отдаде изцяло на тази си страст и в момента беше притежател на една от най-големите колекции на китайски произведения на изкуството. Беше женен, но нямаше деца и живееше в една къща, която си беше построил на девонското крайбрежие; в Лондон се появяваше само в редки случаи, когато имаше големи разпродажби на произведения на изкуството.

Беше напълно ясно, че неговата смърт, последвала смъртта на младата и хубавичка Бети Бърнард, ще бъде една от най-големите вестникарски сензации през последните години. Фактът, че беше август и на вестниците не достигаха интересни материали, влошаваше още повече нещата.

— Eh, bien^[8] — каза Поаро. — Може би гласността ще стори това, което нашите усилия не успяха. Цялата страна ще започне да търси този ABC.

— За жалост — казах аз — той именно това иска.

— Вярно е. Но пък може, от друга страна, това да стане причината за неговата гибел. Насърчен от успеха, той може да стане непредпазлив. Ето на какво се надявам аз — да се опие от собствените си успехи.

— Колко странно е всичко това, Поаро! — възкликнах аз, озарен внезапно от една идея. — Знаеш ли, че това е първото престъпление от този род, с което ние двамата сме имали работа. Всичките ни предишни престъпления бяха... ъ... лични престъпления, тъй да се каже.

— Напълно си прав, приятелю. Досега винаги ни се е случвало да работим откъм вътрешната страна. Важна беше историята на жертвата. Главните точки бяха: Кой е облагодетелствуван от смъртта? Какви възможности са имали хората около убийтия да извършат престъплението? Винаги беше *le crime intime*^[9]. Тук за пръв път в нашата съвместна работа имаме хладнокръвно, безпристрастно убийство, убийство отвън.

Побиха ме тръпки.

— Това е направо ужасно...

— Да. Още от самото начало, като четях първото писмо, почувствувах, че има нещо нередно, нещо непонятно...

Той махна нетърпеливо с ръка.

— Не бива да даваме свобода на нервите си. Това престъпление не е с нищо по-лошо от всяко друго обикновено престъпление.

— Но това е... това е...

— По-лошо ли е да отнемеш живота на непознат, отколкото на някой близък и скъп човек, на някой, който ти вярва и те обича.

— По-лошо е, защото е дело на луд.

— Не, Хейстингс, не е по-лошо. Само е по-трудно.

— Не, не, не съм съгласен с тебе. Това е далеч по-страшно.

Еркюл Поаро каза замислено:

— Именно защото е луд, ще го открием по-лесно. Престъпление, извършено от някой нормален и разумен човек, би било далеч по-сложно за разгадаване. Тук, ако можехме само да разберем причината... В тази азбучна афера има някакви несъответствия. Само да можех да видя подбудата и всичко ще стане ясно и просто...

Той въздъхна и поклати глава.

— Тези убийства трябва да се прекратят в най-скоро време. Трябва да открия истината. Хайде, Хейстингс, нека поспим. Утре ни чака много работа.

---

[1] Господи! (фр.). — Б.е.ред. ↑

[2] Бързо, бързо (фр.). — Б.е.ред. ↑

[3] Твърде късно е (фр.). — Б.е.ред. ↑

[4] Но какво правиш там? ↑

[5] Прекалено си развълнуван. ↑

[6] А, това е хитроумно! (фр.). — Б.е.ред. ↑

[7] Карстън, Кармайкъл и Кларк се пишат на английски със «С».

↑

[8] Е, добре (фр.). — Б.е.ред. ↑

[9] Лично престъпление (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА XV

СЪР КАРМАЙКЪЛ КЛАРК

Карстън е разположен между Бриксхъм от едната страна на Пейнтън и Торки от другата и лежи по средата на залива Торбей. Преди близо десет години той представляваше само игрища за голф, а от игрищата се спускаше към морето разкошна зелена площ, по която можеха да се видят само една-две селски къщи. Но през последните години между Карстън и Пейнтън се разви голямо строителство и брегът е осеян сега с малки къщи, вилички, нови пътища и т.н.

Сър Кармайкъл Кларк беше купил един парцел от два акра земя с прекрасна гледка към морето. Къщата, която беше построил, беше с модерна архитектура — бял, приятен за гледане правоъгълник. Ако не се смятат двете големи галерии, в които беше подредил колекцията си, къщата не беше голяма.

Пристигнахме там около 8 часа. Един местен полицай ни посрещна на гарата и ни запозна с положението.

Сър Кармайкъл Кларк имал навик да се разхожда след вечеря. Когато от полицията му позвънили малко след 23 часа, за да го предупредят, оказало се, че не се бил прибрал. И тъй като обикновено се разхождал по един и същ маршрут, не след дълго трупът му бил открит. Смъртта настъпила в резултат на силен удар отзад по главата. Върху трупа намерили един обърнат надолу разтворен «АВС».

Ние пристигнахме в Коумсайд (така се казваше къщата) около 8 часа. Вратата ни отвори възрастният управител на къщата, чиито треперещи ръце и развълнувано лице показваха колко го е разстроила трагедията.

— Добро утро, Девъръл — каза полицаят.

— Добро утро, господин Уелс.

— Това са господата от Лондон.

— Минете оттук, господа. — Той ги покани в дълга трапезария, където беше сервирана закуска.

— Сега ще съобща на мистър Франклин. След една-две минути един едър, рус мъж със загоряло лице влезе в стаята. Това беше Франклин Кларк, единственият брат на убития.

Той имаше решителните маниери на човек, свикнал да се справя с всякакви непредвидени случаи.

— Добро утро, господа.

Инспектор Уелс ни представи:

— Това е инспектор Кроум от криминалното отделение, мистър Еркюл Поаро и... ъ... капитан Хейтър.

— Хейстингс — студено го поправих аз.

Франклин Кларк се ръкува с всеки един от нас, като едновременно с това ни поглеждаше изпитателно.

— Мога ли да ви предложа малка закуска? — каза той. — Ще обсъждаме положението, докато се храним.

Никой не възрази и скоро оказахме нужното внимание на отличните яйца с бекон и кафето.

— Сега да си дойдем на въпроса — каза Франклин Кларк. — Инспектор Уелс ми разказа набързо какво всъщност се е случило снощи, макар че, трябва да призная, това е най-невероятната история, която съм чувал през живота си. Добре ли съм разбрал, инспектор Кроум, че бедният ми брат е станал жертва на някакъв убиец маниак, че това е третото му убийство и че всеки път един разтворен «АВС» справочник е бил намиран до трупа?

— В общи линии така стоят нещата, мистър Кларк.

— Но защо? Каква полза може да извлече от такова убийство дори най-болното въображение?

Поаро поклати одобрително глава.

— Вие улучихте същността на въпроса — каза той.

— Няма да постигнем много, ако търсим подбуда в този случай, мистър Кларк — каза инспектор Кроум. — Това е работа за психиатър, макар че, мога да кажа, имам някакъв опит с психически разстроени престъпници и че подбудите им са обикновено от най-различен характер. Често това е желанието да наложи собствената си личност, да направи сензация в обществото — с една дума, да покаже, че е някой, а не никой.

— Истина ли е това, мосю Поаро?

Кларк като че ли не вярваше. Неговото запитване до Поаро не беше прието добре от инспектор Кроум, който се намръщи.

— Самата истина — отговори моят приятел.

— Във всеки случай такъв човек не може да не бъде хванат скоро — замислено каза Кларк.

— Vous croyez^[1]? Но те са хитри — ces gens l?^[2]. И не бива да забравяте, че обикновено такъв човек изглежда много невзрачен на външен вид. Той принадлежи към тази категория хора, покрай които минаваме, без да ги забележим, които пренебрегваме, дори им се подиграваме.

— Ще ми разрешите ли да Ви задам няколко въпроса, мистър Кларк? — каза Кроум, намесвайки се в разговора.

— Естествено.

— Брат Ви, доколкото разбрах, се е чувствувал снощи както винаги? Не е получавал някакво неочаквано писмо? Нещо, което да го разстрои?

— Не, беше си както винаги.

— Не беше нито разтревожен, нито разстроен?

— Извинете, инспекторе, не съм казал това. Да бъде обезпокоен и разстроен, беше нормалното състояние на брат ми.

— Защо така?

— Сигурно не знаете, че снаха ми, лейди Кларк, е в много лошо здравословно състояние. Между нас да си остане, тя страда неизлечимо от рак и няма да живее още дълго. Нейната болест постоянно тежеше на душата на брат ми. Аз самият неотдавна се завърнах от Изтока и бях поразен от промяната, настъпила у брат ми.

Поаро вмъкна един въпрос.

— Да предположим, мистър Кларк, че брат Ви е бил намерен под някоя висока скала или пък застрелян и с револвер до него. Каква би била първата Ви мисъл?

— Откровено казано, веднага щях да си помисля, че се е самоубил — каза Кларк.

— Encore^[3]! — каза Поаро.

— Какво искате да кажете?

— Един факт, който непрекъснато се повтаря. Но няма значение.

— Във всеки случай това не е самоубийство — каза Кроум с остра нотка в гласа. — Доколкото разбрах, брат Ви е имал навика да се

разхожда всяка вечер?

— Точно така. Винаги се разхождаше.

— Всяка вечер?

— Е, освен когато валеше като из ведро, естествено.

— И всички в къщата знаеха за този му навик?

— Разбира се.

— А външни хора?

— Не знам какво разбирате под «външни хора». Градинарят може да е знаел, но не мога да кажа с положителност.

— А в селото?

— Всъщност не може да се говори за село в пълния смисъл на думата. Има само поща и вилите в Карстън Ферърс, но това не е село, няма дори магазин.

— Предполагам, че тук един чужденец много лесно ще бъде забелязан?

— Напротив. През август тук гъмжи от непознати хора. Всеки ден пристигат с коли, автобуси и пеша от Бриксхъм, от Торки и от Пейнтън. Брудсендз, плажът, ей там долу (той посочи), е много известен, а заливът Елбъри е прочуто с красотата си място и много хора ходят там на пикник. Лично аз бих предпочел да не е така. Да знаете колко красиво и спокойно е тук през юни и началото на юли.

— Значи не мислите, че един чужденец ще бъде забелязан?

— Не, освен ако не изглежда някак си странно.

— Този човек няма странен вид — каза Кроум убедено. — Нали ме разбирате, мистър Кларк, този човек трябва да е разузнавал предварително почвата и да е открил, че брат Ви има навика да се разхожда вечер. Предполагам между впрочем, че тук не е идвал никакъв непознат вчера да иска да се срещне със сър Кармайкъл? Аз доколкото знам, не е идвал, но ще питам Девъръл.

Той позвъни и попита управителя.

— Не, сър, никой не е идвал да види сър Кармайкъл. Не съм забелязал никой да се навърта около къщата. Прислужничките също, аз ги питах.

Управителят почака малко, после попита:

— Това ли е всичко, сър?

— Да, Девъръл, можете да си вървите.

Управителят тръгна, но на вратата се отдръпна, за да направи път на една млада дама.

Франклин Кларк стана при нейното влизане.

— Това е мис Грей, господа. Секретарката на брат ми.

Погледът ми веднага беше привлечен от изключително светлата, скандинавска красота на момичето. Косата ѝ беше пепеляво руса, почти безцветна, очите — светлосиви, а кожата гладка и прозрачна, каквато се среща у шведки и норвежки. Изглеждаше на двадесет и седем години и имаше вид на толкова способна секретарка, колкото беше и красива.

— Мога ли да ви помогна по някакъв начин? — попита тя и седна.

Кларк ѝ донесе чаша кафе, но тя отказа всякаква храна.

— Вие ли се занимавате с кореспонденцията на сър Кармайкъл Кларк? — попита Кроум.

— Да, изцяло.

— Предполагам, че никога не е получавал писмо или писма, подписани с АВС.

— АВС? — Тя поклати глава. — Не, сигурна съм, че не е.

— Споменавал ли е напоследък, че е забелязал някой да се навърта наоколо по време на вечерните му разходки?

— Не, никога не е споменавал такова нещо.

— А Вие самата да сте забелязали някой непознат наоколо?

— Не точно «да се навърта». Естествено, много хора, ако мога да се изразя така, «се шляят» наоколо по това време на годината. Често се срещат летиращи, които се разхождат безцелно през игрищата или надолу по пътеките към морето. Така че почти всеки срещнат по това време човек е чужденец.

Поаро замислено кимна с глава.

Инспектор Кроум помоли да му покажат пътя, по който се е разхождал всяка вечер сър Кармайкъл. Франклин Кларк ни изведе през верандата; мис Грей се присъедини към нас.

Двамата с нея вървахме малко зад другите.

— Трябва да е било голям удар за всички вас — казах аз.

— Изглежда толкова невероятно. Бях си легнала, когато позвъниха от полицията. Чух долу гласове и слязох да видя какво става. Девъръл и мистър Кларк тъкмо излизаха навън с фенери.

— По кое време се прибираще обикновено от разходката си сър Кармайкъл?

— Около десет без петнадесет. Влизаше си най-често през страничната врата и понякога си лягаше направо или пък отиваше в галерията при колекцията си. Ето защо, ако не бяха позвънили от полицията, сигурно нямаше да забележим до тази сутрин, че го няма.

— Трябва да е било голям удар за жена му?

— Лейди Кларк е повечето време под действието на морфиновите инжекции. Мисля, че е прекалено замаяна, за да може да разбере какво става наоколо.

Бяхме излезли през градинската врата на игрището за голф. Пресякохме го в единия край, преминахме през една ограда и излязохме на една стръмна, ветровита алея.

— Тази алея води към залива Елбъри — обясни Франклин Кларк. — Но преди две години построиха нов път, който води от главния път през Броудсендз за Елбъри, така че сега тази пътека почти не се използва.

Ние се спуснахме по алеята. Долу, където тя свършваше, една пътека водеше между къпини и папрат към морето. Изведнъж се озовахме на един потънал в зеленина хълм с изглед към морето и към един посипан с блестящи бели камъни плаж. Отвсякъде към морето се спускаха тъмнозелени дървета. Беше едно очарователно кътче — бяло, тъмнозелено и сапфиреносиньо.

— Колко е красиво! — възкликнах аз.

Кларк моментално се извърна към мене.

— Нали? Защо хората искат да ходят в чужбина на Ривиерата, когато имат това? Обиколил съм на времето си цял свят и, бог ми е свидетел, никъде не съм видял нещо по-красиво.

После, като че ли засрамен от възторга си, той каза делово:

— Това е маршрутът на вечерната разходка на брат ми. Той идваше дотук, после се връщаше по тази пътека и като завиваше надясно вместо наляво, минаваше покрай чифлика и се прибираще вкъщи през полетата.

Ние продължихме, докато стигнахме едно място до оградата, намиращо се на половината път към полето, където е бил намерен трупът.

Кроум поклати глава.

— Всичко е било много лесно. Човекът се е криел тук в сянката. Брат Ви не е забелязал нищо, докато не е почувствувал удара.

Момичето до мене потрепери.

Франклин Кларк каза:

— Дръж се, Тора. Наистина е чудовищно, но няма смисъл да си затваряме очите пред истината.

Тора Грей — името ѝ отиваше.

Върнахме се в къщата; трупът беше занесен там, след като го бяха фотографирали.

Като се качвахме по стълбите, от една стая излезе лекарят с черна чанта в ръка.

— Нещо да ни кажете, докторе? — попита Кларк.

Докторът поклати глава.

— Съвсем ясен случай. Ще запазя професионалните термини за следствието. Но поне не се е мъчил. Смъртта е била мигновена.

Той си тръгна.

— Ще отида да видя лейди Кларк.

Една болнична сестра излезе от стаята в дъното на коридора и докторът се запъти към нея.

Влязохме в стаята, от която беше излязъл докторът.

Аз излязох оттам доста бързо. Тора Грей все още стоеше на площадката на стълбите. На лицето ѝ беше изписан странен, изплашен израз.

— Мис Грей... — запънах се аз — да не би да Ви е лошо?

Тя ме погледна.

— Мислех си — каза тя — за D.

— За D? — аз я зяпнах глупаво.

— Да. За следващото убийство. Трябва да се направи нещо. Това трябва да се прекрати.

Кларк излезе от стаята зад гърба ми. Той каза:

— Кое трябва да се прекрати, Тора?

— Тези ужасни убийства.

— Да — брадичката му войнствено се издаде напред. — Искам да поговоря някой път с мосю Поаро... Кроум способен ли е?

Думите му дойдоха неочаквано.

Отговорих му, че го считат за много добър офицер.

Тонът ми изглежда не беше достатъчно ентусиазиран.

— Държанието му много дразни — каза Кларк. — Има вид, като че ли знае всичко, а всъщност какво знае? Доколкото виждам — нищо.

Той помълча известно време. После каза:

— Мосю Поаро е човекът за моите пари. Аз имам един план. Но за това ще говорим по-късно.

Той мина по коридора и почука на вратата, където влезе докторът.

Аз се поколебах малко. Момичето гледаше вторачено пред себе си.

— За какво мислите, мис Грей? Тя обърна погледа си към мене.

— Чудя се къде ли е сега... искам да кажа, убиецът. Не са минали още и дванадесет часа, откак се случи... О, няма ли истински ясновидци, къде е сега той и какво прави?...

— Полицията търси... — започнах аз.

Прозаичните ми думи я изтръгнаха от нереалния свят, в който тя блуждаеше. Тора Грей дойде на себе си.

— Да — каза тя, — разбира се.

И тя слезе по стълбите. Аз останах горе още малко, прехвърляйки в ума си нейните думи.

АВС...

Къде ли е той сега?...

---

[1] Вие вярвате ли? (фр.). — Б.е.ред. ↑

[2] Тези хора там (фр.). — Б.е.ред. ↑

[3] Още (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА XVI

(НЕ ЛИЧНО ОТ КАПИТАН ХЕЙСТИНГС)

Мистър Александър Бонапарт Къст излезе заедно с другите хора от кино «Торки Паладиум», където беше гледал този толкова емоционален филм «Нито едно врабче»...

Той премигна от следобедната слънчева светлина и се огледа наоколо с безпомощен поглед, така характерен за него.

Той си промърмори под носа:

— Това е идея...

Покрай него сновяха вестникарчета и крещяха:

— Последни новини... Убиец маниак в Карстън...

Те носеха плакати, на които пишеше: «Най-новото. Убийство в Карстън.»

Мистър Къст порови из джоба си, намери една монета и си купи вестник. Той не го разтвори веднага.

Като влезе в Кралската градина, той бавно си проби път към една беседка, която гледаше към Торкийското пристанище, седна и разтвори вестника. В очите му се хвърлиха големи заглавия:

СЪР КАРМАЙКЪЛ КЛАРК УБИТ

УЖАСНА ТРАГЕДИЯ В КАРСТЪН

ДЕЯНИЕТО НА ЕДИН ВМАНИАЧЕН УБИЕЦ

А под заглавията следваше:

«Само преди един месец Англия беше разтърсела от убийството на младата Елизабет Бърнард в Бексхил. Може би си спомняте, че в това убийство фигурираше един железопътен справочник «АВС».

Железопътен справочник «АВС» е бил намерен и край трупа на сър Кармайкъл Кларк и полицията е склонна да вярва, че двете убийства са извършени от един и същ човек. Възможно ли е някой убиец маниак да обикаля нашите морски курорти?...»

Млад мъж в спортни панталони и яркосиня риза, който седеше до мистър Къст, каза:

— Отвратителна история, а?

Мистър Къст подскочи:

— О, много... много...

Младият мъж забеляза, че ръцете на мистър Къст така трепереха, че едва държеше вестника.

— Човек никога не знае как е с лудите — каза младият мъж разговорчиво. — Те невинаги имат вид на ненормални. Често изглеждат като Вас или мене...

— Предполагам, че е така — каза мистър Къст.

— Това е факт. При някои войната е причина, за да откачат, и повечето от тях вече не се оправят.

— Пре... предполагам, че сте прав.

— Аз не одобрявам войната — каза младият мъж.

Съседът му се обърна към него:

— Аз не одобрявам чумата, сънната болест, глада и рака... но въпреки това те съществуват!

— Войната, може да се предотврати — каза младият мъж убедено.

Мистър Къст се разсмя и дълго време не можа да спре.

Младият мъж се разтревожи леко. «Той самият е малко побъркан» — помисли си той. Но на глас каза:

— Извинявам се, сър. Предполагам, че и Вие сте участвували във войната.

— Да, участвувах — каза мистър Къст. — Тя ме повреди... Главата ми не е в ред оттогава. Боли ме, знаете ли. Страшно ме боли.

— О! Много съжалявам — неловко каза младият мъж.

— Понякога почти не знам какво правя...

— Така ли? Е, аз трябва да си вървя — каза младият мъж и се оттегли бързо. Той знаеше какви стават хората, когато започнат да говорят за здравето си.

Мистър Къст остана сам с вестника си.

Той четеше и препрочиташе...

Покрай него минаваха хора във всички посоки. Повечето от тях говореха за убийството.

— Ужасно... мислите ли, че има някаква връзка с китайците? Момичето не беше ли келнерка в китайско кафене?...

— Фактически на игрището за голф...

— Чух, че било на плажа...

— ... но мила, едва вчера пихме чай в Елбъри...

— ... полицията сигурно ще го хване...

— ... казват, че може да го арестуват всяка минута...

— ... много е вероятно той да е в Торки...

— ... че другата жена, която уби онези, как им викаха...

Мистър Къст грижливо сгъна вестника си и го постави върху пейката. После стана и спокойно се запъти към града.

Покрай него минаваха момичета; момичета в бяло, розово и синьо; в летни рокли, дълги и къси панталони. Те се смееха и кикотеха. Очите им оглеждаха мъжете, покрай които минаваха.

Но нито веднъж не се спря нечий поглед дори за миг върху мистър Къст...

Той седна на една маса и си поръча чай и девънширски крем...

ГЛАВА XVII

НИЩО НОВО

С убийството на сър Кармайкъл Кларк аферата ABC стана най-важното събитие на деня.

Вестниците не пишеха за нищо друго. Съобщаваха за откриването на най-различни улики. Пишеха, че предстоят арести. Появяваха се снимки на всяко лице или място, което имаше някаква далечна връзка с убийството. Вземаха се интервюта от всеки, който би се съгласил да говори. Задаваха се въпроси дори в парламента.

Андоувърското убийство беше допълнено от още две.

В Скотланд Ярд вярваха, че най-добрият начин да се хване убиецът е, като се даде пълна гласност на въпроса. Населението на Англия се превърна в една армия от любители детективи. На страниците на «Дейли Фликър» се появи вдъхновеното заглавие:

«ТОЙ МОЖЕ ДА Е ВЪВ ВАШИЯ ГРАД».

Разбира се, Поаро си изпати най-много от цялата тази работа. Писмата, които беше получил, бяха публикувани и факсимилирани. Него го обвиняваха за това, че не е предотвратил убийствата и същевременно го защитаваха, основавайки се на това, че всеки момент може да назове убиеца.

Репортери непрекъснато го гонеха за интервюта.

КАКВО КАЗВА МОСЮ ПОАРО ДНЕС?

След това обикновено следваше половин колона глупости.

МОСЮ ПОАРО ОБМИСЛЯ СЕРИОЗНО ПОЛОЖЕНИЕТО

МОСЮ ПОАРО В НАВЕЧЕРИЕТО НА УСПЕХА

КАПИТАН ХЕЙСТИНГС, ГОЛЕМИЯТ ПРИЯТЕЛ НА МОСЮ ПОАРО, КАЗА ПРЕД НАШИЯ
СПЕЦИАЛЕН КОРЕСПОНДЕНТ...

— Поаро — извиках аз, — моля те, повярвай ми. Никога не съм говорил такива неща.

Приятелят ми отговори добродушно:

— Знам, Хейстингс, знам. Има страшно голяма разлика между произнесената и написаната дума. Има начин, по който думите на едно изречение могат да се разместят така, че първоначалният му смисъл да се измени напълно.

— Няма да ми е приятно, ако си помислиш, че съм казал...

— Не се тревожи. Всичко това е без значение. Тези измислици дори могат да ни помогнат.

— Как?

— Eh, bien — каза Поаро намръщено. — Ако нашият луд прочете това, което «Дейли Блейг» пише, че съм казал днес, той ще загуби цялото си уважение към мене като към противник!

Може би ви оставям с впечатлението, че нищо съществено не се е вършило във връзка с разследването. Напротив, Скотланд Ярд и полицията на много графства бяха неуморими в изясняването и на най-малките улики.

Хотелиери, собственици на квартири и пансиони — всички, намиращи се в радиуса на престъпленията — бяха подробно разпитани.

Стотиците истории на хора с богато въображение, които бяха видели «мъж със странна външност и неспокойни очи» или забелязали «мъж със зловещо лице да се прокрадва наоколо», бяха проверени до най-малки подробности. Нито едно съобщение, дори и най-съмнителното, не беше пренебрегнато. Влакове, автобуси, трамваи,

будки; носачи, кондуктори, книжари — всичко това беше подложено на най-щателна проверка.

Много хора бяха задържани и разпитвани дотогава, докато полицията не получише задоволителни отговори относно техните действия през въпросната нощ.

Крайният резултат не беше, съвсем нищожен. Някои изявления бяха отбелязани като евентуално ценни, но без по-нататъшни показания, те не водеха до никъде.

Докато Кроум и колегите му бяха неуморни, Поаро ми изглеждаше странно безразличен. Само спорехме от време на време:

— Но какво искаш от мене да правя, приятелю? Рутинирани разпити? Полицията ги прави по-добре от мене. Винаги искаш от мене да тичам и душа наоколо.

— Вместо което ти стоиш вкъщи като... като...

— Разумен човек! Моята сила, Хейстингс, е в главата ми, а не в краката ми! През цялото време, докато ти си мислиш, че бездействувам, аз разсъждавам.

— Разсъждаваш! — извиках аз. — Сега време ли е за разсъждения?

— Да, хиляди пъти да!

— Но какво можеш да спечелиш с разсъжденията си? Ти знаеш фактите от трите убийства наизуст.

— Аз не разсъждавам върху фактите, а върху психиката на убиеца.

— Психиката на един луд!

— Точно така. И за това не мога да я разбера лесно. Когато знам какво представлява убиецът, аз ще мога да открия кой е той. И аз непрекъснато научавам нови неща за него. Какво знаехме за убиеца след андоувърското престъпление? — Почти нищо. След бексхилското? — Малко повече. А след карстънското убийство? — Още повече. Аз започвам да виждам не това, което ти би искал да видиш — очертанията на една физика, а очертанията на една психика! Един ум, който се движи и работи в определени насоки. След следващото убийство...

— Поаро!

Приятелят ми ме погледна безучастно.

— Но да, Хейстингс. Мисля, че ще последва и друго убийство. Много зависи от la chance^[1]. Досега нашият инспектор имаше късмет. Но този път шансът може да се обърне срещу него. Във всеки случай след още едно убийство ние ще знаем още повече. Престъплението е много издайническо нещо. Колкото и да променяш методите си, твоите вкусове, навици, състоянието на ума и душата ти винаги се разкриват чрез действията ти. В тази афера има много объркващи неща (понякога дори ти се струва, че имаш работа с двама души), но скоро контурите ще се изяснят и аз ще знам.

— Кой го е извършил ли?

— Не, Хейстингс, аз няма да знам името и адреса му. Аз ще знам какъв човек е той...

— И тогава?

— Et alors je vais a la peche.^[2]

Изглеждах доста объркан, затова той продължи:

— Нали разбираш, Хейстингс, един виртуозен рибар знае точно каква муха да сложи на въдицата си за всеки вид риба. Така и аз ще сложа точния вид муха.

— И след това?

— След това! След това! Ти не си по-добър от надменния Кроум с неговото вечно «нима». Eh bien, след това той ще захване въдицата, а ние ще навиваме макарата...

— А дотогава хората ще умират наляво и надясно.

— Само трима души. А всяка седмица загиват при катастрофи около 120 души.

— Това е съвсем друго.

— Предполагам, че на тези, които умират, им е безразлично. За другите — за роднините и приятелите — да, има разлика. Но има поне едно нещо, което ме радва в този случай.

— Най-после да чуем нещо радостно!

— Inutile^[3] да бъдеш толкова саркастичен. Радва ме това, че сянката на подозрението не пада върху невинни хора, върху близките на убитите.

— Това не е ли по-лошо?

— Не, не, хиляди пъти не! Няма нищо по-страшно от това, да живееш в атмосфера на постоянно подозрение; да виждаш очи, които те следят и как любовта в тях се превръща в страх. Няма нищо по-

страшно от това да подозираш тези, които са ти близки и скъпи... Това отравя душата. Но поне в това, че е отровил живота на невинните, не можем да обвиним АВС.

— Скоро ще започнеш и да го оправдаваш — казах аз с горчивина.

— А защо не! Той може да се мисли за напълно прав. И можем да свършим с това, че да споделим неговото гледище.

— Глупости, Поаро!

— Уви! Аз те шокирах. Първо моето бездействие, а сега моите възгледи.

Поклатих глава, без да отговоря.

— Все пак — каза Поаро след известно време — аз имам един план, който ще ти хареса, тъй като е активен, а не пасивен. Освен това ще предизвика много разговори и няма да изисква никакво мислене.

Тонът му не ми хареса много.

— Какъв е той? — попитах аз предпазливо.

— Да изтръгнем от приятелите, роднините и слугите на жертвите всичко, което те знаят.

— Подозираш ги, че крият някои неща значи?

— Не предназначено. Но когато накараш човек да каже всичко, той, без да иска, подбира. Ако аз ти кажа сега да ми разкажеш какво си правил вчера, ти сигурно ще ми отговориш: «Станах в 9 часа, закусих половин час след това яйца с бекон и кафе, отидох в клуба си и т.н.» Няма обаче да споменеш: «Счупих си нокътя и трябваше да го отрежа. Позвъних да ми донесат вода за бръснене. Разлях малко кафе върху покривката. Изчетках шапката си и я сложих на главата.» Човек не може да каже всичко. Затова той избира какво да каже. Когато стане убийство, хората избират това, което те мислят, че е важно. Но много често грешат!

— А как ще стигнеш до важното?

— Както ти казах преди малко, просто чрез разговор! Чрез говорене! Като обсъждаме някои случки, човек или ден отново и отново, допълнителни подробности могат да излязат наяве.

— Какви подробности?

— Естествено, неизвестни за мене, а и много излишни покрай тях. Вече мина доста време и обикновените неща трябва да са си възвърнали предишното значение. Срещу всички логични закони е в

три свързани убийства да няма нито един факт, който да хвърли светлина върху случая. Трябва да има някоя незабележителна случка, някоя обикновена забележка, които да ни насочат. Признавам, че това значи да търсиш игла в купа сено, но в *сеното има игла*, убеден съм в това!

Всичко това ми прозвуча крайно мъгливо и неясно.

— Нима не разбираш? Умствените ти способности са по-малки от тези на една обикновена прислужничка.

Той ми подаде едно писмо. Беше написано красиво, с наклонен ученически почерк.

Драги господине,

Извинете, че Ви безпокоя с писмото си. Много мислих, откакто се случиха двете ужасни убийства, последвали лелиното. Изглежда, че се намираме в едно и също положение. Видях във вестника снимката на младата дама — сестрата на убитото момиче от Бексхил. Осмелих се да ѝ пиша и да ѝ съобщя, че отивам в Лондон да си търся работа, и я попитах дали мога да постъпя при нея или при майка ѝ, тъй като две глави могат да измислят нещо по-умно от една, и че няма да искам голяма заплата, а само да открием кой е този изверг; може би, ако си разкажем всичко, което знаем, нещо ще излезе наяве.

Младата дама ми отговори много мило и ми писа, че тя работи в някаква кантора и живее в общежитие, но ми предложи да пиша на Вас и каза, че и тя мисли като мене. Каза, че нещастieto ни е общо и че трябва да се поддържаме един други в бедата. Така че, сър, пиша Ви, за да Ви съобщя, че пристигам в Лондон, и да Ви дам адреса си.

Надявам се, че не съм Ви обезпокоила.

С уважение

Мери Драуър

— Мери Драуър — каза Поаро — е много интелигентно момиче. Той взе друго писмо.

— Прочети това.

Беше от Франклин Кларк и в него се казваше, че той пристига в Лондон и, ако е удобно, ще намине към Поаро на следващия ден.

— Не се отчайвай, mon ami — каза Поаро. — Вече започваме да действуваме.

---

[1] Късметът (фр.). — Б.е.ред. ↑

[2] Е, добре, аз отивам на лов (фр.). — Б.е.ред. ↑

[3] Ненужно (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА XVIII

ПОАРО ПРОИЗНАСЯ РЕЧ

Франклин Кларк пристигна в 3 часа на следващия ден и пристъпи направо към въпроса, без заобикалки.

— Мосю Поаро — каза той, — аз не съм доволен.

— Така ли, мистър Кларк?

— Не се съмнявам, че Кроум е много способен офицер, но той ме дразни. Този негов маниер като че ли знае всичко! Аз намекнах някои неща на Вашия приятел Хейстингс, когато той беше в Карстън, но трябваше да уреждам работите на брат си и не можах да се освободя по-рано. Искам да кажа, мосю Поаро, че не бива да се бавим...

— Точно това, което Хейстингс винаги казва.

— ... а да вървим право напред. Трябва да бъдем готови за следващото убийство.

— Значи Вие мислите, че ще има още убийства?

— А Вие не мислите ли?

— Разбира се.

— Много добре тогава. Аз искам да организираме нещо.

— Изкажете по-точно мисълта си.

— Предлагам, мосю Поаро, един вид специален отряд под Вашата команда и който да бъде съставен от приятелите и роднините на убитите.

— Une bonne idee.^[1]

— Радвам се, че одобрявате. Чувствувам, че с общи усилия можем да постигнем нещо. Освен това, когато дойде следващото предупреждение и отидем на мястото, не твърдя със сигурност, но един от нас може да познае някого, който да е бил близо до мястото на едно от предишните убийства.

— Разбирам мисълта Ви и я одобрявам, но не забравяйте, мистър Кларк, че роднините и приятелите на другите жертви не са хора от вашия кръг. Те работят и макар че може да им дадат малка отпуска...

Франклин Кларк го прекъсна:

— Точно така. Аз единствено съм в състояние да финансирам мероприятиято. Не че самият аз съм толкова добре материално, но брат ми умря като богат и по всяка вероятност всичко ще остане на мене. Както вече казах, предлагам да се образува специална група, членовете на която ще получат редовните си заплати плюс извънредните разходи, разбира се.

— Кой предлагате да влязат в състава на групата?

— Мислил съм и по този въпрос. Дори писах на мис Меган Бърнард и това е отчасти нейна идея. Предлагам себе си, мис Бърнард, мистър Доналд Фрейзър, който е бил сгоден за момичето. Освен това жената от Андоувър има една племенница; мис Бърнард знае адреса ѝ. Не мисля, че мъжът ѝ ще ни бъде от някаква полза; доколкото разбрах, той обикновено бил пиан. Мисля също, че Бърнардови — бащата и майката — са малко стари за такова начинание.

— Някой друг?

— И... ъ... мис Грей.

Произнасяйки името ѝ, той се изчерви леко.

— О! Мис Грей?

Никой на света не може да вложи само в две думи толкова ирония като Поаро. Като че ли от плещите на Франклин Кларк паднаха тридесет и пет години. Той изведнъж заприлича на срамежлив ученик.

— Да, виждате ли, мис Грей работи при брат ми повече от две години. Тя познава мястото, хората и всичко наоколо. Лично мен ме нямаше около година и половина.

Поаро го съжали и промени темата.

— Бяхте на Изток? В Китай?

— Имах нещо като поръчение да купувам предмети за колекцията на брат ми.

— Трябва да е било много интересно. Eh bien, мистър Кларк, много ми харесва Вашата идея. Точно вчера казах на Хейстингс, че е нужно едно сближаване на засегнатите. Необходимо е да се разказват спомени, да се съпоставят факти, enfin^[2], да се обсъдят нещата основно, да се говори, говори и пак да се говори. Просветлението може да дойде от някоя съвсем невинна фраза.

Няколко дни по-късно «Специалният отряд» се събра в квартирата на Поаро.

Докато те седяха и послушно гледаха Поаро, заел мястото си начело на масата като някой главнокомандуващ, аз ги разглеждах и затвърдявах първоначалните си впечатления от тях.

И трите момичета бяха много интересни — изключителната красота на русата Тора Грей, напрегнатият израз на чернокосата Меган Бърнард с нейната странна индианска неподвижност на лицето и симпатичната и с интелигентно лице Мери Драуър, скромно облечена в черен костюм. Двамата мъже — едрият, загорял и приказлив Франклин Кларк и сдържаният и необщителен Доналд Фрейзър — странно си контрастираха.

Поаро, разбира се, не можа да се сдържи да не използва случая и произнесе малка реч.

— Mesdames et Messieurs^[3], вие знаете за какво сме се събрали. Полицията прави всичко възможно да влезе в дирите на престъпника. Аз също — по свой начин. Но, струва ми се, един съюз на тези, които лично са засегнати от случая (и които, тъй да се каже, лично са познавали жертвите), може да постигне резултати, недостъпни за едно официално разследване.

Станали са три убийства — на стара жена, младо момиче и възрастен мъж. Само едно нещо свързва тези трима души — това, че са убити от един и същ човек. Това значи, че един и същ човек е присъствувал на тези три различни места и неминуемо е бил видян от голям брой хора. Това, че той е луд в напреднал стадий на болестта, се разбира от само себе си. Също така е сигурно, че външността и държанието му не издават никакви признаци на лудост. Този човек (и макар че аз казвам той, запомнете, че може да бъде и жена) притежава присъщата на душевно болните хитрост. Той е успял напълно да заличи всички следи. Полицията има някакви смътни представи, но няма основа, върху която да започне да действа.

Въпреки това трябва да съществуват някои следи, които да не са смътни, а напълно определени. Да вземем например един конкретен факт: в случая в Бексхил той не може да е пристигнал там в полунощ и да е намерил на плажа младо момиче, чието име да започва с «В»...

— Трябва ли да разискваме това?

Това беше Доналд Фрейзър и думите се изтръгнаха от него с някаква вътрешна болка.

— Трябва да разнищим всичко, мосю — обърна се Поаро към него. — Вие сте тука не за да пестите чувствата си, като избягвате подробностите, а дори, ако стане необходимо, да се измъчвате, като разглеждаме случая au fond^[4]. Така че, както казах, не случаят е помогнал на АВС да избере Бети Бърнард за своя жертва. Трябва да е имало съзнателен избор от негова страна, а следователно и предварително обмисляне на нещата. Това значи, че той предварително е разубил обстановката. Има дребни факти, за които той се е осведомил — най-удобния час за извършване на убийството в Андоувър, mise en scene^[5] в Бексхил, навиците на сър Кармайкъл Кларк в Карстън. Аз веднъж завинаги отказвам да вярвам, че няма и най-малка следа, най-леко загатване, които да ни помогнат да установим самоличността му. Предполагам, че някой от вас — а нищо чудно и всички вие — знае нещо, за което не знае, че го знае.

Рано или късно от общуването ви един с друг нещо ще се изясни и ще придобие такова значение, за което сега не можем и да сънуваме. Това е като игра на кубчета с картинки — всеки един от вас може да притежава картинка, на пръв поглед без значение, но която, сложена на мястото си, ще покаже част от цялата картина.

— Думи — каза Меган Бърнард.

— А? — Поаро я погледна въпросително.

— Това, което Вие казахте, са само думи без значение.

Тя говореше с тази нейна напрегната съсредоточеност, която аз вече свързвах с нейната личност.

— Думите, мадмоазел, са външната обвивка на мислите.

— Аз мисля, че това, което каза мосю Поаро, е разумно — каза Мери Драуър. — Наистина така мисля, мис. Често човек вижда ясно нещата, когато ги изказва. Понякога се оформят мисли, без човек да е осъзнал това. Разговорите, по един или друг начин, водят до много неща.

— Ако поговорката, че колкото по-малко се говори, толкова по-добре, е вярна, тогава ние се нуждаем точно от обратното — каза Франклин Кларк.

— Какво ще кажете Вие, мистър Фрейзър?

— Съмнявам се в практическото приложение на това, което казахте, мосю Поаро.

— А Вие какво мислите, Тора? — попита Кларк.

— Мисля, че обсъждането на нещата винаги е резултатно.

— Да предположим, че всеки един от вас си спомни времето непосредствено преди убийството. Може би ще започнете Вие, мистър Кларк?

— Момент, да си припомня. Сутринта на деня, в който убиха Кар, аз излязох с лодка в морето. Хванах осем скумрии. Беше много приятно в залива. Обядвах вкъщи. Спомням си, че беше задушено овнешко с картофи. Спах в плетената люлка. После пих чай. Написах няколко писма, но изтървах пощата и отидох в Пейнтън, за да ги пусна оттам. След това вечерях и — не се срамувам да кажа — препрочетох една книга от Несбит, която много обичах като малък. След това иззвъня телефонът...

— Достатъчно. Сега помислете, мистър Кларк, не срещнахте ли някого сутринта по пътя за морето?

— Много хора.

— Можете ли да си спомните нещо за тях?

— В момента абсолютно нищо.

— Сигурен ли сте?

— Е... спомням си една изключително дебела жена. Беше облечена в раирана копринена рокля, чудя се защо, и държеше две деца за ръцете... двама млади мъже с един фокстериер, които му хвърляха различни предмети и го караха да им ги носи... а, да, едно момиче със златистожълта коса, което се къпеше и пицеше... интересно как нещата прииждат в паметта... като при проявяване на снимка...

— Вие сте добър източник. Сега, по-късно през деня — градината, отиването до пощата...

— Градинарят поливаше... Отиването до пощата? За малко не сгазих един велосипедист — глупава жена, която се разправяше с някакъв приятел. Боя се, че това е всичко.

Поаро се обърна към Тора Грей.

— А Вие, мис Грей?

Тора отговори с ясния си, категоричен глас:

— Сър Кармайкъл и аз се занимавахме с кореспонденцията сутринта... давах нареждания на прислужницата. Следобед писах писма и бродирах. Трудно ми е да си спомня всичко. Беше един съвсем обикновен ден. Легнах си рано.

За мое учудване Поаро не й зададе други въпроси.

— Мис Бърнард, можете ли да си спомните кога видяхте сестра си за последен път?

— Беше около две седмици преди смъртта ѝ. Бях си отишла за събота и неделя. Времето беше хубаво. Отидохме на плувния басейн в Хастингс.

— За какво си говорехте повечето време?

— Посъветвах я някои неща — отговори Меган.

— И какво още? Тя за какво говореше?

Момичето набърчи лице, напрягайки паметта си.

— Говореше, че не ѝ стигат парите... за някаква шапка и две-три летни рокли, които току-що си беше купила. И малко за Дон... Също каза, че не обичала Мили Хайли — момичето от кафенето... И се смяхме на Мериън — притежателката на кафенето... Друго не си спомням.

— Тя не спомена ли някой мъж, простете ми, мистър Фрейзър, с когото да има среща?

— Тя не говореше с мене такива неща — каза Меган сухо.

Поаро се обърна към червенокосия млад мъж с четвъртита брадичка.

— Мистър Фрейзър, искам да си припомните миналото. Вие казахте, че през фаталната вечер сте отишли пред кафенето. Първоначалното Ви намерение е било да чакате и наблюдавате кога ще излезе Бети Бърнард. Можете ли да си спомните дали сте забелязали някого, докато чакахте там?

— Много хора минаваха. Не мога да си спомня никого.

— Извинете, но опитвате ли се изобщо? Колкото и да е било заето съзнанието Ви, очите автоматично забелязват, несъзнателно, но точно...

Младият мъж повтори упорито:

— Не си спомням никого.

Поаро въздъхна и се обърна към Мери Драуър.

— Предполагам, че си пишехте с леля си?

— О, да, сър.

— Кога получихте последното писмо?

Мери помисли малко.

— Два дена преди убийството, сър.

— Какво пишеше?

— Пишеше, че старият дявол пак се навъртал наоколо и че му завъртяла един по ухото, извинете за израза, сър, че ме очаква в сряда (това е почивният ми ден) и че ще отидем на кино. Щеше да бъде рожденият ми ден тогава, сър.

Нещо, може би мисълта за малкото тържество, предизвика сълзи в очите на Мери. Но тя ги преглътна, а след това се извини за слабостта си.

— Трябва да ми простите, сър. Не искам да съм глупава — от сълзите полза няма. Просто мисълта за нас двете, очакващи нашия празник... Това някак си ме разстрои, сър.

— Много добре разбирам какво чувствувате — каза Франклин Кларк. — Човек винаги се трогва от малките неща, особено от неща като почерпка или подарък, от нещо мило и непринудено. Спомням си, веднъж видях една прегазена жена. Тя току-що си беше купила нови обувки. Видях я там простряна, до нея разкъсания пакет, от който се подаваха малките, нелепи чехли с висок ток. Това ме потресе — изглеждаше толкова трогателно.

Меган каза с неочаквана разгорещеност:

— Това е вярно, ужасно вярно. Същото нещо се случи и след Бетината смърт. Мама ѝ беше купила някакви чорапи — същия ден, когато се случи. Горката мама беше така разстроена. Намерих я да плаче над тях. Непрекъснато повтаряше: «Купих ги за Бети, купих ги за Бети, а тя дори не ги видя.»

Нейният глас също потрепери. Тя се наведе напред и погледна Франклин Кларк право в очите. Помежду им се породил някаква внезапна симпатия, нещастieto ги сблизил.

— Знам — каза той. — Точно знам какво е. Тези неща е най-мъчително да се помнят.

Доналд Фрейзър се размърда неловко.

Тора Грей промени темата.

— Няма ли да направим някакъв план за по-нататък? — попита тя.

— Разбира се — Франклин Кларк се върна към нормалното си държание. — Мисля, че когато дойде моментът, че, когато пристигне четвъртото писмо, ние трябва да обединим силите си. А дотогава по всяка вероятност всеки трябва да действа индивидуално. Не знам дали Мосю Поаро има да допълни нещо.

— Мога да дам някои предложения — каза Поаро.

— Много добре. Аз ще ги запиша. — Той извади едно тефтерче.

— Продължавайте, мосю Поаро. Първо...?

— Смятам, че не е изключено келнерката Мили Хайли да знае нещо.

— Първо — Мили Хайли. — Записа Франклин Кларк.

— Предлагам два начина да се подходи към нея. Вие, мис Бърнард, можете да опитате това, което аз наричам «груб подход».

— Намирате, че това е повече в моя стил? — каза Меган сухо.

— Предизвиквате кавга с момичето — казвате, че Ви е известно, че тя никога не е обичала сестра Ви и че Бети Ви е разказала всичко за нея. Ако сметката ми излезе вярна, това ще предизвика поток от контраобвинения. Тя ще Ви каже всичко, което мисли за сестра Ви! И може да научите някоя важна подробност.

— А вторият начин?

— Мога ли да предложа, мистър Фрейзър, Вие да покажете интерес към момичето?

— Необходимо ли е това?

— Не, не е необходимо. Това е само един възможен за разследване път.

— Може ли да опитам аз? — попита Франклин. — Аз имам... ъ... доста голям опит, мосю Поаро. Нека да видим какво мога да постигна.

— Ти си имаш друга работа — каза Тора Грей остро.

Лицето на Франклин леко помръкна.

— Да — каза той, — имам.

— Tout de meme^[6], не мисля, че можете да свършите голяма работа там сега — каза Поаро. — Мадмоазел Грей е много подходяща...

Тора Грей го прекъсна:

— Виждате ли, мосю Поаро, аз напуснах Девон завинаги.

— А? Не можах да разбера.

— Мис Грей, беше много любезно от нейна страна, остана, за да ми помогне да оправя работите — каза Франклин. — Но, разбира се, тя предпочита служба в Лондон.

Поаро отправи проницателен поглед от единия към другия.

— Как е лейди Кларк? — Попита той.

Аз се любувах на слабата червенина по лицето на Тора Грей и за малко не изтървах отговора на Кларк.

— Доста зле. Между другото, мосю Поаро, мисля си, дали ще можете да прескочите до Девон да я посетите? Преди да тръгна, тя изказа желание да Ви види. Понякога тя не може да приема хора по няколко дена, но ако рискувате, естествено, на мои разноски...

— Разбира се, мистър Кларк, какво ще кажете за вдругиден?

— Може. Ще уведомя сестрата, за да има предвид, когато ѝ дава дозата морфин.

— А Вие, мое дете — каза Поаро, като се обърна към Мери, — мисля, че ще свършите добра работа в Андоувър. Опитайте с децата.

— Децата?

— Да. Децата не бърбят с готовност пред непознати. Но на улицата, където живееше леля Ви Вас Ви познават. Сигурно много деца са играели там. Може да са забелязали кой е влизал и излизал от магазина.

— А мис Грей и аз? — попита Кларк. — Искam да кажа, ако не отида в Бексхил.

— Мосю Поаро — каза Тора Грей, — откъде беше пуснато третото писмо?

— От Пътни, мадмоазел.

— Клон 15, Пътни, така ли? — попита тя замислено.

— Като по чудо вестниците го отпечатаха правилно.

— Това показва, че АВС живее в Лондон.

— На пръв поглед, да.

— Трябва да го подмамим някак си — каза Кларк. — Какво ще кажете, мосю Поаро, ако дам обявление. Нещо от рода на: «*АВС. Спешно. Е. П. е по следите Ви. Сто лири за мълчанието ми. XYZ.*» Не чак толкова наивно, но нали разбирате какво искам да кажа. Може и да се хване.

— Това е една възможност...

— Може да го предизвика и да се опита да ме ликвидира.

— Смятам, че това е опасно и глупаво — отсече Тора Грей.

— Какво ще кажете, мосю Поаро?

— От опит глава не боли. Лично аз мисля, че той е прекалено хитър, за да се хване. — Поаро се усмихна леко. — Виждам, мистър

Кларк, ако мога да кажа, без да Ви обидя, че сте все още с момчешко сърце.

Франклин Кларк малко се смути.

— Добре — каза той и погледна в тефтерчето. — Можем да пристъпим към действие:

1. Мис Бърнард и Мили Хайли.
2. Мистър Фрейзър и мис Хайли.
3. Децата в Андоувър.
4. Обявлението.

Мисля, че нито едно от тия неща няма да ни свърши голяма работа, но поне ще има какво да правим, докато чакаме.

Той стана и няколко минути след това заседателите се разпръснаха.

---

[1] Добра идея (фр.). — Б.е.ред. ↑

[2] Най-накрая (фр.). — Б.е.ред. ↑

[3] Дами и господа (фр.). — Б.е.ред. ↑

[4] В дълбочина (фр.). — Б.е.ред. ↑

[5] Подготовката на постановката (фр.). — Б.е.ред. ↑

[6] Все пак (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА ХІХ

«ПО ПЪТЯ ПРЕЗ ШВЕЦИЯ»

Поаро се върна на мястото си и започна да си тананика някаква мелодия.

— Жалко, че е толкова интелигентна — промърмори той.

— Кой?

— Меган Бърнард. Мадмоазел Меган. Чу ли само как ме отрязва с нейното «Думи»! Веднага ѝ стана ясно, че говоря празни приказки. Всички други се хванаха.

— Звучеше много правдоподобно.

— Да, правдоподобно. Точно това е разбрала и тя.

— Нима не си мислил това, което говореше.

— Всичко, което казах, можеше да се изрази с едно късо изречение. Вместо това аз повтарях едно и също нещо без край и само мадмоазел Меган разбра това.

— Но защо?

— Еh bien, за да дам начален тласък на нещата. За да оставя всеки с впечатлението, че трябва да се върши работа! За да започнат, тъй да се каже, да говорят!

— Мислиш ли, че това ще даде някакъв резултат?

— О, такава възможност винаги съществува.

Той се изсмя.

— Посред трагедията ние започваме комедия. Така се получава, нали?

— Какво искаш да кажеш с това?

— Човешката драма, Хейстингс! Помисли малко. Пред нас са хора от три различни обществени кръга, свързани от една обща трагедия... И веднага започва втора драма, tout a fait a part^[1]. Спомняш ли си първия ми случай в Англия? Беше толкова отдавна. Аз събрах тогава двама души, които се обичаха, просто като арестувах единия от тях за убийство. Нищо друго не би помогнало. Животът и смъртта

вървят ръка за ръка, Хейстингс... Забелязал съм, че смъртта е голяма сватовница.

— Прекаляваш, Поаро — извиках аз скандализиран. — Сигурен съм, че на никого от тях и през му не му минаваше...

— О, скъпи приятелю! А какво ще кажеш за себе си?

— За себе си?

— Mais oui, нима когато те си заминаха, ти не започна да си тананикаш?

— Човек може да си тананика и без да е коравосърдечен.

— Положително е така, но мелодията ми показва за какво си мислиш.

— Така ли?

— Да, да се тананика е много опасно. Това разкрива подсъзнанието на човека. Мелодията, която ти си пееше, е, ако не се лъжа, от времето на войната. Comme ça^[2]. — Поаро запя с отвратителен фалцет:

*Понякога обичам брюнетка,
понякога обичам блондинка
(която иде от рая по пътя през Швеция)*

Какво друго може да е по-показателно? Mais je crois que la blonde l'emporte sur la brunette.^[3]

— Глупости, Поаро — извиках аз и се изчервих леко.

— C'est tout naturel.^[4] Ти не забеляза ли как Франклин Кларк изведнъж се присъедини към мнението на мадмоазел Меган. Как се навеждаше към нея и как я гледаше. И не ти ли направи впечатление колко се дразнеше от това мадмоазел Тора Грей? А мистър Доналд Фрейзър, той пък...

— Поаро, ти си непоправимо сантиментален — казах аз.

— Това е най-малкото, което съм. Ти си сантименталният, Хейстингс.

Тъкмо щях да започна разгорещен спор по въпроса, когато вратата се отвори. За голямо мое учудване влезе Тора Грей.

— Извинете, че ви безпокоя отново — каза тя спокойно, — но има нещо, което ми се иска да Ви кажа, мосю Поаро.

— Разбира се, мадмоазел. Заповядайте, седнете!

Тя седна и се поколеба малко, като че ли подбираше думите си.

— Само това мосю Поаро, че мистър Кларк беше така любезен да Ви осведоми, че аз напускам Коумсайд по мое собствено желание. Той е много мил и дискретен човек. Но в действителност нещата не стоят така. Аз исках да остана, понеже във връзка с колекцията има много работа за вършене. Но лейди Кларк искаше да се махна! Аз мога да я извиня. Тя е много болна и умът ѝ е замъглен от лекарствата, които приема. Това я прави мнителна и подозрителна. Тя ме намрази по някаква необяснима причина и настоя аз да напусна къщата.

Не можех да не се възхитя от смелостта на момичето. Тя не се опита да замаже истината, както много на нейно място биха се изкушили, а пристъпи направо към въпроса с удивителна откровеност. Веднага ми стана мила и симпатична.

— Мисля, че е чудесно от Ваша страна, че дойдохте да ни кажете това — казах аз.

— Истината е винаги за предпочитане — каза тя със слаба усмивка. — Не желая да се крия зад благородното държание на мистър Кларк. Той е голям кавалер.

В думите ѝ имаше топлина. Тя явно много се възхищаваше от Франклин Кларк.

— Много сте откровена, мадмоазел — каза Поаро.

— Това беше голям удар за мене — каза Тора печално. — Не бях предполагала, че лейди Кларк толкова ме мрази. Дори си мислех, че съм ѝ приятна. — Тя направи кисела физиономия. — Човек се учи, докато е жив.

Тора стана от мястото си.

— Това исках да Ви кажа. Довиждане.

Аз я изпратих надолу по стълбите.

— Според мене, тя постъпи много честно — казах аз, след като се върнах в стаята. — Не ѝ липсва смелост.

— И пресметливост.

— Какво искаш да кажеш с това «пресметливост»?

— Искам да кажа, че притежава способността да гледа в бъдещето.

Погледнах го с недоверие.

— Тя наистина е чудесно момиче — казах аз.

— И чудесно се облича. Този креп марокен и яката от сребърна лисица са последна дума на модата.

— Ти си роден за шивач, Поаро. Аз никога не забелязвам как са облечени хората.

— Тогава трябва да станеш нудист.

Докато мислех да отвърна възмутено, той каза, като смени внезапно темата:

— Знаеш ли, Хейстингс, не мога да се отърва от мисълта, че по време на следобедния ни разговор беше казано нещо важно. Странно, не мога да разбера какво точно беше... Просто едно неясно впечатление... което ми напомня за нещо вече видяно или чуто...

— Нещо във връзка с Карстън?

— Не, не Карстън... Преди това... Няма значение, ще се сетя по-късно.

Той ме погледна (изглежда, че не съм слушал достатъчно внимателно), изсмя се и отново си затананика: «Тя е ангел, нали? От Рая по пътя през Швеция».

— Върви по дяволите, Поаро!

---

[1] Съвсем различна (фр.). ↑

[2] Така, както (фр.). — Б.е.ред. ↑

[3] Вярвам, че русата печели в сравнение с тъмнокосата (фр.). — Б.е.ред. ↑

[4] Това е съвсем нормално (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА XX

ЛЕЙДИ КЛАРК

В облика на Коумсайд, когато го посетихме за втори път, имаше някаква дълбока тъга. Това може би се дължеше отчасти на времето — беше един от ония влажни септемврийски дни, когато вече се чувствува дъхът на есента — и отчасти на спуснатите капаци на прозорците. Стаите на долния етаж бяха затворени и необитаеми, а тази, в която ни поканиха, беше влажна и задушна.

Една медицинска сестра с авторитетен вид влезе при нас, като смъкваше надолу колосаните си маншети.

— Мосю Поаро? — попита тя припряно. — Аз съм сестра Капстик. Получих писмото на мистър Кларк, в което пише, че ще дойдете.

Поаро попита как е здравето на лейди Кларк.

— Като се вземе всичко предвид, не толкова лошо.

Реших, че нейното «като се вземе всичко предвид» означава: като се вземе предвид това, че е на смъртен одър.

— Естествено, няма надежда за някакво голямо подобрение, но един нов начин на лекуване облекчи много състоянието ѝ. Доктор Лоугън го намира за напълно задоволително.

— Но е вярно, нали, че тя вече няма да оздравее?

— О, ние не казваме това — каза сестра Капстик, малко шокирана от този пряк начин на говорене.

— Предполагам, че смъртта на съпруга ѝ е голям удар за нея?

— Е, мосю Поаро, за нея ударът не беше толкова голям, колкото би бил за един човек с нормално здраве. В състоянието, в което се намира, лейди Кларк вижда нещата неясно.

— Извинете за въпроса, но бяха ли те силно привързани един към друг?

— О, да, те бяха много щастливо семейство. Той, горкият, много се тревожеше за нея. А за един лекар, какъвто беше той, е много по-

тежко, нали разбирате. Те не могат да се залъгват с празни надежди. В началото тази мисъл просто го гнетеше.

— В началото? А по-късно?

— Човек свиква с всичко. А освен това сър Кармайкъл си имаше своята колекция. Хобито е голямо утешение за един мъж. Той често ходеше по разпродажби, а освен това двамата с мис Грей бяха заети с пренареждането и систематизирането на галерията по някакъв нов начин.

— Ах, да, мис Грей. Тя напусна, нали?

— Да, аз лично много съжалявам за това, но понякога жените си втълпяват някои неща, когато не са добре със здравето, и е безполезно да се спори с тях. По-добре е човек веднага да отстъпи. Мис Грей се показва много разумна.

— Лейди Кларк винаги ли я е мразела?

— Не, не я мразеше. Дори, струва ми се, в началото тя доста я харесваше. Но да не ви задържам повече на клюки. Пациентката ми сигурно недоумява какво става с нас.

Тя ни поведе по стълбата към една стая на първия етаж. Това, което преди е било спалня, сега беше превърнато в приятна всекидневна стая. Лейди Кларк седеше в едно голямо кресло до прозореца. Беше болезнено слаба, лицето ѝ носеше сивия, измъчен отпечатък на разкъсваща болка. Погледът ѝ беше блуждаещ и замъглен и аз забелязах, че зениците ѝ бяха като две малки точици.

— Това е мосю Поаро, когото искахте да видите — каза сестра Капстик с нейния висок жизнерадостен глас.

— О, да, мосю Поаро — каза лейди Кларк разсеяно.

Тя протегна ръка.

— Моят приятел капитан Хейстингс, лейди Кларк.

Последвахме неопределения ѝ жест и седнахме. Настъпи тишина. Имахме чувството, че лейди Кларк се унесе в дрямка. Но след малко с леко усилие тя дойде на себе си.

— Беше относно Кар, нали? Относно смъртта му. О, да!

Тя въздъхна и поклати глава, но по същия разсеян начин.

— Не сме предполагали, че така може да се случи... Бях толкова сигурна, че аз първа ще си отида... — За известно време тя потъна в размисъл. — Кар беше много здрав, просто необикновено за възрастта

си. Никога не боледуваше. Беше почти на шестдесет, а изглеждаше петдесетгодишен... Да, беше много здрав...

Тя отново се унесе в своя полусън. Поаро, който беше добре запознат с действието на някои наркотици, и как създават впечатлението, че времето е безкрайно, не каза нищо.

Внезапно лейди Кларк каза:

— Да, много мило, че дойдохте. Аз казах на Франклин. Той обеща, че няма да забрави да Ви предаде. Надявам се, че Франклин няма да сглуми... Той толкова лесно се хваща на въдицата, макар че е обходил цял свят. Такива са мъжете... Те цял живот си остават момчета... Особено Франклин.

— Той е импулсивна натура — каза Поаро.

— Да, да... и голям кавалер. Мъжете са толкова глупави в това отношение. Дори Кар... — гласът ѝ замря.

Тя поклати нервно глава.

— Всичко е така замъглено... Човешкото тяло е голяма досада, мосю Поаро, особено когато надделее над духа. Човек престава да възприема околния свят: нищо друго не го интересува, освен дали болката ще заглъхне.

— Знам, лейди Кларк. Това е една от трагедиите на този живот.

— Болката е притъпила до голяма степен способностите ми. Дори не мога да си спомня какво исках да ви кажа.

— Нещо във връзка със смъртта на съпруга Ви?

— Смъртта на Кар? Да, може би... Той е луд, горкият — убиеца имам предвид. Всичко това е от шума и динамиката на нашето време — хората не издържат. Винаги съм съжалявала лудите, сигурно чувствуват главите си много особено. Освен това да бъдеш постоянно затворен, трябва да е ужасно. Но какво друго може да се направи? Те убиват хора... — Тя поклати глава, опечалена от тази мисъл. — Още ли не сте го хванали?

— Не, не сме още.

— Той сигурно се е навъртал наблизо него ден.

— Наоколо е имало толкова много непознати, лейди Кларк. Сега е летният сезон.

— Да, аз забравих... Но те ходят по плажовете, не идват насам към нас.

— Никакъв чужденец не е идвал към къщата него ден.

— Кой каза? — неочаквано живо попита лейди Кларк.

Поаро я погледна изненадано.

— Слугите — каза той — и мис Грей.

Лейди Кларк каза натъртено:

— Онова момиче лъже!

Подскочих от изненада. Поаро ме стрелна с поглед.

Лейди Кларк продължи. Този път тя говореше трескаво:

— Аз не я харесвах, никога не съм я харесвала. Кар много я ценеше. Често казваше, че е сираче и сама на този свят. Какво толкова лошо има в това да си сираче? Понякога това е направо божя благословия. Виж, ако баща Ви е нехранимайко, а майка Ви пияница, тогава има от какво да се оплаквате. Казваше, че е храбро и способно момиче. Че работеше добре — така е. Но какво общо има тук храбростта?

— Е, хайде, скъпа, не се вълнувайте — намеси се сестра Капстик. — Не бива да се изморявате.

— Но аз незабавно я отпратих. Франклин има наглостта да ми каже, че тя можела да ми бъде утеха! Тя да ме утешава! Аз му казах — колкото по-скоро ѝ видя гърба, толкова по-добре. Франклин е глупак! Не исках да се забърква в истории с нея. Той е още момче. Няма капка здрав разум! «Ще ѝ дам за три месеца заплатата, ако искаш, но да си върви. Не я искам нито ден повече в къщата.» Да си болен, има едно преимущество — мъжете не могат да спорят с тебе. Той направи така, както казах аз, и тя си отиде. Сигурно се е правила на мъченица — безкрайно добра и храбра!

— Хайде, скъпа, не се нервирайте. Вредно е за Вас.

Но лейди Кларк махна пренебрежително с ръка към сестра Капстик.

— И Вие се бяхте влюбили в нея като всички останали.

— О, лейди Кларк, не говорете така. Аз действително намирах мис Грей за много мило момиче — изглеждаше толкова романтична, сякаш излязла от страниците на някой роман.

— Нямам сили да се разправам с всички вас — каза лейди Кларк уморено.

— Е, тя си отиде вече, скъпа, отиде си.

Лейди Кларк поклати немощно глава, но не каза нищо.

Поаро я попита:

— Защо нарекохте мис Грей лъжкиня?

— Защото е такава. Нали Ви е казала, че никакви непознати хора не се били приближавали до къщата?

— Да.

— Ето, видяхте ли? Аз я видях със собствените си очи от същия този прозорец да говори пред вратата с един съвършено непознат човек.

— Кога беше това?

— Сутринта на деня, в който убиха Кар — около 11 часа.

— Как изглеждаше този човек?

— Съвсем обикновен. Нямахте нищо особено във вида му.

— Джентълмен ли беше или амбулантен търговец?

— Не беше търговец. Много невзрачна личност. Не мога да си го спомня.

Внезапно остра болка се изписа на лицето ѝ.

— Моля ви, трябва да си вървите сега... изморих се... сестра...

Ние послушно се сбогувахме.

— Странна история — казах аз на Поаро, когато се връщахме вече за Лондон. — Това за мис Грей и непознатия.

— Виждаш ли, Хейстингс? Нали ти казах — винаги може да се научи нещо ново.

— Защо ни излъга момичето за това и ни каза, че не било видяло никого?

— Може да има няколко причини — едната е много проста.

— Това е намек, че съм тъп ли? — попитах аз.

— Това е може би покана да използваш находчивостта си. Но няма смисъл да се напругаме. Най-лесно можем да си отговорим, като попитаме нея самата.

— А ако тя пак ни излъже?

— Това наистина би било много интересно... и показателно.

— Чудовищно е да се предположи, че такова момиче може да се съюзи с един луд.

— Точно така и затова не предполагам това.

Замислих се за известно време.

— Не им е лесно на хубавите момичета — казах накрая с въздишка.

— Du tout.^[1] Освободи ума си от тази мисъл.

— Така е — настоях аз. — Всеки е настроен против нея само защото е хубава.

— Говориш глупости, приятелю. Кой е бит настроен против нея в Коумсайд? Сър Кармайкъл? Франклин? Или сестра Капстик?

— Да, но лейди Кларк я мразеше за всички.

— Mon ami, ти си изпълнен със съчувствие към хубавите млади момичета, а аз съчувствувам на болните стари жени. Нищо чудно лейди Кларк да вижда нещата такива, каквито са, а мъжът ѝ, Франклин Кларк и сестра Капстик да са слепи като къртици. Също и капитан Хейстингс.

— Ти си се заял нещо с това момиче, Поаро.

За мое голямо учудване той ми намигна.

— Може би искам да предизвикам рицарската ти натура, Хейстингс. Ти си винаги благородният кавалер, готов да се притече на помощ на изпаднали в беда дами — красиви дами, *bien entendu*^[2].

— Колко си смешен, Поаро — казах аз, като не можах да сдържа смеха си.

— Човек не може постоянно да бъде тъжен. Аз все повече започвам да се интересувам от развитието на човешките отношения, възникнали в резултат на тази трагедия. В случая има три семейни драми. Първо, в Андоувър — целият трагичен живот на мисис Ашър, с нейната борба, издръжката на мъжа ѝ, привързаността ѝ към племенницата. Само от това може да се напише цял роман. После Бексхил — щастливите, доволни татко и мама, двете толкова различни една от друга дъщери: хубавата, пухкава празноглавка и емоционалната, волева Меган с нейния остър ум и безкомпромисна страст към истината. И другата фигура — въздържаният млад шотландец с неговата необузdana ревност и любовта му към убитото момиче. И накрая обитателите на Коумсайд — умиращата съпруга, погълнатият от колекцията съпруг с растяща нежност и симпатия към красивото момиче, което самоотвержено му помага, и по-младият брат — енергичен, привлекателен, интересен, с романтичен ореол, породен от дългите му пътешествия.

— Разбираш ли, Хейстингс, при обикновени обстоятелства тези три драми никога не биха имали нещо общо. Те биха се развивали всяка поотделно, без да си повлияят една на друга. Случайностите и комбинациите в този живот винаги са ме привличали.

— А ето и Падингтън — беше единственото, което можах да отговоря.

Беше крайно време да му покажа нелепостта на неговите разсъждения.

При пристигането ни в Уайтхевън Меншънс ни съобщиха, че един човек очаква Поаро.

Предположих, че е Франклин или Джап, но за голямо мое учудване се оказа, че е Доналд Фрейзър.

Той беше много смутен и неясното му произношение си личеше повече от всякога.

Поаро не го притесняваше да пристъпи веднага към целта на посещението си, а вместо това ни покани на вино и сандвичи. Докато ни сервират, той взе разговора в свои ръце, разказваше къде сме били и говореше със съчувствие за болната жена.

Чак когато привършихме сандвичите и изпихме виното, той даде на разговора по-интимна насока.

— От Бексхил ли идвате, мистър Фрейзър?

— Да.

— Успяхте ли с Мили Хайли?

— Мили Хайли ли? Мили Хайли? — Фрейзър учудено повтори името. — А, онова момиче. Не, още нищо не съм направил. Аз...

Той млъкна и започна да чупи нервно ръце.

— Не знам защо дойдох при Вас — неочаквано каза той.

— Аз знам — каза Поаро.

— Не е възможно. Откъде можете да знаете?

— Дошли сте, защото има нещо, което трябва да споделите с някого. Вие сте прав. Аз съм най-подходящият човек. Говорете.

Самоувереното държание на Поаро оказа своето въздействие. Фрейзър го погледна със странен израз на благодарност и послушание.

— Така ли мислите?

— Parbleu, сигурен съм в това.

— Мосю Поаро, разбирате ли нещо от сънища?

Това беше последното нещо, което очаквах да чуя.

Поаро обаче не изглеждаше ни най-малко учуден.

— Разбирам — отговори той. — Вие сте сънували...

— Да. Сигурно ще кажете, че е напълно естествено да... да сънувам за това. Но не беше обикновен сън.

— Да?

— Сънувам го три нощи подред, сър... Струва ми се, че полудявам.

— Разкажете ми.

Лицето на Фрейзър беше посивяло. Очите му изскачаха от орбитите. Той действително приличаше на луд.

— Винаги е едно и също. Аз съм на плажа. Търся Бети. Тя се е загубила, само загубила, нали разбирате? Трябва да я намеря. Трябва да ѝ дам колана. Аз го държа в ръката си. И тогава...

— Да?

— Сънят се променя. Аз не я търся повече. Тя е пред мене, седи на пясъка. Тя не вижда, че се приближавам. И... о, не мога...

— Продължавайте.

Гласът на Поаро беше неумолим и повелителен.

— Аз се приближавам откъм гърба ѝ. Тя не ме чува. Аз увивам колана около шията ѝ и дърпам, дърпам...

Агонията в гласа му беше страшна. Аз стиснах облегалката на креслото. Беше прекалено реално...

— Тя се задушава... тя е мъртва. Аз съм я удушил и когато главата ѝ се отмята назад, аз виждам лицето ѝ. И това е Меган, не Бети.

Той се облегна назад побледнял и разтреперан. Поаро наля още една чаша вино и му я подаде.

— Какво значи това, мосю Поаро? Защо ме преследва всяка нощ? Всяка нощ...

— Изпийте виното — заповяда Поаро.

Младият мъж се подчини, после попита с по-спокоен глас:

— Какво значи това? Аз... аз не съм я убил, нали?

Не чух какво каза Поаро, защото в този момент почука пощальонът и автоматично излязох от стаята.

Това, което извадих от кутията, изпари целия ми интерес към необикновените откровения на Доналд Фрейзър.

Изтичах веднага обратно в стаята.

— Поаро — извиках аз, — пристигна! Четвъртото писмо!

Той скочи, грабна го от ръката ми, взе ножа за разрязване на хартия и го отвори. После го сложи върху масата.

Тримата започнахме да го четем едновременно.

Все още никакъв успех? Позор! Какво правите и Вие, и полицията? Е, кажете, не е ли весело? А сега къде?

Бедни мистър Поаро. Много ми е мъчно за Вас.

Ако не успееш веднъж, опитай пак.

Все още ни чака дълъг път.

Типерари? Не, това ще дойде по-късно, когато стигнем до буквата «Т».

Следващият малък инцидент ще стане в Донкастър на 11-и септември. Довиждане.

АВС

---

[1] Съвсем не (фр.). — Б.е.ред. ↑

[2] Разбираш ли (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА ХХІ

ОПИСАНИЕТО НА ЕДИН УБИЕЦ

Именно в него момент, струва ми се това, което Поаро наричаше «човешки елемент», започна да избледнява отново. Сякаш съзнанието, неспособно да издържа повече ужаса на разказа на Фрейзър, отново се върна към първоначалната ни цел.

Всички ние виждахме невъзможността да предприемем нещо, докато не пристигне четвъртото писмо и не разкрие бъдещата сцена на Д убийството. Тази атмосфера на очакване беше довела до намаляване на напрежението.

Но сега, когато напечатаните думи ни се надсмиваха от твърдата бяла хартия, гонитбата започваше отново.

Инспектор Кроум беше дошъл от Скотланд Ярд и докато седеше при нас, влязоха Франклин Кларк и Меган Бърнард.

Момичето обясни, че и тя идва от Бексхил.

— Искан да попитам нещо мистър Кларк.

Тя сякаш бързаше да извини и обясни постъпката си. Аз само отбелязах факта, без да му придам голямо значение.

Писмото, естествено, до такава степен изпълваше съзнанието ми, че всичко друго се плъзгаше покрай мене.

Мисля, че Кроум не беше много доволен, като видя различните участници в драмата.

Той стана крайно официален и уклончив.

— Аз ще взема това с мене, мосю Поаро. Ако искате копие от него...

— Не, не е необходимо.

— Какво мислите да правите, инспекторе? — попита Кларк.

— Нима не е ясно какво?

— Този път трябва да го хванем — каза Кларк. — Мога да Ви кажа, инспекторе, че ние образувахме собствена група, която да се занимава със случая. Група на заинтересованите страни.

Инспектор Кроум каза с най-изискания си маниер:

— Нима?

— Виждам, че нямате високо мнение за аматьорите, инспекторе.

— Вие нямате под Ваша команда силите, които имам аз, нали мистър Кларк?

— Но ние сме лично засегнати, а това е вече нещо.

— Нима?

— Струва ми се, че Вашата задача няма да бъде лесна, инспекторе. Имам чувството, че старият АВС пак ще Ви победи.

Забелязал съм, че Кроум можеше много по-лесно да бъде предизвикан да говори по този начин, отколкото по някой друг.

— Мисля, че този път обществеността няма да има много основание да ни критикува — каза той. — Глупакът ясно ни предупреди. 11-и е чак следващата сряда. Това ни дава достатъчно време за една кампания в пресата. Донкастър ще бъде предупреден. Всеки, чието име започва на «Д», ще бъде нащрек — това ще ни помогне много. Освен това ще закараме доста полиция в града. Това вече е уредено чрез съгласието на всички шерифи в Англия. Целият Донкастър, полиция и граждани, ще се вдигне накрак, за да хване един човек, и ако имаме малко късмет, ще успеем.

Кларк каза тихо:

— Ясно е, че Вие не се интересувате от спорт, инспекторе.

Кроум зяпна.

— Какво искате да кажете, мистър Кларк?

— Човече, не знаете ли, че следващата сряда в Донкастър се празнува Сейнт Леджър?

Челюстта на инспектора увисна. Дори животът му да зависеше от това, той не можеше да произнесе своето «нима?». Вместо това той каза:

— Вярно. Да, това усложнява нещата...

— АВС не е глупак, дори и да е луд.

Минута-две всички мълчахме и обмисляхме положението. Тълпите на конните надбягвания, английската публика — тази страстна любителка на спорта, безкрайните усложнения.

Поаро промърмори:

— C'est ingenieux. Tout de meme, c'est bien imagine, ca.^[1]

— Мисля, че убийството ще стане, докато конните състезания са в разгара си, може би и на самия хиподром — каза Кларк.

За момент той изпита удоволствие при мисълта за състезанията. Инспектор Кроум стана и взе писмото със себе си.

— Надбягванията са голямо усложнение — позволи си да каже той. — Жалко, нямаме късмет.

Той излезе. В хола се чуха гласове. След малко влезе Тора Грей.

Тя каза възбудено:

— Инспекторът ми каза, че има ново писмо. Къде този път?

Навън валеше. Тора Грей беше облечена в черен костюм с кожена яка. На русата ѝ глава беше кацнала малка черна шапчица.

Тези думи се отнасяха до Франклин Кларк. Тя се приближи до него, постави ръка върху неговата и зачака отговор.

— Донкастър, в деня на Сейнт Леджър.

Започнахме да обсъждаме положението. Излишно беше да се споменава, че всички имахме намерението да присъствуваме, но конните надбягвания несъмнено усложняваха плановете, които бяхме начертали преди това.

Чувство на отчаяние ме завладя. Какво можеше в края на краищата да направи нашата малка група от шест души, колкото и силно да беше желанието ни? Безброй много бдителни полицаи щяха да наблюдават цялата околност. Какво можеха да направят още шест чифта очи?

Като че ли в отговор на мисълта ми чух гласа на Поаро. Той говореше като някой учител или проповедник.

— Mes enfants^[2] — каза той, — ние не трябва да хабим силите си напразно. Трябва да подходим към случая методично и с ясно начертан план. Нека търсим истината вътре в себе си, а не вън. Всеки един от нас трябва да си зададе въпроса: «Какво знам аз за убиеца?» Така ще изградим цялостния образ на човека, когото търсим.

— Но ние не знаем нищо за него — въздъхна Тора Грей безпомощно.

— Не, не, мадмоазел. Това не е вярно. Всеки от нас знае нещо за него — само да знаехме какво е това. Аз съм убеден, че знанието е в нас, но трябва да го осъзнаем.

Кларк поклати глава.

— Не знаем нищо — дали е стар или млад, рус или черен. Никой от нас не го е виждал и не е говорил с него. Ние предвкахме всичко, което знаем, вече неведнъж.

— Не всичко. Например мис Грей ни каза, че не е видяла, нито говорила с непознат човек в деня, в който сър Кармайкъл Кларк беше убит.

Тора Грей кимна.

— Това е така.

— Така ли? Лейди Кларк ни каза, мадмоазел, че от нейния прозорец Ви е видяла да стоите на прага и да разговаряте с някакъв мъж.

— Видяла е мене да говоря с непознат мъж? — Момичето изглеждаше искрено учудено. Този чист, прям поглед не можеше да не бъде искрен. Тя поклати глава. — Лейди Кларк трябва да е сбъркала. Аз не съм... о!

Възклицанието дойде внезапно; то просто се изтръгна от нея. Вълна от руменина заля лицето ѝ.

— Сега си спомням. Колко глупаво от моя страна! Съвсем го бях забравила! Но това не е важно. Просто един от тези, които ходят по къщите да продават чорапи, знаете ги — разни демобилизирани. Много са натрапчиви. Трябваше да се отърва от него. Тъкмо минавах през хола, когато го видях да се приближава към вратата. Той ме запrikaзва, без да позвъни, но беше съвсем безобиден човек. Сигурно затова го бях забравила.

Поаро се люлееше напред-назад с ръце върху главата си. Той си говореше така ожесточено, че всички го зяпахме, без да посмеем да се обадим.

— Чорапи — мърмореше той, — чорапи... чорапи... *sa vient*^[3]... чорапи... чорапи... това е претекстът... да, преди три месеца... и онзи ден... и сега. *Mon Dieu*^[4], открих!

Той се изправи в креслото си и впери в мене победоносен поглед.

— Спомняш ли си, Хейстингс? Андоувър. Магазина. Ние се качваме горе. Спалнята. На един стол. Чифт нови копринени чорапи. Сега знам кое привлече вниманието ми преди два дена. Вие, мадмоазел — той се обърна към Меган, — говорехте за майка си как тя плакала, понеже била купила за сестра Ви нови чорапи същия ден, когато я убиха.

Той изглежда всички ни.

— Разбирате ли? Това е един и същ претекст, повторен три пъти. Не може да бъде съвпадение. Когато заговори мадмоазел, аз имах

чувството, че това, което каза, има връзка с нещо друго. Сега знам с какво — думите на мисис Фаулър, съседката на мисис Ашър, относно разни хора, които продават разни неща, и тя спомена чорапи. Кажете ми, мадмоазел, вярно ли е, че майка Ви е купила тези чорапи не от магазин, а от някой, който е дошъл пред вратата ви?

— Да, да, така беше. Сега си спомням. Тя спомена нещо, за тези нещастници, които обикалят и се опитват да пробутат някоя и друга стока, и за това, че ги съжалява.

— Но каква връзка има това с убийствата? — извика Франклин. — Това, че е идвал човек и продавал чорапи, не доказва нищо.

— Казвам ви, приятели, че не може да бъде съвпадение. Три престъпления и всеки път един човек продава чорапи и разузнава обстановката.

Той рязко се обърна към Тора.

— *A vous la parole!*^[5] Опишете този човек.

Тя го погледна с празен поглед.

— Не мога... не си спомням... Имаше очила, струва ми се... и овехтяло сако...

— *Mieux que ça, mademoiselle.*^[6]

— Беше прегърбен... Не знам. Почти не го погледнах. Не беше от този тип хора, които правят впечатление.

Поаро каза натъртено:

— Права сте, мадмоазел. Цялата тайна на убийствата се крие във Вашето описание на убиеца, защото без съмнение той е бил убиецът. «Той не е от този тип хора, които правят впечатление.» Да, няма съмнение... Вие описахте убиеца!

---

[1] Това е находчиво. Все пак, това е добре намислено (фр.). — Б.е.ред. ↑

[2] Мои деца (фр.). — Б.е.ред. ↑

[3] Спомням си (фр.). — Б.е.ред. ↑

[4] Господи! (фр.). — Б.е.ред. ↑

[5] Думата е ваша! (фр.). — Б.е.ред. ↑

[6] Нещо повече от това, госпожице (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА XXII

(НЕ ЛИЧНО ОТ КАПИТАН ХЕЙСТИНГС)

Мистър Александър Бонапарт Къст седеше неподвижен. Закуската му стоеше пред него студена и недокосната. Върху чайника беше подпрян един вестник, който мистър Къст четеше с жаден интерес.

Изведнъж той скочи, разходи се напред-назад из стаята и отново се отпусна в едно кресло до прозореца. С приглушен стон той се хвана за главата.

Той не чу кога вратата се отвори и на прага застана хазайката му — мисис Марбъри.

— Мислех си, мистър Къст, дали ще искате един хубав... я, какво има? Не сте ли добре?

Мистър Къст вдигна глава.

— Нищо, няма ми нищо, мисис Марбъри. Не се чувствавам добре тази сутрин.

Мисис Марбъри хвърли пронизателен поглед към подноса със закуската.

— Виждам. Дори не сте се докоснали до яденето. Пак ли главата?

— Не, тоест да... Чувствам се малко не на себе си.

— О, искрено съжалявам. В такъв случай днес сигурно няма да излизате?

Мистър Къст рязко се изправи.

— Не, не. Трябва да отида. Работата е важна, много важна.

Ръцете му трепереха. Като го видя така възбуден, мисис Марбъри се опита да го успокои.

— Е, щом трябва, трябва. Далече ли отивате този път?

— Не, отивам в... — той се запъна — в Челтенхъм.

Имаше нещо толкова особено в начина, по който произнесе думата, че мисис Марбъри го погледна учудено.

— Челтенхъм е приятно място — каза тя разговорчиво. — Веднъж отидох там от Бристол. Магазините са толкова хубави.

— Да, предполагам, че е така.

Мисис Марбъри се наведе вдървено (тя въобще трудно се навеждаше), за да вдигне смачкания вестник от пода.

— Напоследък не пишат за нищо друго освен за тази афера с убийствата — каза тя, хвърляйки поглед върху заглавията, преди да го остави на масата. — Направо ме побиват тръпки от тази работа. Аз не го чета. Сякаш отново слушам за Джак Великолепния.

Устните на мистър Къст се помръднаха, но никакъв звук не излезе от тях.

— Донкастър — там е намислил да извърши следващото убийство — каза мисис Марбъри. — И то утре! Човек настръхва при тази мисъл. Ако живееш в Донкастър и името ми започваше с Д, щях на всяка цена да замина с първия влак. Не бих рискувала нито за миг. Какво казахте, мистър Къст?

— Нищо, мисис Марбъри, нищо.

— Без съмнение той мисли, че най-добра възможност ще му се отдаде на конните състезания. Казват, че ще докарат там стотици полицаи и... Но, мистър Къст, Вие наистина изглеждате зле. По-добре глътнете нещо. Действително не би трябвало да пътувате днес.

Мистър Къст се опомни.

— Трябва, мисис Марбъри. Винаги съм изпълнявал точно ангажиментите си. Трябва да се оправдава доверието на хората. След като си се нагърбил с нещо, изпълнявай докрай. Това е единственият начин да успееш в бизнеса.

— Но при положение че сте болен?

— Не съм болен, мисис Марбъри. Просто малко съм разтревожен за... някои лични въпроси. Лошо спях. Наистина нищо ми няма.

Това беше казано така твърдо, че на мисис Марбъри не й остана нищо друго, освен да прибере закуската и да напусне неохотно стаята.

Мистър Къст измъкна изпод кревата един куфар и започна да си стяга багажа. Пижама, тоалетни принадлежности, чиста риза, кожени чехли. После отключи бюфета и прехвърли от лавицата в куфара десетина плоски картонени кутии с размери приблизително десет на седем инча. Той хвърли поглед върху железопътния справочник на масата и излезе от стаята с куфара в ръка. В хола се спря, за да си

сложи шапката и палтото. Докато вършеше това, той така дълбоко въздъхна, че момичето, което излезе от една странична врата, озадачено го погледна.

— Какво има, мистър Къст?

— Нищо, мис Лили.

— Така дълбоко въздъхнахте!

Мистър Къст попита внезапно:

— Вярвате ли в предчувствия, мис Лили?

— Не знам, не мога да Ви кажа. Естествено, има дни, когато ти се струва, всичко върви наопаки, и дни, когато чувствуваш, че всичко е наред.

— Така е — каза мистър Къст.

Той отново въздъхна.

— Е, довиждане, мис Лили. Вие бяхте така мила към мене.

— Е, не си вземайте довиждане, като че ли си отивате завинаги — засмя се Лили.

— Не, не, разбира се, че не.

— Ще се видим отново в петък — смееше се момичето. — Къде отивате този път? Пак ли по крайбрежието?

— Не, не... ъ... Челтенхъм.

— Това също е добре, но не колкото Торки. Сигурно е било чудесно там. Догодина искам да прекарам там ваканцията си. Между впрочем трябва да сте били доста близо до мястото, където е станало АВС убийството. Станало е, докато сте били там, нали?

— Е, да. Но Карстън е на шест-седем мили от Торки.

— Все пак трябва да е било много интересно! Нищо чудно да сте минали покрай убиеца! Може да сте били съвсем близо до него.

— Да, разбира се, възможно е — каза мистър Къст с такава изкривена и ужасна усмивка, че дори Лили Марбъри я забеляза.

— О, мистър Къст, Вие не изглеждате добре.

— О, добре съм, много съм добре. Довиждане мис Марбъри.

Той несръчно вдигна шапката си, вдигна куфара и направо излетя от стаята.

— Смешен човек — каза Лили Марбъри снизходително. — Като че ли е малко смахнат.

Инспектор Кроум каза на подчинения си:

— Изгответе ми списък на всички фирми, произвеждащи чорапи, и ми го пратете. Искам и списък на всичките им агенти — нали знаете, тези, които продават на комисионна и ходят по къщите.

— Във връзка със случая АВС ли, сър?

— Да. Една от идеите на мистър Еркюл Поаро — тонът на инспектора беше презрителен. — По всяка вероятност това е празна работа, но не бива да пренебрегваме и най-малкия шанс.

— Така е, сър. На времето си мистър Поаро може да е вършил добра работа, но сега ми се вижда малко изкуфял.

— Той е шарлатанин — каза инспектор Кроум. — Вечно позира. Някои хора се хващат, но не и аз. А сега да си поговорим за приготовленията в Донкастър...

Том Хартигън каза на Лили Марбъри:

— Видях вашия ветеран тази сутрин.

— Кой? Мистър Къст ли?

— Да, Къст. На Юстънската гара. Изглеждаше като мокра кокошка, както винаги. Имам чувството, че не е много наред. Някой би трябвало да се грижи за него. Първо си изтърва вестника, после билета. Аз го вдигнах и му го подадох, а на него и през ум не му беше минало, че го е загубил. Поблагодари ми с неспокоен глас, но не мисля, че ме позна.

— Е — каза Лили, — той само те е виждал в коридора, и то не много често.

Те направиха един кръг по дансинга.

— Танцуваш великолепно — каза Том.

— Продължавай — каза Лили и се притисна по-плътно до него.

Те направиха още един кръг.

— Юстън ли каза или Падингтън? — рязко попита Лили. — Имам предвид, където си видял стария Къст.

— Юстън.

— Сигурен ли си?

— Разбира се, че съм сигурен. Защо питаш?

— Странно. Мислех, че за Челтенхъм се отива от Падингтънската гара.

— Така е, но старият Къст не отиваше в Челтенхъм, а в Донкастър.

— Не е вярно, в Челтенхъм.

— В Донкастър, моето момиче. В края на краищата аз му вдигнах билета.

— Да, но той ми каза, че отива в Челтенхъм. Сигурна съм в това.

— О, не си разбрала добре. Убеден съм, че отиваше в Донкастър. Върви им на някои хора. Аз съм заложил на коня Файрфлай и бих искал да го видя как бяга.

— Не мисля, че мистър Къст ходи на конни състезания, не е този тип. О, Том, надявам се, че няма да го убият. Нали в Донкастър ще става АВС убийството.

— Нищо няма да му се случи на Къст. Името му не започва с Д.

— Можеха да го убият миналия път. Той беше в Торки, близо до Карстън, когато стана последното убийство.

— Така ли? Какво съвпадение, нали?

Той се засмя.

— Да не е бил в Бексхил предишния път?

Лили смръщи вежди.

— Нямаше го тогава... Да, спомням си, че го нямаше, защото си беше забравил банския костюм. Мама му го поправяше и каза: «Ето на, мистър Къст така си и замина без банския.» А аз й казах: «Е, голяма работа, един стар бански. Такова ужасно убийство е станало в Бексхил — едно момиче е било удушено, а ти — бански!»

— Щом му е трябвал бански, значи е отивал на море. Знаеш ли, Лили — лицето му развеселено се набръчка, — представяш ли си това старо изкопаемо да е убиецът.

— Бедният мистър Къст? Той не може да убие дори муха — засмя се Лили.

И те продължиха да танцуват щастливо. Съзнанието им беше изпълнено единствено от удоволствието, че са заедно. Но в подсъзнанието им нещо ги гризеше...

ГЛАВА XXIII

11-И СЕПТЕМВРИ. ДОНКАСТЪР

Донкастър.

Мисля, че ще помня този 11-и септември, докато съм жив.

Наистина, щом се спомене Сейнт Леджър, веднага си правя асоциация не с конни състезания, а с убийство. Когато си спомням настроенията, обзели ме тогава, най-ясно изпъква болезненото ЧУВСТВО за безпомощност. Ние бяхме там — Поаро, аз, Кларк. Фрейзър. Меган Бърнард, Тора Грей и Мери Драуър. И в края на краищата какво можеше да направи всеки от нас?

Ние разчихме на една празна надежда — на случайността да познаем в една тълпа от хиляди души лице и фигура, бегло видени преди един, два или три месеца.

Всъщност шансът беше още по-малък. От всички нас единственият човек, който можеше да го познае, беше Тора Грей.

Нещо от нейното спокойствие беше изчезнало в резултат на силното напрежение. От сдържаното й, уверено държание не беше останала и следа. Тя седеше, кършеше ръце, почти плачеше и несвързано молеше Поаро:

— Аз въобще не го погледнах... Защо, боже мой? Каква глупачка съм била. Вие всички разчитате на мене, а аз ще ви проваля. Защото дори да го видя отново, може да не го позная. Много лоша физиономистка съм.

Поаро, каквото и да ми беше говорил, както и да беше критикувал момичето, сега беше самата любезност. Държанието му беше мило до безкрайност. Направи ми впечатление, че той не беше по-безразличен от мене към изпадналата в отчаяние красива жена.

Той нежно я потупа по рамото.

— Хайде, малката, само не истерия. Не можем да си позволим това. Разбира се, че ще познаете този човек, ако го видите.

— Откъде знаете?

— Съдя по много неща, едно от които е, че след черното идва червено.

— Какво искаш да кажеш, Поаро? — извиках аз.

— Говоря на езика на комарджиите. На рулетка може да се случи дълго време да печели само черно, но рано или късно ще дойде редът на червеното. Така е според теорията на вероятностите.

— Искаш да кажеш, че късметът се обръща?

— Точно така, Хейстингс. И в такива случаи на играча (а също и на убиеца, който в края на краищата е само един вид висш тип играч, тъй като залага не парите, а живота си) му липсва далновидност. Понеже е печелил досега, той си мисли, че ще продължи да печели. Той не може да се откъсне от масата в подходящия момент, когато джобовите му са пълни с пари. Така и убиецът, който е успял веднъж, не може да допусне, че някога ще претърпи неуспех. Той приписва целия успех на себе си. Но аз ви казвам, приятели, че колкото и грижливо да е обмислено едно убийство, то не може да успее без късмет!

— Не отивате ли твърде далеч в разсъжденията си? — възрази Франклин Кларк.

Поаро оживено жестикулираше.

— Не, не. Шансът, ако искате да знаете, е еднакъв, но той трябва да бъде във Ваша полза. Помислете само. Можеше да стане така, че някой да влезне в магазина на мисис Ашър в момента, в който убиецът е излизал. Същият човек можеше да се сети да погледне зад тезгяха, да види убитата жена или да хване престъпника веднага, или да го опише така подробно на полицията, че да го арестуваме в най-скоро време.

— Да, разбира се, това е възможно — призна Кларк. — Тогава цялата работа се свежда до това, че убиецът трябва да се осланя до голяма степен на късмета си.

— Точно така. Убиецът е един вид комарджия и като всички комарджии не знае кога да спре. Мнението му за собствените му способности нараства с всяко ново престъпление. Той има извратено чувство за пропорция. Той не си казва: «Аз бях умен и имах късмет!» Не, той си казва само: «Аз бях умен!» Убиецът става все по-самонадеян и тогава, *mes amis*^[1], рулетката се завъртва, после спира и крупието извиква: «Rouge»^[2].

— Вие мислите, че така ще стане и сега? — попита Меган и смръщи вежди.

— Рано или късно трябва да стане така. Досега късметът беше на негова страна, но вече трябва да се обърне към нас. И аз мисля, че той вече се обърна. Чорапите са началото. Отсега нататък всичко ще тръгне зле за него. И той също ще започне да прави грешки.

— Струва ми се, че ни окуражавате — каза Франклин Кларк. — Вярно, че ние имаме нужда от това. Още щом се събудих, някакво чувство за безпомощност парализира духа ми.

— Вижда ми се много проблематично, че ще успеем да постигнем нещо — каза Доналд Фрейзър.

Меган го сръза:

— Не бъди пораженец, Дон.

Мери Драуър се изчерви леко и каза:

— Според мене, човек никога не знае. Убиецът се намира в същия град, в който сме и ние, и нищо чудно да го срещнем.

Аз казах нервно:

— Само да можехме да направим нещо!

— Не забравяй, Хейстингс, че полицията прави всичко, което може да се направи, навсякъде сноват цивилни полицаи. Добрият инспектор Кроум може да дразни с държанието си, но той е много способен офицер, а също така полковник Андерсън, полицейският началник, е човек на действието. Те са взели всички мерки градът и състезанията да бъдат наблюдавани. Навсякъде ще има преоблечени полицаи. Освен това, кампанията в пресата. Обществеността е предупредена.

Доналд Фрейзър поклати глава.

— Според мене, той изобщо няма да се опита — каза той обнадеждено. — Би било лудост от негова страна.

— За нещастие — каза Кларк сухо — той наистина е луд! Вие какво мислите, мосю Поаро? Ще се откаже ли той или ще опита още веднъж?

— Моето мнение е, че манията го е обзела до такава степен, че той трябва да се опита да изпълни обещанието си! Противното би означавало, че се признава за победен, а неговият болезнен егоизъм никога не би му позволил това. Мога да кажа, че това е мнението и на

доктор Томпсън. Надеждата ни е да го хванем, когато се опитва да го извърши.

Доналд отново поклати глава.

— Той ще бъде много предпазлив.

Поаро погледна часовника си. Ние разбрахме намека. Бяхме се споразумели да дебнем цял ден: сутринта да обиколим колкото се може повече улици, а следобед да се навъртаме около най-оживените места на състезанията.

Казвам «ние», но в моя случай това бдение нямаше да бъде от голяма полза, тъй като никога не бях виждал АВС. Но въпреки това, тъй като идеята беше да се разделим, за да обходим колкото се може по-голямо пространство, аз предложих да придружа една от дамите.

Поаро се съгласи, но ми се стори, че намигна насмешливо.

Момичетата излязоха, за да си вземат шапките. Доналд Фрейзър стоеше до прозореца и гледаше замислено навън. Франклин Кларк го погледна, но явно реши, че последният е прекалено погълнат от мислите си, за да го изслуша, понижи глас и се обърна към Поаро:

— Вижте, мосю Поаро. Вие бяхте в Карстън и видяхте снаха ми. Да Ви е казала... или намекнала... искам да кажа... спомена ли изобщо...?

Той млъкна объркано.

Поаро отговори с такава невинна физиономия, че събуди подозрението ми:

— Comment? Дали снаха Ви е казала, намекнала или споменала — какво?

Франклин Кларк силно се изчерви.

— Може би ще си помислите, че не е време да се натрапвам с лични въпроси...

— Du tout!

— Но искам да няма недоизказани неща.

— Чудесно намерение.

Този път ми се стори, че и Кларк започна да подозира, че зад любезната си маска Поаро скрито се забавлява. Той продължи, като се запъваше.

— Снаха ми е много добра жена. Винаги много съм я обичал... но тя дълго време беше болна... и при това от такава болест —

непрекъснато я тъпчеха с наркотици... в такова състояние човек започва да си въобразява някои неща!

— А?

Този път нямаше съмнение — в очите на Поаро играеше насмешливо пламъче. Но Франклин Кларк, погълнат от дипломатическата си мисия, не го забеляза.

— Става дума за Тора — мис Грей — каза той.

— О, за мис Грей ли говорите? — В тона на Поаро звучеше наивно учудване.

— Да. Лейди Кларк си е втъпила някои неща. Вие сам виждате, че Тора — мис Грей, е доста хубаво момиче...

— Може би — призна Поаро.

— А жените, дори и най-добрите, са малко зловни към другите жени. Тора беше безценен помощник на брат ми; той винаги казваше, че тя е най-добрата секретарка, която е имал, а беше и много привързан към нея. Но отношенията им бяха открити и порядъчни. Искам да кажа, че Тора не е от тези момичета...

— Така ли? — каза Поаро насърчително.

— Но снаха ми си беше внушила, че трябва да... ревнува. Не че го показваше с нещо, но след смъртта на Кар, когато стана въпрос мис Грей да остане, Шарлота категорично отказа. Вярно е, че това отчасти се дължи на болестта и морфина и, както казва сестра Капстик, не бива да обвиняваме Шарлота, че си е набила тези идеи в главата...

Той млъкна.

— Да?

— Искам да разберете, мосю Поаро, че между тях е нямало нищо подобно. Това са само фантазии на една болна жена. Ето погледнете — той порови из джоба си, — това писмо получих от брат си, когато бях в Малая. Искам да го прочетете, защото то ясно показва какви са били отношенията им.

Поаро взе писмото. Франклин застана зад него и прочете част от него на глас:

... тук всичко е както винаги. На Шарлота отчасти й облекчиха болките. Бих искал да мога да ти кажа пешо повече. Може би си спомняш Тора Грей? Тя е много мило

момиче и голяма утеха за мене. Не знам какво бих правил без нея в тия лоши времена. Нейното съчувствие и интересът ѝ към мене са неизчерпаеми. Тя има изтънчен вкус и нюх към красивото и споделя моята страст към китайското изкуство. Наистина имах късмет, че я открих. Дори една дъщеря не би могла да бъде по-мила и отзивчива. Животът ѝ е бил труден и невинаги щастлив, но аз се радвам, че тук тя намери дом и искрена привързаност.

— Виждате ли — каза Франклин, — такова е било отношението на брат ми към нея. Той я е имал като дъщеря. Това, което ми се вижда несправедливо, е, че веднага след смъртта на брат ми жена му направо я изгони от къщата! Жените наистина са зловни, мосю Поаро.

— Не забравяйте, че снаха Ви е много болна.

— Знам. Непрекъснато си го повтарям. Човек не бива да я осъжда. Но въпреки това реших да Ви покажа писмото. Не искам да оставате с грешно впечатление за Тора от това, което лейди Кларк Ви е казала.

Поаро ми върна писмото.

— Уверявам Ви — каза той с усмивка, — че никога не си позволявам да си създавам впечатление за някого от чужди думи. Аз сам си съставям мнения.

— Е — каза Кларк и прибра писмото, — все пак се радвам, че Ви го показах. Ето ги и момичетата. Трябва да тръгваме.

В момента, в който излизахме от стаята, Поаро ме повика обратно.

— Твърдо ли си решил да вземеш участие в експедицията, Хейстингс?

— О, да. Не бих се чувствувал добре, ако стоя тука и бездействувам.

— Освен дейността на тялото, съществува и тази на ума, Хейстингс.

— В тази област ти си по-добър от мене — казах аз.

— Ти си безспорно прав, Хейстингс. Прав ли съм, като предполагам, че искаш да кавалерствуващ на една от дамите?

— Прав си.

— И коя по-точно ще бъде удостоена с твоята компания?

— Ъ... не съм мислил още.

— Какво ще кажеш за мис Бърнард?

— Тя е прекалено независима — възпротивих се аз.

— Мис Грей?

— Да. По-добре тя.

— Намирам, Хейстингс, че си един изключителен, макар и прозрачен лъжец! Още от самото начало беше решил да бъдеш целия ден с твоя рус ангел.

— О, стига, Поаро!

— Съжалявам, че трябва да осуемя плановете ти, но се налага да те помоля да придружиш другиго.

— Е, добре. Виждам, че имаш слабост към онова мило дете.

— Ще придружаваш Мери Драуър и моля те, не я изпускай от очи.

— Но защо, Поаро?

— Защото, скъпи приятелю, името ѝ започва с Д. Не трябва да поемаме никакви рискове.

Видях, че искането му е основателно. Отначало ми се струваше пресилено, но после осъзнах, че ако АВС изпитва фанатична омраза към Поаро, то той по всяка вероятност следи всяко негово движение. В такъв случай с убийството на Мери Драуър той би му нанесъл най-силния удар.

Обещах да не се отделям от подопечната си.

Излязох и оставих Поаро да седи в едно кресло до прозореца.

Пред него имаше малка рулетка. Той я завъртя и в момента, когато напусках, извика подире ми:

— Rouge, това е добро предзнаменование, Хейстингс. Късметът се обръща!

---

[1] Приятели мои (фр.). — Б.е.ред. ↑

[2] Червено (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА XXIV

(НЕ ЛИЧНО ОТ КАПИТАН ХЕЙСТИНГС)

Мистър Лидбетър изруга тихо, когато съседът му се препъна, неловко минавайки покрай него, изтърва шапката си върху предното място и се наведе да си я вземе.

И всичко това в кулминационния момент на филма «Нито едно врабче», тази вълнуваща драма, преливаща от патос, красота и филмови звезди, която мистър Лидбетър беше очаквал с нетърпение цяла седмица.

Златокосата героиня в изпълнение на Катрин Роял (според мистър Лидбетър, най-голямата артистка в света) тъкмо надаваше вик на възмущение: «Никога! По-скоро ще умра от глад! Но аз няма да гладувам. Запомнете тези думи: нито едно врабче няма да падне...»

Мистър Лидбетър раздразнено обърна глава от дясно наляво. Тези хора! Защо, дявол да ги вземе, не могат да почакат до края на филма? Напускат в такъв покъртителен момент!

Впрочем по-добре. Досадният господин вече си излезе. Сега никой не пречеше на мистър Лидбетър да гледа как Катрин Роял стои до прозореца в къщата на Ван Шрайнер в Ню Йорк.

А сега тя се качва във влака с детето в ръце... Колко са интересни влаковете в Америка, съвсем различни от английските.

А ето го отново Стив в колибата му в планината...

Филмът се приближаваше към емоционалния си и полурелигиозен край.

Мистър Лидбетър доволно въздъхна, когато светнаха лампите. Той бавно се изправи, като присвиваше очи. Никога не бързаше да напусне киното. Бяха му необходими няколко минути, за да се върне към прозаичната действителност на сивото ежедневие.

Той се огледа. Нямахше много хора този следобед. Естествено, всички бяха на надбягванията. Мистър Лидбетър не одобряваше нито надбягванията, нито пиенето, нито картите, нито пушенето. Това му даваше възможност да хвърли всичката си енергия в киното.

Всички бързаха към изхода. Мистър Лидбетър се приготви да ги последва. Човекът пред него спеше, отпуснат като чувал на стола си. Мистър Лидбетър се възмути при мисълта, че някой може да заспи на филм като «Нито едно врабче».

Един мъж раздразнено се обърна към спящия човек, чиито крака препречваха пътя му:

— Извинете, сър.

Мистър Лидбетър стигна до изхода и се обърна назад.

Беше настъпило някакво раздвижване. Един разпоредител... малка група хора... Може би онзи човек не е заспал, а мъртво пиян...

Той се поколеба и излезе. Така той пропусна най-голямата сензация на деня, по-голяма дори от тази, че състезанието спечели Нот Хаф с 85 към 1.

Разпоредителят казваше:

— Мисля, че сте прав, сър. Той е болен. Но какво има, сър?

Този, към когото той се обърна, отдръпна ръката си с вик и втренчи поглед в червеното лепкаво петно върху нея.

— Кръв...

Разпоредителят извика сподавено. Погледът му се беше спрял върху ъгъла на някаква жълта книга, която се подаваше изпод стола.

— Боже мой? — каза той. — Та това е «АВС».

ГЛАВА XXV

(НЕ ЛИЧНО ОТ КАПИТАН ХЕЙСТИНГС)

Мистър Къст излезе от кино «Регал» и вдигна поглед към небето. Каква прекрасна вечер...

Припомни си един цитат от Браунинг.

«Бог е на небето. Всичко е наред на този свят.»

Той винаги беше обичал този цитат. Само че доста често чувствуваше, че няма истина в тези думи...

Усмивайки се на себе си, той се потътри по посока към «Черния лебед», където беше отседнал. Изкачи се в спалнята си — това беше една малка задушна стая на втория етаж, която гледаше към постлания с плочки вътрешен двор и към един гараж.

Когато влезна в стаята, усмивката му изчезна. На маншета на ръкава му имаше някакво петно. Той плахо го докосна... мокро и червено... кръв...

Ръката му се плъзна в джоба и извади нещо — дълъг остър нож. Острието му беше лепкаво и червено...

Мистър Къст дълго стоя неподвижен.

Само веднъж се озърна като преследвано животно.

Той трескаво облиза устните си.

— Вината не е моя — каза мистър Къст.

Думите му прозвучаха, като че ли спореше с някого, като на ученик, молец учителя си.

Той отново облиза устните си.

Пак опипа ръкава си.

Очите му огледаха стаята и се спряха на умивалника.

Малко по-късно той сипваше вътре вода от старомодната кана.

Свали самото си, изпра ръкава си, внимателно го изстиска...

Водата стана червена...

Някой почука на вратата.

Той замръзна неподвижен.

Вратата се отвори. Появи се пълна млада жена с кана в ръка.

— О, извинете, сър. Нося Ви топла вода.

Той чак тогава може да проговори.

— Благодаря Ви. Аз се измих със студена...

Защо каза това? Очите ѝ веднага се насочиха към умивалника.

Той каза обезумяло:

— Аз... аз си порязах ръката.

Настъпи пауза, много дълга пауза, преди тя да каже: «Да, сър».

След това излезе и затвори вратата след себе си.

Мистър Къст стоеше вкаменен.

Случи се най-последно...

Той се послуша.

Чуваха ли се гласове, възклицания или стъпки по стълбите?

Не, не се чуваше нищо освен ударите на собственото му сърце.

Изведнъж от състояние на замръзнала неподвижност той се впусна в трескава дейност.

Навлече палтото си, отиде на пръсти до вратата и я отвори.

Нямаше никакъв шум освен приглушените гласове от бара. Той се прокрадна надолу по стълбите.

Все още никой. Какъв късмет. На площадката той се спря. Сега накъде?

Взе решение, стрелна се по някакъв коридор и излезе през задната врата. Няколко шофьора човъркаха колите си и обсъждаха надбягванията.

Мистър Къст бързо прекоси двора и излезе на улицата.

Веднага зави надясно, после наляво, после пак надясно...

Дали да рискува да отиде на гарата?

Да, там ще има тълпи от хора, специални влакове, само да има късмет, всичко ще мине добре...

Само да има късмет...

ГЛАВА XXVI

(НЕ ЛИЧНО ОТ КАПИТАН ХЕЙСТИНГС)

Инспектор Кроум изслушваше възбудената и несвързана реч на мистър Лидбетър.

— Казвам Ви, инспекторе — сърцето ми спира, като си помисля за тази работа. През целия филм той е седял до мене!

Инспектор Кроум, напълно безразличен към поведението на сърцето на мистър Лидбетър, каза:

— Разкажете ми ясно какво се случи. Значи този човек си излезе към края на филма?...

— «Нито едно врабче» с Катрин Роял — промърмори мистър Лидбетър автоматично.

— И като минаваше покрай Вас, се спъна?

— Сега виждам, че той всъщност се е престорил, че се спъва. После се наведе над предния стол, за да вдигне шапката си. Изглежда, че тогава е убил нещастния човек.

— Не чухте ли нещо? Вик? Стон?

Мистър Лидбетър не беше чул нищо освен високия, прегракнал глас на Катрин Роял, но живото му въображение изобрети един стон.

Инспектор Кроум взе думите му за чиста монета и му каза да продължи.

— И после той си излезе...

— Можете ли да го опишете?

— Беше много висок мъж. Най-малко шест фута. Цял гигант.

— Тъмен или рус?

— Не съм много сигурен. Мисля, че беше плешив. Имаше зловещо изражение на лицето.

— Накуцваше ли? — попита инспектор Кроум.

— Да, да, сега, когато споменахте, мисля, че наистина накуцваше. Беше много тъмен, нищо чудно да е бил метис.

— Беше ли на мястото си от самото начало на прожекцията?

— Не, влезе след като започна главният филм.

Инспектор Кроум поклати глава, подаде на мистър Лидбетър показанията му, за да ги подпише, и го освободи.

— По-лош свидетел от този не може да се намери — отбеляза той песимистично. — С малко насочване ще ти даде всякакви показания. Ясно е като бял ден, че си няма и най-малка представа как изглежда нашият човек. Нека чуем разпоредителя на киното.

Разпоредителят, мъж с изправена военна осанка, влезе, застана мирно и впери поглед в полковник Андерсън.

— Хайде, Джеймсън, нека чуем какво можете да ни кажете.

Джеймсън изкозирува.

— Тъй вярно сър. Когато свърши филмът, сър, ми казаха, че на един джентълмен му станало лошо. Господинът седеше тежко отпуснат в стола си. Наоколо стояха други хора. Изглеждаше, че на господина му беше много зле. Един от стоящите наоколо се докосна до сакото му и привлече вниманието ми. Там имаше кръв, сър. Беше ясно, че господинът е мъртъв — намушкан с нож. Вниманието ми, сър, беше привлечено от един железопътен справочник «АВС» под стола. Действувайки както му е редът, аз не се докоснах до него, а незабавно съобщих в полицията за тази трагедия.

— Много добре, Джеймсън, постъпили сте много правилно.

— Благодаря, сър.

— Забелязали ли сте някой от близките места да напуска салона около пет минути преди края на прожекцията?

— Няколко души, сър.

— Можете ли да ги опишете?

— Боя се, че не, сър. Единият беше мистър Джофри Парнъл. Също и един млад мъж. Сам Бейкър, с момичето си. Не съм запомнил никой друг.

— Жалко. Свободен сте, Джеймсън.

— Тъй вярно, сър.

Разпоредителят козирува и си излезе.

— Медицинската експертиза е готова — каза полковник Андерсън. — Най-добре да изслушаме сега човека, който го е открил.

Един полицай влезе и докладва:

— Дошли са мистър Поаро и един друг господин, сър.

Инспектор Кроум се намръщи.

— Е, добре — каза той, — поканете ги да влязат, няма как.

ГЛАВА XXVII

ДОНКАСТЪРСКОТО УБИЙСТВО

Влизайки по петите на Поаро, аз чух последните думи на инспектор Кроум.

И двамата, началникът на полицията и той, изглеждаха разтревожени и потиснати.

Полковник Андерсън ни поздрави с кимване на глава.

— Радвам се, че Ви виждам, мосю Поаро — каза той вежливо. Мисля, той се досети, че сме дочули забележката на инспектор Кроум. — Ние пак загазихме.

— Ново «АВС» убийство?

— Да. Много дръзка работа. Навел се над човека и го промушил с нож в гърба.

— Този път с нож значи?

— Да. Разнообразява методите си, нали? Удар по главата, удушване, сега пък нож. Обича разнообразието дяволът — какво? Ето медицинската експертиза, ако искате да хвърлите поглед.

Той подаде на Поаро един лист.

— Установихте ли самоличността на убития? — попита Поаро. — Значи на пода до краката му имаше «АВС»? — добави, той.

— Да. Този път «АВС» сбърка, ако от това ни става по-леко. Убитият се казва Ърлсфилд^[1], Джордж Ърлсфилд. Бръснар по професия.

— Интересно — отбеляза Поаро.

— Може би е прескочил една буква — предположи полковникът.

Приятелят ми поклати съмнително глава.

— Да разпитаме ли другия свидетел? — попита Кроум. — Бърза да си отиде вкъщи.

— Да, да, нека продължим.

Въведоха един мъж на средна възраст, който много приличаше на Жабока-лакей от «Алиса в страната на чудесата». От възбуда гласът му беше станал писклив.

— Това е най-поразяващата случка в моя живот — изписука той.
— Аз имам слабо сърце, сър, много слабо сърце и това можеше да ми... да ми коства живота.

— Вашето име, моля — каза инспекторът.

— Даунс. Роджър Емануел Даунс.

— Професия?

— Учител съм в мъжкото училище в Хайфилд.

— А сега, мистър Даунс, разкажете ни със свои думи какво се случи.

— Мога да ви кажа накратко, господа. Когато филмът свърши, аз станах от мястото си. Мястото от лявата ми страна беше празно, но на това след него седеше някакъв мъж, явно заспал. Аз не можех да мина, тъй като краката му бяха протегнати напред. Помолих го да ми направи път да мина. Той не се помръдна и аз повторих молбата си на... ъ... малко по-висок глас. Той пак не отговори. Тогава аз го разтърсих за рамото, за да го събудя. Тялото му се изхлузи надолу и аз разбрах, че той е или в безсъзнание, или сериозно болен. Аз извиках: «На този господин му е прилошало. Доведете разпоредителя.» Разпоредителят дойде. Когато дръпнах ръката си от рамото му, видях, че тя е мокра и червена... Тогава разбрах, че мъжът е бил заклан. В същия момент разпоредителят забеляза «АВС» справочника... Уверявам ви, джентълмени, ударът беше ужасен! Можеше всичко да се случи. От години страдам от болно сърце...

Полковник Андерсън гледаше мистър Даунс с любопитство.

— Можете да се смятате за човек с голям късмет, сър.

— Но аз се смятам за такъв, сър. Не получих дори сърцебиене!

— Не ме разбирате, мистър Даунс. Казвате, че сте седели през две места от убития?

— Всъщност отначало бях седнал до него, но после се преместих, за да съм зад празно място.

— Вие сте на еднаква височина с убития и горе-долу с подобни фигури и сте имали вълнен шал около врата, така както и той, нали?

— Не виждам... — започна мистър Даунс сковано.

— Обяснявам Ви, човече — каза полковник Андерсън, — къде е бил късметът Ви. По един или друг начин, когато Ви е проследил, убиецът се е объркал. Той е избрал погрешен гръб. Главата си давам, мистър Даунс, че ножът е бил предназначен за Вас!

Колкото и героично да беше понесло сърцето на мистър Даунс предишните изпитания, този път то не можа да издържи. Той се свлече на един стол, задъха се, а лицето му стана моравочервено.

— Вода — изпъшка той, — вода...

Подадоха му една чаша. Той преглътна няколко пъти и постепенно си възвърна нормалното състояние.

— Аз? — каза той. — Но защо аз?

— Изглежда, че е така — каза Кроум. — Всъщност това е единственото обяснение.

— Искате да кажете, че този човек... този... този въплътен демон... този кръвожаден луд е преследвал мене и е чакал възможност?

— Точно това е мисълта ми.

— Но за бога, защо аз! — попита изуменият учител.

Инспектор Кроум се пребори с изкушението да каже: «Защо не?» и вместо това отговори:

— Страхувам се, че не можем да очакваме от един луд да обясни действията си.

— Господи, смили се над мене! — гласът му премина в шепот.

Той стана. Изведнъж се превърна в стар и сломен човек.

— Ако не ви трябва вече, господа, бих си отишъл. Аз... аз не се чувствам много добре.

— Но да, разбира се, мистър Даунс. Ще изпратя с Вас един полицай, да не би да Ви се случи нещо.

— Не, не, благодаря. Не е необходимо.

— Все пак нека го придружат — дрезгаво каза полковник Андерсън.

Той извърна очи и зададе с поглед на инспектора някакъв неуловим въпрос. Последният му отговори със също така неуловимо кимване.

Мистър Даунс си излезе разтреперан.

— Той не се и досети — каза полковник Андерсън. — Може да станат двама, а?

— Да, сър. Вашият инспектор Райс се разпореди вече. Къщата ще бъде поставена под наблюдение.

— Вие смятате — каза Поаро, — че когато АВС разбере грешката си, той ще се опита пак?

Андерсън кимна.

— Не е изключено — каза той. — Този АВС изглежда много методичен човек. Той ще се разстрои, ако нещата не вървят по предназначения план.

Поаро кимна замислено.

— Иска ми се да му имаме описанието — каза полковник Андерсън раздразнено. — Все така сме в неведение както и по-рано.

— Може и да научим как изглежда — каза Поаро.

— Мислите ли? Да, възможно е. Дявол да ги вземе, нямат ли очи да гледат?

— Имайте търпение — каза Поаро.

— Изглеждате много уверен, мосю Поаро. Може би имате основание за такъв оптимизъм?

— Да, полковник Андерсън. Досега убиецът не е правил грешка, но в най-скоро време ще направи.

— Ако това е единственото Ви основание — започна началникът на полицията и изсумтя презрително, но го прекъснаха.

— Дошъл е мистър Бол от «Черния лебед» с някаква млада дама, сър. Твърди, че има да Ви каже нещо, което може да Ви помогне.

— Доведете ги. Доведете ги. Всичко, което може да ни помогне, е добре дошло.

Мистър Бол от «Черния лебед» беше едър, тромав и бавно мислещ човек. Издаваше силна миризма на бира. Придружаваше го пълна млада жена с кръгли очи, явно намираща се в състояние на силна възбуда.

— Надявам се, че не се натрапвам и не губя скъпоценното Ви време — каза мистър Бол с нисък, бавен глас. — Но това момиче, Мери, твърди, че има да Ви каже нещо, което трябва да знаете.

Мери се изкиска нерешително.

— Хайде, момичето ми, кажи какво има — каза Андерсън. — Как се казваш?

— Мери, сър, Мери Страуд.

— Е, Мери, говори.

Мери обърна кръглите си очи към господаря си.

— Тя разнася топлата вода в спалните на посетителите — дойде й на помощ мистър Бол. — В момента при нас са отседнали пет-шест души. Някои са дошли заради надбягванията, а други по работа.

— Да, да — каза Андерсън нетърпеливо.

— Хайде, момиче — каза мистър Бол, — не се страхувай, разкажи всичко.

Мери задъхано започна да разказва:

— Аз почуках на вратата и никой не ми отвори, иначе не бих влязла, освен ако господинът не ми каже «влез», но тъй като той не се обади, аз влязох и го видях, че си мие ръцете.

Тя спря и си пое дълбоко дъх.

— Продължавай, момичето ми — каза Андерсън.

Мери погледна отново господаря си и като че ли вдъхновена от бавното му кимване, продължи: «Нося Ви топлата вода, сър — казах аз. — Почуках, но не ме чухте.» А той каза: «О, аз се измих със студена.» Тогава естествено аз погледнах към умивалника и о, боже мой, водата беше червена!

— Червена? — рязко попита Андерсън.

Бол се намеси:

— Тя ми каза, че си бил съблякъл самото и държал ръкава, а той бил целият мокър, нали така, моето момиче?

— Да, сър, точно така.

После продължи:

— А лицето му, сър, изглеждаше странно, ужасно странно. Направо ме изплаши.

— Кога беше това? — остро попита Андерсън.

— Около пет и петнадесет, доколкото си спомням.

— Преди близо три часа — отсече Андерсън. — Защо не дойдохте веднага?

— Аз самият научих късно — каза Бол, — чак когато чухме, че е станало друго убийство. Тогава момичето изпищя, че това в умивалника може да е било кръв, аз я попитах какво иска да каже и тя ми обясни. Е, това ми прозвуча подозрително и аз лично се качих горе. В стаята нямаше никой. Поразпитах тук-там и едно от момичетата в двора ми каза, че е видяло някакъв да се измъква от там и по описанието разбрах, че е той. И така аз казах на тая мадама тука, че трябва да дойде в полицията. На Мери хич не й хареса тази идея и аз й казах, че ще дойда с нея.

Инспектор Кроум взе един лист.

— Опишете този човек — каза той. — Колкото можете по-бързо. Няма време за губене.

— Среден ръст — каза Мери — и прегърбен и носеше очила.

— Дрехите му?

— Тъмен костюм и мека шапка. Доста одърпан.

Тя не можа да каже нищо повече от това.

Инспектор Кроум не настоя. Скоро телефоните заработиха, но нито инспекторът, нито началникът на полицията таяха големи надежди.

Кроум установи, че когато се е измъквал през двора, човекът не е носел нито чанта, нито куфар.

— Това може да ни бъде от полза — каза той.

Изпратиха незабавно двама души в «Черния лебед». Придружиха ги мистър Бол, надут от гордост, и разплаканата Мери.

Сержантът се върна десет минути по-късно.

— Донесох адресната книга на хотела, сър, — каза той. — Ето подписа му.

Ние се струпяхме около него. Почеркът беше ситен и сбит, трудно се разчиташе.

— А. В. Кейс или Каш? — каза началникът на полицията.

— АВС — каза Кроум многозначително.

— А какво става с багажа? — попита Андерсън.

— Един голям куфар, сър, пълен с малки картонени кутии.

— Кутии? Какво има в тях?

— Чорапи, сър. Копринени чорапи.

Кроум се обърна към Поаро:

— Поздравявам Ви — каза той. — Вашата хипотеза излезе вярна.

---

[1] Името Ърлсфилд се пише на английски с Е. ↑

ГЛАВА XXVIII

(НЕ ЛИЧНО ОТ КАПИТАН ХЕЙСТИНГС)

Инспектор Кроум седеше в канцеларията си в Скотланд Ярд.

Телефонът на бюрото му тихо иззвъня и той вдигна слушалката.

— Обажда се Джейкъбс, сър. При мене има един млад мъж, когото ми се струва, че трябва да изслушате.

Инспектор Кроум въздъхна. Средно около двадесетина души на ден идваха с така наречени «важни сведения» относно делото АВС. Някои от тях бяха безобидни глупаци, а някои идваха с добри намерения и искрено вярваха, че техните сведения са ценни. Сержант Джейкъбс изпълняваше ролята на сито — той преценяваше кое заслужава да се препрати на шефа му.

— Добре, Джейкъбс, изпрати го — каза Кроум.

Няколко минути по-късно на вратата се почука и сержант Джейкъбс въведе един висок, симпатичен млад мъж.

— Това е мистър Том Хартигън, сър. Той има да каже нещо, което евентуално може да хвърли светлина върху делото АВС.

Инспекторът стана и учтиво се ръкува.

— Добро утро, мистър Хартигън. Заповядайте, седнете. Пушите ли? Една цигара?

Том Хартигън седна неловко и погледна със страхопочитание този, когото в себе си наричаше «една от големите клечки». Външният вид на инспектора леко го разочарова. Изглеждаше като съвсем обикновен човек!

— Хайде — каза Кроум. — Имате да ни кажете нещо, което смятате, че ще е от значение за случая. Говорете.

Том започна нервно:

— Разбира се, може да се лъжа. Това е просто една моя идея. Може би само ще Ви загубя времето.

Инспектор Кроум въздъхна незабелязано. Колко време губеше, за да уверява хората, че не му губят времето!

— Ние най-добре ще кажем. Вие само ни изложете фактите, мистър Хартигън.

— Ето каква е работата, сър. Майката на моето момиче дава стаи под наем. Нагоре по пътя за Камдън Таун. В задната стая на втория етаж вече от около година живее един мъж на име Къст.

— Къст ли?

— Точно така, сър. Един човек на средна възраст, малко невзрачен и мекушав и неуспял в живота, бих казал. От този тип хора, които даже муха не могат да убият, и на мене през ум не би ми минало, че има нещо нередно, ако не се бяха случили някои странни неща.

Объркано и като повтаряше някои неща, Том описа срещата си с мистър Къст на Юстънската гара и инцидента с изгървания билет.

— Виждате ли, сър, това е малко смешно, приемоте го както искате. Лили — това е моето момиче, сър — твърди с положителност, че той бил казал Челтенхъм и майка ѝ също каза, че ясно си спомня, че сутринта, преди да замине, споменал за Челтенхъм. Разбира се, тогава не обърнах внимание на това. Лили, приятелката ми, каза, че се надява той да не пострада от този АВС, след като отива в Донкастър, и добави, че това е много странно съвпадение, тъй като по време на предишното убийство той е бил в Карстън. На майтап я попитах дали не е бил в Бексхил, когато стана второто убийство, и тя ми каза, че не знае дали е бил там, но знае със сигурност, че е бил някъде на море. Тогава аз и казах колко странно би било, ако той е АВС, а тя ми отговори, че горкият мистър Къст не би убил дори и муха. И тогава повече не говорихме за това, нито пък мислехме по въпроса. Но вътре в мене тази мисъл не ме оставяше на мира. Аз започнах да се чудя дали този Къст, колкото и безобиден да изглеждала, не е в края на краищата малко откачен.

Том си пое дъх и продължи. Сега инспектор Кроум го слушаше съсредоточено.

— И тогава, сър, след донкастърското убийство във всички вестници беше обявено, че се търси някой си А. В. Кейс или Каш, а даденото описание съвпаднало с това на мистър Къст. Още през първата си свободна вечер отидох у Лили и я попитах как са инициалите му. Тя не можа да си спомни, но майка ѝ каза, че са именно А. В. Тогава ние седнахме и се опитахме да направим сметка дали Къст е отсъствувал от къщи по време на андоувърското убийство.

Както знаете, сър, не е толкова лесно човек да си спомни неща, случили се преди три месена. Поизмъчихме се, но накрая успяхме, понеже братът на мисис Марбъри се върна от Канада на 21-ви юни. Той дошъл неочаквано и мисис Марбъри искала да го подслони; Лили предложила да му дадат леглото на мистър Къст, тъй като него го нямало. Но мисис Марбъри не се съгласила, понеже не било честно спрямо нейния квартирант, а тя обичала всичко да бъде честно и почтено. Ние определихме датата с точност, защото параходът на Бърт Смит пристигнал същия ден в Саутхамптън.

Инспектор Кроум го слушаше внимателно и си водеше бележки.

— Това ли е всичко? — попита той.

— Това е сър. Надявам се, че не мислите, че правя от мухата слон?

Том леко се изчерви.

— Съвсем не. Много правилно постъпихте, че дойдохте тук. Разбира се, това е доста мъгливо показание — всички тези дати и сходството в имената може да са чисто съвпадение. Но вашите показания ще ми свършат работа. Мистър Къст! Той сега вкъщи ли си е?

— Да, сър.

— Кога се върна?

— Вечерта след донкастърското убийство, сър.

— Какво прави оттогава?

— Нищо, сър, само седи. Мисис Марбъри каза, че се държи много странно. Купува много вестници — излиза сутрин рано и купува утринните вестници, а като се стъмни, излиза и купува вечерните. Мисис Марбъри казва, че той също много говори на себе си. Тя мисли, че той е станал много особен.

— Какъв е адресът на тази мисис Марбъри?

Том му го даде.

— Благодаря. Аз сигурно ще намина по някое време на деня. Едва ли има нужда да Ви казвам да бъдете много внимателен с държанието си към мистър Къст, ако случайно го срещнете.

Той стана и се ръкува.

— Направихте много добре, че дойдохте при нас. Довиждане, мистър Хартигън.

— Е, господа — каза Джейкъбс, когато отново влезе в стаята няколко минути по-късно. — Мислите ли, че това е нещо важно?

— Обещаващо е — каза Кроум. — Искам да кажа, ако фактите се окажат такива, каквито ги описва момчето. От производителите на чорапи все още няма нищо. Беше крайно време да се насочим по някоя следа. Между впрочем, дайте ми папката с карстънското дело.

Той се рови из нея известно време.

— А, ето. Едно от показанията, направени пред полицията в Торки. Един млад мъж на име Хил, казва, че на излизане от кино Торки Паладиум, където гледал филма «Нито едно врабче», забелязал един човек, който се държал странно. Говорел си на себе си. Хил го чул да казва: «Това е идея». «Нито едно врабче» ли беше филмът, който прожектираха в Регал в Донкастър?

— Да, сър.

— В това може да има нещо. Тогава не обърнахме внимание на тези показания, но нищо чудно именно тогава да му е дошла идеята как да извърши следващото убийство. Имаме адреса на Хил, както виждам. Описанието на човека, което той дава, е доста неясно, но съвпада до голяма степен с това на Мери Страуд и на този Том Хартигън.

Той кимна замислено.

— Става горещо — каза инспектор Кроум малко неточно, понеже беше много зиморничав.

— Някакви указания, сър?

— Поставете двама-трима души да наблюдават къщата на Камдън Таун, но не искам да ми подплашите птичката. Трябва да поговоря и с министерството. А след това ми се струва, че ще е най-добре да повикаме Къст тук и да го попитаме дали желае да даде показания. Струва ми се, че той вече така се е наплашил, че няма да чакаме дълго.

Долу Том Хартигън го чакаше Лили Марбъри.

— Всичко наред ли е, Том?

Той кимна.

— Прие ме самият инспектор Кроум. Този, на когото е възложено делото.

— Как изглежда?

— Малко тих и превзет, не както си представям един детектив.

— Това е новият тип детектив — каза Лили с уважение. — Някои от тях не падат по-долу от старите. Е, и какво каза той?

Том ѝ разказа накратко за срещата.

— Значи мислят, че това наистина е той?

— Мислят, че е вероятно да е той. Във всеки случай ще наминат към вас да му зададат няколко въпроса.

— Горкият мистър Къст.

— Няма защо да казваш горкият мистър Къст, моето момиче. Ако той е АВС, на неговата съвест тежат четири ужасни убийства.

Лили въздъхна и поклати глава.

— Наистина звучи ужасно.

— А сега, момичето ми, ела да обядваме. Помисли си само, ако излезем прави, името ми ще се появи във вестниците.

— О, Том, наистина ли?

— Разбира се. И твоето също, и на майка ти. Нищо чудно и снимките ни да поместят.

— О, Том — Лили сграбчи ръката му въодушевено.

— А дотогава какво ще кажеш, ако обядваме в Корнър Хауз.

Лили още по-силно стисна ръката му.

— Хайде тогава!

— Добре, един момент само. Трябва да телефонирам.

— На кого?

— На една приятелка, с която имах среща.

Тя притича на другия тротоар и след няколко минути се върна леко зачервена.

— Хайде. Том.

Тя го хвана под ръка.

— Разкажи ми нещо повече за Скотланд Ярд. Видя ли там другия?

— Кой другия?

— Белгиеца. Този, на когото АВС изпраца писмата си.

— Не, нямаше го.

— Хайде разкажи ми всичко. Какво направи, като влезе? На кого говори, какво каза?

Мистър Къст бавно окачи телефонната слушалка.

Той се обърна и видя мисис Марбъри, която стоеше на прага, разкъсвана от любопитство.

— Не Ви се обаждат много често, мистър Къст?

— Не... ъ... не много често, мисис Марбъри.

— Надявам се, че не е нещо лошо.

— Не, не. — Колко настояща беше тая жена! Очите му се спряха на светските новини във вестника, които държеше в ръка. «Раждания... Женитби... Починали...»

— Сестра ми току-що е родила момче — изтърси той.

Той, който никога не беше имал сестра!

— Боже мой! Но това наистина е много хубаво! («А да не спомене никога през тези три години, че има сестра. Като всички мъже» — помисли си тя.) Така се учудих, когато една дама поиска да говори с мистър Къст. В първия момент ми се стори, че е гласът на моята Лили, много приличаше на нейния, но по-нахален, по-високомерен, ако разбирате какво искам да кажа. Е, мистър Къст, поздравявам Ви! Това първото ли е или имате и други племенници?

— Този е единственият — каза мистър Къст. — Единственият, който имам и който вероятно ще имам... мисля, че трябва да тръгвам веднага. Искат... да отида там. Мисля, че ще хвана влака, ако побързам.

— Дълго ли ще отсъствувате, мистър Къст? — извика след него мисис Марбъри, когато той се изкачваше по стълбите.

— О, не. Само два-три дена.

Той изчезна в стаята си. Мисис Марбъри се оттегли в кухнята и разчувствувано си мислеше за «милото малко червейче».

Изведнъж някаква мисъл я стресна.

Предишната вечер, Том, Лили и цялото ровене из минали дати... Опитваха се да изкарат, че мистър Къст е онова чудовище АВС. Само заради инициалите му и някои малки съвпадения.

— Едва ли го мислеха сериозно — успокои се тя. — А сега сигурно ще се засрамят от себе си.

По някакъв странен начин, който тя самата не би могла да си обясни, вестта, че сестрата на мистър Къст е родила, разсея напълно съмненията, които хранеше към наемателя си.

— Надявам се, че не се е мъчила много, горката — помисли си тя, като опита ютията, преди да започне да глади копринения

комбинезон на Лили.

Акушерските теми напълно завладяха мисълта ѝ.

Мистър Къст слезе тихо по стълбата с чанта в ръка. Погледът му се спря за миг на телефона. Краткият разговор отново прозвуча в ума му:

«Вие ли сте, мистър Къст? Помислих си, че може би ще искате да знаете, че един инспектор от Скотланд Ярд ще дойде да Ви види...»

А той какво каза? Не можеше да си спомни.

«Благодаря Ви, много Ви благодаря... Много мило от Ваша страна.»

Нещо от този род.

Защо му телефонира? Възможно ли е да се е досетила? Или просто е искала да му съобщи, за да си стои вкъщи и да чака инспектора?

Но тогава откъде знае, че ще идва инспектор?

И после гласът ѝ. Беше си преправила гласа пред майка си...

Изглежда... изглежда, като че ли тя знае...

Но нали, ако знае, тя не би...

Впрочем нищо чудно. Жените са много особени. Неочаквано жестоки и неочаквано добри. Той беше видял веднъж Лили да пуска една мишка от капана.

Мило момиче...

Мило, хубаво момиче...

Спря се в коридора пред натоварената с палта и чадъри закачалка.

Дали да...

Слабият шум от кухнята го накара да вземе решение.

Не, нямаше време за губене. Мисис Марбъри можеше да се появи всеки момент...

Той отвори външната врата, излезе и я затвори след себе си...

Накъде...?

ГЛАВА XXIX

В СКОТЛАНД ЯРД

Отново заседание.

Помощник-комисарят, инспектор Кроум, Поаро и аз.

Помощник-комисарят каза:

— Великолепно хрумване, мистър Поаро, да се допитате до фирмите, продаващи чорапи на едро.

Поаро разпери ръце.

— Това просто се натрапваше. Този човек не можеше да бъде обикновен агент. Той продаваше направо, вместо само да вербува клиенти.

— Дотук всичко ли изяснихте, инспекторе?

— Така мисля, сър — Кроум погледна в папката с делото. — Да ви докладвам ли по дати?

— Да, моля.

— Направих справки в Карстън, Пейнтън и Торки. Получих списъка на хората, при които е ходил да продава чорапи. Трябва да кажа, че изрядно се е справил с работата. Отседнал в «Пит» — малък хотел близо до гарата Тор. През нощта на убийството се прибрал в хотела в 10 часа и половина. Можел е да вземе от Карстън влака в 9:57 и да пристигне в Тор в 10:20. По гарите и във влака не е забелязан човек с подобна външност, но същия петък в Дартмут е имало празненство и влаковете от Кингсуер са били претъпкани.

В Бексхил почти същото. Отседнал в «Глоуб» под собственото си име. Предлагал чорапи на около дванадесет адреса, включително на мисис Бърнард и в «Рижата котка». Излязъл от хотела рано вечерта. В Лондон се завърнал на другата сутрин в около 11:30. Същата процедура се отнася и за Андоувър. Отседнал във «Федърс». Предлагал чорапи на мисис Фаулър, съседката на мисис Ашър, и на още пет-шест души на улицата. Чифтът чорапи, купен от мисис Ашър, ми бе изпратен от нейната племенница (името ѝ е Драуър). Те са идентични с тези, намерени в куфара на Къст.

— Дотук добре — каза помощник-комисарят.

— Действувайки според получените сведения — продължи инспекторът, — аз отидох на адреса, даден ми от Хартигън, но се оказа, че Къст напуснал къщата половин час преди това. Казаха ми, че са му звънили по телефона. За пръв път, откак живеел в къщата, така каза хазайката му.

— Съучастничка ли е? — попита помощник-комисарят.

— Едва ли — каза Поаро. — Това е странно... освен ако...

Той млъкна и ние всички го погледнахме въпросително. Но той само поклати глава и инспекторът продължи:

— Направих щателен обиск в стаята му. Всякакви съмнения са неуместни. Открих един топ хартия, идентичен с тази, на която са писани писмата, голямо количество чорапи, а в дъното на бюфета, където бяха складирани чорапите, имаше един пакет със същата форма и големина, който съдържаше не чорапи, а осем нови железопътни справочници «АВС».

— Неоспоримо доказателство — каза помощник-комисарят.

— Открих още нещо — каза инспекторът и гласът му стана почти човешки от триумфа, който пролича в него. — Открих го едва тази сутрин, сър. Нямах време да доложа за него. Нямаше никаква следа от ножа.

— Би бил абсолютно ненормален, ако върне ножа със себе си — отбеляза Поаро.

— В края на краищата, той не е разумно човешко същество — отговори инспекторът. — Във всеки случай на мене ми мина през ума, че може да го е донесъл вкъщи, а после да е осъзнал опасността, ако го е скрил в стаята си, и да е потърсил друго по-подходящо място (както отбеляза мосю Поаро). Къде би могъл той да го скрие? Веднага се сетих. Стенната закачалка — никой не мести стенна закачалка. С много труд я преместихме от стената и там го намерихме!

— Ножа?

— Ножа. Няма съмнение, че е същият. Засъхналата кръв е още по него.

— Хубава работа сте свършили, Кроум — каза помощник-комисарят одобрително. — Сега ни трябва само още едно нещо.

— Какво?

— Самия престъпник.

— Ще го хванем, сър. Не се страхувайте.

Тонът на инспектора беше поверителен.

— Какво ще кажете вие, мосю Поаро?

Поаро се беше замислил и се стресна.

— Моля?

— Казваме, че залавянето на нашия човек е само въпрос на време. Съгласен ли сте?

— А, това — да. Без съмнение.

Той говореше толкова разсеяно, че всички го погледнаха с любопитство.

— Нещо да ви тревожи, мосю Поаро?

— Има нещо, което много ме тревожи. Това е въпросът «защо?» Каква е подбудата?

— Но, скъпи приятелю, та той е луд — каза нетърпеливо помощник-комисарят.

— Аз разбирам какво има предвид мосю Поаро — каза Кроум, идвайки великодушно на помощ. — Той е напълно прав. Трябва да има някакъв определен мотив. Мисля, че трябва да търсим корена на цялата работа в много силно развит комплекс за малоценност. Може да страда също и от мания за преследване, която в такъв случай е свързана с мосю Поаро. Може да е изпаднал в заблудението, че мосю Поаро е детектив, ангажиран специално, за да го хване.

— Хм — каза помощник-комисарят, — днес така се тълкува. По мое време лудият си беше луд и никой не търсеше научно обяснение, за да смекчи този факт. Предполагам, че един съвременен лекар ще предложи такъв човек като АВС да се настани в болница, ще му говори колко добре се е държал през последните 45 дена и след това ще го пусне на свобода като пълноценен член на обществото.

Поаро се усмихна и не отговори.

Заседанието се закри.

— Да — каза помощник-комисарят, — както казахте, Кроум, залавянето му е само въпрос на време.

— Щяхме да го хванем и по-рано, ако не беше толкова невзрачен на вид, — каза инспекторът, — а то сега обезпокоихме толкова безобидни граждани.

— Чудя се къде ли е в този момент — каза помощник-комисарят.

ГЛАВА XXX

(НЕ ЛИЧНО ОТ КАПИТАН ХЕЙСТИНГС)

Мистър Къст стоеше пред зарзаватчийницата и гледаше към отсрещния тротоар.

Да, тука е.

«Мисис Ашър. Вестници и цигари.»

На празната витрина се виждаше надпис.

«Дава се под наем.»

Пусто... Необитаемо...

— Извинете, сър.

Жената на зарзаватчията се опитваше да стигне лимоните.

Той се извини и се дръпна настрана.

Бавно се потътри обратно, назад към главната улица.

Беше трудно, много трудно, сега, когато не му бяха останали никакви пари.

Не беше ял през целия ден и това го караше да се чувства много особено и леко.

Той погледна едно табло, на което беше окачен вестник.

Аферата АВС. Убиецът още на свобода. Интервю с мосю Еркюл Поаро.

Мистър Къст си каза:

— Еркюл Поаро. Чудя се дали той знае...

После продължи по улицата.

Не бива да стои и да зяпа вестника.

Помисли си:

«Няма да мога да вървя още дълго. Единият крак, после другият... какво странно нещо е ходенето...»

Единият крак, после другият — смешно.

Много смешно...

Но и човекът е смешно същество...

Но той, Александър Бонапарт Къст, е особено смешен.

Винаги е бил такъв.

Хората винаги му са се смели.
Той не можеше да им се сърди.
Къде отива сега? Той не знаеше. Беше стигнал до края. Вече не
гледаше никъде другаде освен в краката си.
Единият крак, после другият.
Вдигна поглед. Пред него светлини. И букви...
Полицейски участък.
— Колко смешно — каза мистър Къст. Той се изкикоти.
После влезна вътре. Изведнъж се залюля и падна.

ГЛАВА XXXI

ЕРКЮЛ ПОАРО ЗАДАВА ВЪПРОСИ

Беше ясен ноемврийски ден. Доктор Томпсън и главният инспектор Джап бяха наминали да запознаят Поаро с резултатите по делото Александър Бонапарт Къст.

Самият Поаро беше настинал и не беше присъствувал на разглеждането на делото. За щастие не беше настоял да му правя компания.

— Предава се в съда — каза Джап. — Това е решението.

— Не е ли малко необикновено да се предлага защита в този стадий на делото? — попитах аз. — Мислех, че винаги обвиняемите определят кой да ги защитава.

— Обикновено е така — каза Джап. — Лукас мисли, че може да го претупа набързо. Бих казал, че той е човек, който винаги опитва. Лудостта е най-добрата му защита.

Поаро сви рамене.

— Не могат да го оправдаят заради лудостта му. После едва ли е за предпочитане затвор по време на кралските празненства, отколкото смърт.

— Предполагам, че Лукас си мисли, че има шанс — каза Джап. — С едно солидно алиби за бексхилското убийство цялото дело може да се измени. Както и да е, Лукас иска да бъде оригинален. Той е млад и иска да направи впечатление в очите на публиката.

Поаро се обърна към Томпсън.

— Какво е вашето мнение, докторе?

— За Къст ли? Честна дума, не зная какво да кажа. Той играе ролята на разумен човек забележително добре. Но, разбира се, той е епилептик.

— Колко изумителна беше развързката — казах аз.

— Неговият припадък в андоувърската полиция ли? Да, беше много подходящ драматичен край на трагедията. АВС винаги подбираще много добре момента, когато да произведе ефект.

— Възможно ли е да се извърши престъпление и престъпникът да не съзнава, че го е извършил? — попитах аз. — Неговото отричане звучи доста искрено.

Доктор Томпсън се усмихна леко.

— За бога, не трябва да се хващате на театрални пози. Мое мнение е, че Къст знае много добре, че той е извършил убийствата.

— Когато са толкова ревностни, те обикновено знаят — каза Кроум.

— Що се отнася до вашия въпрос, напълно възможно е за един епилептик в състояние на сомнамбулизъм да извърши нещо и въобще да не осъзнае, че го е направил. Но е общоприето, че такова действие «не е в противоречие с желанията на този човек в нормално състояние».

Той продължи да обсъжда въпроса, говорейки за *grand mal*^[1] и *petit mal*^[2], и да си кажа правата, ме обърка напълно, както често става, когато някой учен започва да говори надълго и нашироко по тема от неговата специалност.

— Във всеки случай аз съм против теорията, че Къст е извършил тези убийства, без да знае за това. Това можеше да се приеме, ако не бяха писмата. Писмата направо разбиват теорията. Те показват предварително обмисляне и внимателно подготвяне на престъпленията.

— А за писмата все още нямаме никакво обяснение — каза Поаро.

— Това интересува ли ви?

— Естествено, тъй като те бяха писани до мене. А по въпроса за писмата Къст упорито мълчи. Докато не разбере цялата причина защо тези писма бяха написани и изпратени на мене, аз няма да смятам случая за решен.

— Да, разбирам ви, като се погледне от ваша гледна точка. Изглежда, че нямаме никакво основание да вярваме, че този човек някога се е изпречвал на пътя ви.

— Абсолютно никакво.

— Може ли да направя едно предположение? Вашето име!

— Името ми?

— Да. Ясно е, че Къст е обременен от каприза на майка си (не бих се учудил, ако страда от Едипов комплекс) с две крайно

бомбастични собствени имена: Александър и Бонапарт. Виждате ли какво искам да кажа? Александър — непобедимият, който се стреми да завладее света. Бонапарт — великият император на французите. Той търси противник, противник, така да се каже, от неговия калибър. Е, и тука сте вие — Херкулес, силният.

— Думите ви са показателни, докторе. Те навяват идеи...

— О, това е само едно предположение. Трябва да си тръгвам вече.

Доктор Томпсън си излезе. Джап остана.

— Това алиби не ви ли тревожи? — попита Поаро.

— Да, малко — съгласи се инспекторът. — Но запомнете, че аз не вярвам в него, защото знам, че е фалшиво. Но ще бъде много трудно да го оборим. Този човек, Стрейндж, е упорит.

— Опишете ми го.

— Мъж на около четиридесет години. Здрав, уверен и с високо мнение за себе си, минен инженер. Останах с впечатление, че той беше този, който настояваше да даде сведения сега. Искане да отиде в Чайл. Надява се, че нещата може да се оправят.

— Той е един от най-симпатичните хора, които съм срещал — казах аз.

— От този тип хора, които никога няма да приемат, че са сбъркали — каза замислено Поаро.

— Придържа се към показанията си и не се обърква. Той се кълне във всичко свято, че е бил с Къст в Истбърн в Уайткрос хотел вечерта на 24-ти юли. Бил самотен и искал да говори на някого. Доколкото виждам, Къст се е оказал идеален слушател. Въобще не го е прекъсвал. След вечеря те двамата играли домино. Изглежда, че Стрейндж е бог на домино и за най-голямо негово учудване Къст се е оказал доста добър противник. Странна игра е това, доминото. Някои хора подлудяват по нея. Могат да играят с часове. Така са направили и Стрейндж и Къст. Къст е искал да си легне, но Стрейндж не искал дори да чуе за това и се закле, че са останали поне до полунощ. А ако Къст е бил в Истбърн в хотел Уайткрос, десет минути след полунощ, сутринта на 25-ти, той не би могъл да души Бети Бърнард на плажа в Бексхил във времето между полунощ и един часа сутринта.

— Проблемът наистина е непреодолим — каза Поаро замислено. — Решително кара човек да се замисли.

— Това накара Кроум да се замисли — каза Джап.

— Този човек Стрейндж положителен ли е?

— Да. Упорит дявол. И малко е трудно да се разбере. Представете си, че Стрейндж бърка и че човекът, с когото е играл, не е бил Къст. Защо той казва, че неговото име е Къст? А почеркът в адресната книга на хотела е негов. Не можем да кажем, че е съучастник: вманиачените лунатици нямат съучастници! Да не би момичето да е умряло по-късно? Докторът беше абсолютно уверен в твърдението си, а освен това на Къст би му трябвало доста време да се измъкне незабелязано от хотела и да отиде в Бексхил, който се намира на около четиринадесет мили по-далече.

— Да, труден проблем — каза Поаро.

— Но всъщност това не е от решаващо значение. Нали го хванахме на донкастърското убийство — изпръсканото с кръв сако, ножът, — няма начин да се измъкне. Никой съд не може да го оправдае. Но ни разваля едно хубаво дело. Той е извършил донкастърското убийство. Извършил е карстънското убийство. Също и андоувърското. В такъв случай, дявол го взел, той трябва да е извършил и бексхилското. Но не виждам как.

Той поклати глава и стана.

— Сега вие имате думата, мосю Поаро — каза той. — Кроум е в мъгла. Впрегнете на работа тези ваши сиви клетки, за които толкова много съм слушал. Открийте по какъв начин го е извършил.

Джап си отиде.

— Какво ще кажеш, Поаро? — попитах аз. — Ще се справят ли малките сиви клетки със задачата?

Поаро отговори на въпроса ми с въпрос.

— Кажи ми, Хейстингс, смяташ ли делото за приключено?

— Ами... да, практически. Човекът е хванат. Голямата част доказателства са налице. Трябват ни само някои подробности.

Поаро поклати глава.

— Делото било приключено! Делото! Делото е самият човек, Хейстингс. Докато не научим всичко за него, мистерията ще си остане все така дълбока. Не е победа да го пхнеш в затвора.

— Но ние знаем много за него!

— Ние не знаем нищо. Знаем къде е роден. Знаем, че е участвувал във войната и е получил леко раняване в главата и е бил

освободен от армията заради епилепсията си. Знаем, че близо две години е бил наемател на мисис Марбъри. Знаем, че бил тих и затворен в себе си — от този тип хора, които никой не забелязва. Знаем, че е замислил и изпълнил една изключително сложна серия убийства. Знаем, че е извършил няколко невероятно глупави грешки. Знаем, че е убивал без милост и по един жесток начин. Знаем също, че е имал добрината да не допусне вината за убийствата да легне на чужд гръб. Ако е искал да убива безнаказано, много лесно е можел да хвърли подозрението върху други хора. Виждаш ли, Хейстингс, той е една маса от противоречия. Глупав и хитър, безмилостен и великодушен — и трябва да има някакъв решаващ фактор, който да примирява тези две различни натури.

— Разбира се, ако погледнеш на него като на психологичен случай... — започнах аз.

— Какво представлява това дело от самото начало? През цялото време аз търсех слепешката — опитвах да разбера кой е убиецът. И чак сега ми стана ясно, Хейстингс, че си нямам представа кой е той. Аз съм в абсолютно неведение.

— Жаждата за влас... — започнах аз.

— Да, с това могат да се обяснят много неща... Но това не ме задоволява. Има неща, които не са ми ясни. Защо е извършил тези убийства? Защо е избрал именно тези хора?

— По азбучен ред... — започнах аз.

— Да не би Бети Бърнард да е единствената в Бексхил, чието име да започва с Б? Бети Бърнард — една мисъл ми се върти из главата... Сигурно е така — трябва да е така. Но в такъв случай...

Той помълча известно време. Не ми се искаше да нарушавам мълчанието му.

Предполагам, че съм заспал. Събуди ме това, че Поаро ме беше хванал за рамото.

— Mon cher ami^[3] — каза той с чувство, — моят добър гений.

Аз се обърках от този внезапен изблик на признателност.

— Така е — настоя Поаро, — ти винаги, винаги ми помагаш. Ти ми носиш късмет. Ти ме вдъхновяваш.

— Как съм те вдъхновил сега? — попитах аз.

— Като си задавах сега въпроси, си спомних една твоя забележка. Една забележка, която изяснява много. Не съм ли ти казвал

неведнъж, че имаш чудната способност да изказваш очевидното? А аз пренебрегнах именно очевидното.

— Коя е тази моя забележителна реплика? — попитах аз.

— Тя прави всичко ясно като бял ден. В нея са отговорите на всички мои въпроси. Причината защо именно мисис Ашър (нея аз прозрях отдавна), причината за сър Кармайкъл Кларк, причината за донкастърското убийство и накрая, което е много важно, причината за Еркюл Поаро.

— Моля те, би ли обяснил? — помолих го аз.

— Не сега. Първо имам нужда от още няколко сведения. Но тях ще получа от нашия «специален отряд». И тогава — тогава, щом получа отговор на един въпрос, ще отида да видя АВС. Най-после ще бъдем лице срещу лице — АВС и Еркюл Поаро — двамата противници.

— И тогава? — попитах аз.

— Тогава — каза Поаро — ние ще поговорим. Je vous assure^[4], Хейстингс, няма нищо по-опасно от разговора за човек, който крие нещо. Както ми каза един мъдър стар французин на времето, човек е изобретил речта, за да се предпази от мислене. Освен това тя е един безпогрешен начин да разбереш това, което той иска да скрие. Човек, Хейстингс, не може да устои на изкушението да не разкрие личността си по време на разговора. Той се издава винаги.

— Какво очакваш да научиш от Къст?

Еркюл Поаро се усмихна.

— Една лъжа — каза той. — И от нея ще науча истината!

---

[1] Голямо нещастие (фр.). — Б.е.ред. ↑

[2] Малко нещастие (фр.). — Б.е.ред. ↑

[3] Скъпи приятелю (фр.). — Б.е.ред. ↑

[4] Уверявам ви (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА XXXII

«ДА ХВАНЕШ ЛИСИЦА»

През следващите няколко дена Поаро беше много зает. Той тайнствено изчезваше, говореше много малко, мръщеше се сам на себе си и систематически отказваше да задоволи естественото ми в случая любопитство относно гениалното изказване, което, според него, съм бил направил на времето.

Той не ме покани да го придружавам по време на неговите мистериозни излизания — нещо, което дълбоко в себе си ме възмути.

Обаче към края на седмицата той заяви, че възнамерява да посети Бексхил и ми предложи да го придружа. Излишно е да споменавам, че приех с готовност.

Както се оказа, поканата не се отнасяше само до мене. Членовете на «специалния отряд» бяха също така поканени.

И те, както и аз, бяха много заинтригувани. Но към края на деня поне ми стана ясно в каква насока му текат мислите.

Най-напред посетихме мистър и мисис Бърнард и Поаро получи подробни сведения относно часа на посещенията на Къст и какво точно е говорил. След това отидохме в хотела, където е бил отседнал, и той изтръгна от съдържателя точния час на неговото заминаване. Доколкото можах да разбера, нищо ново не беше казано, но той самият изглеждаше доволен.

После отидохме на плажа, където е бил открит трупът на Бети Бърнард. Поаро започна да обикаля около мястото и да се взира внимателно в камъчетата. Не виждах голям смисъл в това, тъй като приливът заливаше брега два пъти на ден.

Но от дългото общуване с него аз бях разбрал, че действията му винаги се диктуват от някаква определена цел, колкото и безсмислена да изглежда тя на пръв поглед.

От плажа той отиде до най-близкото място, където можеше да се паркира кола. Оттам се запъти към площадчето, където чакала автобусите от Истбърн, преди да напуснат Бексхил. И накрая ни заведе

всички нас в «Рижата котка», където пълничката келнерка Мили Хайли ни сервира някакъв блудкав чай. Поаро ѝ направи някакъв сложен комплимент за формата на глезена ѝ.

— Краката на англичанките са винаги прекалено слаби. Но вие, мадмоазел, имате безукорен крак. Той има форма, има глезен!

Мили Хайли дълго се кикоти и го помоли да не говори така. Тя знаела какви били французите.

Поаро не си направи труда да поправи грешката ѝ относно националността му. Той само я гледаше с такъв влюбен поглед, че аз се стреснах и бях направо шокиран.

— Voila^[1] — каза Поаро, — свърших си работата в Бексхил. Сега отивам в Истбърн. Трябва да уточня един малък въпрос там и нищо повече. Не е необходимо вие всички да ме придружавате. А сега да отидем в хотела и да изпием по един коктейл. Този карлтънски чай беше отвратителен.

Докато пиехме коктейлите си, Франклин Кларк попита с любопитство:

— Мисля, че се досещаме какво толкова искате да научите. Искате да опровергавате онова алиби. Но не мога да разбера защо сте толкова доволен. Предполагаме, че не сте се сдобили с някое ново доказателство.

— Не, вярно е, че не съм.

— Тогава?

— Търпение. Всичко ще се нареди от само себе си, ако има време.

— Във всеки случай вие изглеждате доста доволен от себе си.

— Досега нищо не противоречи на моята идея.

Лицето му стана сериозно.

— Веднъж моят приятел Хейстингс ми каза, че когато бил малък, играел на някаква игра, наречена Истината. Това е игра, в която на всеки подред се задават по три въпроса, на двата от които трябва да се отговори искрено. На третия въпрос може и да се излъже. Въпросите, естествено, са от най-нетактичен характер. Но в началото всеки трябва да се закълне, че ще каже истината, цялата истина и нищо освен истината.

Той замълча.

— Е? — каза Меган.

— Eh bien, аз искам да поиграем на тази игра. Само че няма да има нужда да се задяват три въпроса. Един ще бъде достатъчен. По един въпрос на всеки от вас.

— Разбира се — каза Кларк нетърпеливо, — ще отговорим всичко, каквото ни попитате.

— Но аз искам да приемете всичко много по-сериозно. Заклевайте ли се всички, че ще кажете истината?

Той беше толкова сериозен, че другите се стреснаха и станаха сериозни. Те изпълниха желанието му и се заклеха.

— Bon — каза Поаро бързо, — нека започваме.

— Аз съм готова — каза Тора Грей.

— Да, но този път няма да е учтиво, ако дамите бъдат първи. Ще започнем с някой друг.

Той се обърна към Франклин Кларк.

— E, mon cher M. Clarke^[2], забелязахте ли какви шапки носят тази година жените в Аскът?

Франклин Кларк зяпна учудено.

— Това шега ли е?

— Разбира се, че не.

— Сериозно, това ли е вашият въпрос?

— Да.

Кларк се намръщи.

— Е, мосю Поаро, всъщност аз не бях в Аскът, но колкото можах да видя жените в минаващите коли за Аскът, шапките им тази година са по-смешни от тези, които носят обикновено.

— Ексцентрични?

— Съвсем ексцентрични.

Поаро се усмихна и се обърна към Доналд Фрейзър.

— Кога бяхте на почивка тази година?

Тези път беше ред на Фрейзър да зяпне от учудване.

— На почивка? Първите две седмици на август.

Той трепна. Разбрах, че този въпрос му напомни за загубата на момичето, което обичаше.

Поаро обаче не обърна голямо внимание на отговора. Той се обърна към Тора Грей и аз чух как се промени гласът му. Гласът му стана напрегнат. Въпросът му прозвуча остро и ясно.

— Мадмоазел, в случай че лейди Кларк беше починала, бихте ли се оженили за сър Кармайкъл, ако той ви предложи?

Момичето подскочи.

— Как смееете да ми задавате такъв въпрос! Та това е обидно!

— Може би е така, но вие се заклехте да кажете истината. Eh bien, да или не?

— Сър Кармайкъл беше изключително мил с мене. Той се държеше, като че ли му бях дъщеря. И моите чувства към него бяха такива, уважавах го и му бях благодарна.

— Извинете, мадмоазел, вие не отговаряте да или не.

Тя се поколеба.

— Разбира се, отговорът е не!

— Благодаря ви, мадмоазел.

Той се обърна към Меган Бърнард. Лицето на момичето беше много бледо. Тя дишаше така тежко, като че ли беше изправена пред божия съд.

Гласът на Поаро изплющя като удар на камшик:

— Мадмоазел, какъв мислите, че ще бъде резултатът от моя разпит? Искате ли да открия истината или не?

Тя вдигна гордо глава. Аз бях сигурен какво ще отговори. Знаех, че Меган таи фанатична страст към истината.

Отговорът ѝ беше ясен и направо ме изуми.

— Не.

Всички скочиха. Поаро се облегна напред, изучавайки лицето ѝ.

— Мадмоазел Меган — каза той, — вие може да не искате истината, ma foi^[3], но можете да я признаете.

Той се обърна към вратата, после, припомняйки си нещо, отиде при Мери Драуър.

— Кажи ми, мое дете, имаш ли си приятел?

Мери, която досега гледаше всичко с разбиране, изведнъж се сепна и изчерви.

— О, мосю Поаро. Аз... не съм съвсем сигурна.

Той се усмихна.

— Alors c'est bien, mon enfant.^[4]

Поаро се огледа за мене.

— Хайде, Хейстингс, трябва да отидем в Истбърн.

Колата ни чакаше и малко след това ние вече се носехме по крайбрежния път, който водеше през Певенси към Истбърн.

— Ще има ли някаква полза, ако те попитам нещо, Поаро?

— Не сега. Сам си вади заключения от това, което правя.

Аз се отпуснах в мълчание.

Поаро беше доволен от себе си и си тананикаше някаква мелодия. Като минавахме покрай Певенси, той предложи да спрем и да разгледаме замъка.

На връщане към колата спряхме да погледаме малко една група деца, които пееха някаква песничка с пискливи, фалшиви гласчета; по облеклото им предположих, че са малки скаутчета.

— Какво пеят те, Хейстингс? Не мога да разбера думите.

Аз се вслушах в думите на припева.

*... Да хванем лисица,
да я сложим в клетка
и никога да не я пуснем отново.*

— Да хванем лисица, да я сложим в клетка и никога да не я пуснем отново — повтори Поаро.

Лицето му стана изведнъж сериозно и съсредоточено.

— Това е ужасно нещо, Хейстингс. — Той помълча малко. — Вие ходите ли на лов за лисици?

— Аз не. Никога не съм могъл да си позволя да ходя на лов. И мисля, че тук не се занимават много с лов.

— Искях да кажа, англичаните въобще. Странен спорт. Чакането на прикрито място, виковете, след това преследването през ниви, плетове, ровове... лисицата бяга, понякога се връща назад, но кучетата...

— Хрътките!

— ... хрътките са по следите ѝ, хващат я и тя умира бързо и ужасно.

— Мисля, че звучи жестоко, но всъщност...

— На лисицата и харесва ли? Не говори глупости, приятелю. Все пак по-добре тази бърза жестока смърт, отколкото това, което пеят децата. Да бъдеш затворен в клетка завинаги... Не, това е ужасно.

Той поклати глава. После каза с друг глас:

— Утре ще отида да посетя Къст — и каза на шофьора: — Назад, към Лондон.

— Няма ли да ходим в Истбърн? — извиках аз.

— Защо да ходя! Вече знам това, което ми трябва.

---

[1] Ето (фр.). — Б.е.ред. ↑

[2] Е, скъпи мистър Кларк (фр.). — Б.е.ред. ↑

[3] Вярвам (фр.). — Б.е.ред. ↑

[4] Това е наистина добре, моето дете (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА XXXIII

АЛЕКСАНДЪР БОНАПАРТ КЪСТ

Аз не присъствувах на срещата между Поаро и странния Александър Бонапарт Къст. Поради връзките си с полицията и особеното състояние на нещата не беше никак трудно за Поаро да получи разрешение да го види, но това разрешение не се отнасяше до мене, а освен това, според Поаро, беше много важно срещата да бъде абсолютно поверителна, да бъдат само двамата лице в лице.

Той обаче ми описа така подробно всичко, че аз я предавам със същата увереност, с каквато бих я предал, ако лично бях присъствувал.

Мистър Къст се бил смалил. Прегърбената му стойка се забелязвала много повече. Той леко подръпвал самото си.

Известно време Поаро не проговорил.

Той седнал и погледнал мъжа срещу него.

Атмосферата станала спокойна, успокояваща, изпълнена с някакво неопределено мълчание...

Трябва да е бил много драматичен момент — срещата на двама противници в една толкова дълга борба. На мястото на Поаро аз сигурно бих почувствувал голямо вълнение.

Но Поаро е само делови човек. Той бил погълнат от това, да направи впечатление на човека срещу него.

Накрая казал внимателно:

— Знаете ли кой съм аз?

Другият поклатил глава.

— Не, не мога да кажа. Освен ако не сте, как го казват, подчиненият на мистър Лукас. Или може би идвате от страна на мистър Мейнард?

(Мейнард & Коул са адвокати на обвиняемия.)

Тонът му бил вежлив, но незаинтересуван. Изглеждал погълнат от някаква своя отвлечена идея.

— Аз съм Еркюл Поаро...

Поаро казал тези думи много внимателно... и наблюдавал ефекта. Мистър Къст повдигнал малко глава.

— Нима?

Той го казал така естествено, както би направил инспектор Кроум, само че без неговата надменност.

После, около минута по-късно, той повторил:

— Нима? — Този път тонът му бил различен — в него се чувствувал събуден интерес. Повдигнал главата си и погледнал Поаро.

— Да — казал той. — Аз съм човекът, на когото изпратихте писмата си.

Изведнъж контактът бил прекъснат. Мистър Къст свел поглед, раздражен и сърдит.

— Никога не съм ви писал. Тези писма не са писани от мене. Аз казах вече това безброй много пъти.

— Знам — казал Поаро, — но ако не сте ги писали вие, кой тогава?

— Враг. Аз сигурно имам някой враг. Всички са срещу мене. Полицията, всички са срещу мене. Това е един чудовищен заговор.

Поаро не отговорил.

Мистър Къст казал:

— Винаги всички са били срещу мене.

— Дори когато сте били дете?

Мистър Къст се замислил.

— Не, не точно тогава. Майка ми ме обичаше много. Но тя беше амбициозна, болезнено амбициозна. Затова и ми е дала тези смешни имена. Тя си беше втълпила смешната мисъл, че аз ще стана забележителна фигура. Тя винаги ме караше да се изтъквам, говореше за волята, за това, че всеки може да бъде господар на съдбата си, казваше, че аз мога да направя всичко!

Той замълчал.

— Тя беше сбъркала, разбира се. Аз сам скоро разбрах това. Аз не бях от тези хора, които си пробиват път в живота. Аз винаги съм правил глупави неща, винаги съм се правил на смешен. А бях и срамежлив, страхувах се от хората. В училище се чувствавах много лошо. Момчетата разбраха собствените ми имена и ми се подиграваха... Бях много слаб в училище — и в игрите, и в ученето.

Той поклатил глава.

— Добре, че бедната ми майка почина. Щеше да бъде разочарована. Когато бях в търговската гимназия, също се показах глупав — за да науча стенография и машинопис, ми трябваше повече време, отколкото на всеки друг. И все пак аз не се чувствах глупав, ако разбирате какво искам да кажа.

Той изведнъж погледнал страшно умолително другия мъж.

— Разбирам какво искате да кажете — отговорил Поаро. — Продължавайте.

— Само всички ме смятаха за глупав. Това ме сковаваше. И по-късно в работата беше същото.

— А още по-късно, през войната? — подсказал Поаро.

Лицето на мистър Къст внезапно просветнало.

— Знаете ли — казал той, — аз харесах войната. Всичко хубаво в живота ми е свързано с нея. За пръв път аз се почувствувах човек като всички други. Ние всички бяхме равни. Аз бях добър колкото всеки друг.

Усмивката му изчезнала.

— И тогава ме раниха в главата. Много леко. Тогава откриха, че имам припадъци... Аз знаех, разбира се, че има моменти, когато не съм много сигурен какво правя. Празници, разбирате ли. А няколко пъти и паднах. Но мислех, че нямаха основание да ме демобилизират за това. Не, мисля, че беше несправедливо.

— А след това? — попитал Поаро.

— Получих работа като чиновник. По това време печелех добри пари. След войната не беше много по-лошо. Е, вярно, по-малка заплата... И някак си не напредвах. Винаги ме забравяха за повишение. Не бях достатъчно в крак. Станах непоносим, наистина непоносим... А когато дойде депресията... Да ви кажа истината, едва припечелвах да не умра от глад. (А един чиновник трябва да бъде представителен.) Тогава получих предложението за тази работа с чорапите. Заплата и комисиона.

Поаро казал любезно:

— Но вие разбирате, нали, че фирмата, за която твърдите, че ви била наела, отрича категорично този факт?

Мистър Къст отново се развълнувал.

— Това е, защото участвуват в заговора, не може да не участвуват в заговора.

Той продължил:

— Аз имам писмени доказателства, разбирате ли, писмени. Пазя писмата им до мене с инструкциите къде да ходя и списъка на хората, които да посетя на всяка цена.

— Не точно писмени доказателства, а писани на машина.

— Това е все същото. Естествено, че една фирма за продажба на едро ще пише писмата си на машина.

— Не сте ли чували, мистър Къст, че всяка машина може да бъде позната по някой написан на нея документ? Всички писма, за които споменахте, са написани на една и съща машина.

— Какво от това?

— Въпросната машина е вашата собствена. Тази, която открихме в стаята ви.

— Тя ми беше изпратена от фирмата още в началото.

— Да, но сте получил писмата по-късно. Затова, съгласете се, изглежда като че ли сам сте ги написал и сте ги пуснал по пощата.

— Не, не! Това всичко е част от заговора срещу мене!

И внезапно добавил:

— Освен това нищо чудно, че писмата са написани на същия тип машина.

— Същия тип да, но не и на същата машина.

Мистър Къст повторил упорито:

— Това е заговор!

— А какво ще кажете за «АВС» справочниците, които бяха намерени в бюфета ви?

— Не знаех нищо за тях. Мислех, че всичко е чорапи.

— Защо в списъка на хората от Андоувър името на мисис Ашър е отбелязано с ченгелче?

— Защото реших да започна от нея. Човек все трябва да започне отнякъде.

— Да, прав сте. Човек трябва да започне отнякъде.

— Нямам предвид това — казал мистър Къст. — Нямам предвид това, което вие имате предвид.

— Но откъде знаете аз какво имам предвид?

Мистър Къст не отговорил. Той целият треперел.

— Не съм го извършил! — казал той. — Аз съм напълно невинен! Това е една грешка. Ами ето — погледнете това второ

убийство, бексхилското. Аз играех на домино в Истбърн. Трябва да се съгласите с това!

Гласът му бил победоносен.

— Да — казал Поаро със замислен глас. — Но толкова е лесно да се сбърка с един ден. И ако сте упорит, самоуверен човек като мистър Стрейндж, никога няма да допуснете мисълта, че е възможно да сгрешите. Ще настоявате докрай на това, което вече сте казал... Той е именно този тип човек. А що се отнася до адресната книга в хотела, то няма нищо по-лесно от това да впишете друга дата, когато се записвате. Никой няма да забележи това в същия момент.

— Аз играех на домино нея вечер!

— Предполагам, че добре играете на домино.

Мистър Къст се объркал малко от въпроса.

— Аз... струва ми се, че добре играя.

— Това е много увлекателна игра, нали? Изисква голямо умение.

— О, много е увлекателна, много. На времето много я играехме, особено по обед. Да знаете как се сближават съвсем непознати хора по време на играта!

Той се изсмял.

— Спомням си един човек — не съм го забравил, защото ми каза едно нещо — просто се заприказвахме с него на чаша кафе и после започнахме да играем на домино. И представете си, след само двадесет минути имах чувството, че съм го познавал цял живот!

— Кое е това нещо, което ви е казал? — попитал Поаро.

Лицето на мистър Къст се помрачило.

— Той ме порази тогава, направо ме порази. Каза, че съдбата на всеки човек е написана на ръката му. Показа ми линиите на своята ръка и каза, че на нея пишело, че на два пъти ще бъде на косъм от удавяне и наистина на два пъти за малко да се удави. А после погледна моята и ми каза някои поразителни неща. Каза, че преди да умра, ще бъда един от най-известните хора в Англия. Че цялата страна ще говори за мене. Но каза... каза...

Мистър Къст се запънал.

— Да?

В погледа на Поаро се криел някакъв магнетизъм. Мистър Къст го погледнал, извърнал погледа си и отново го погледнал като хипнотизирано зайче.

— Каза... че на ръката ми пишело, че ще умра от насилствена смърт, после се засмя и каза: «Просто ми изглежда, като че ли ще умрете на ешафода». След това пак се засмя и каза, че само се шегува...

Той млъкнал изведнъж. Очите му се отместили от Поаро и започнали да шарят неспокойно из стаята.

— Главата ми... аз много страдам от глава. Понякога главоболията са жестоки. А има моменти, когато не знам... не знам...

Той замълчал. Поаро се навел напред и казал тихо, но с голяма увереност:

— Но вие знаете, нали — казал той, — че сте извършил убийства?

Мистър Къст вдигнал погледа си към него. Погледът му бил искрен и пряк. Всякаква съпротива го била оставила. Изглеждал странно примирен.

— Да — казал той. — Знам.

— Но не знаете защо сте ги извършил, прав ли съм?

Мистър Къст поклатил глава.

— Не — казал той. — Не знам.

ГЛАВА XXXIV

ПОАРО ОБЯСНЯВА

Седяхме и слушахме напрегнато крайните обяснения на Поаро.

— В това дело — каза той — най-много ме безпокоеше въпросът «защо?». Онзи ден Хейстингс каза, че делото е приключило. Аз му отговорих, че случаят е самият човек. Тайната не се състоеше в тайната на убийствата, а в тайната на АВС. Защо му е било необходимо да извърши тези убийства? Защо избра мене за противник?

Да се каже, че човекът е душевноболен, не е отговор. Да се каже, че човек върши безумни неща, защото е луд, е глупаво и неинтелигентно. Лудият е също така логичен в действията си, както и нормалният човек, но има своя особена гледна точка. Например ако един човек настоява да излезе навън и да клекне на земята само с една превръзка около бедрата, неговото поведение ще ви се стори крайно ексцентрично. Но щом разбере, че той самият е твърдо убеден, че е Махатма Ганди, то поведението му ще ви се види напълно обяснимо и логично.

В случая ми беше необходимо да си представя така устроена психика, че да е обяснимо и логично от нейна гледна точка да се извършат четири или повече убийства и да се съобщи предварително за това на Еркюл Поаро.

Моят приятел Хейстингс ще ви каже, че от момента, в който получих първото писмо, аз бях обезпокоен и разтревожен. Изведнъж ми се стори, че има нещо не наред в това писмо.

— Били сте напълно прав — каза сухо Франклин Кларк.

— Да. Но в самото начало аз направих една непростима грешка. Позволих на моето предчувствие, на моето много силно предчувствие да остане само едно впечатление. Помислих си, че е само интуиция. В един уравновесен, здравомислещ ум няма такова нещо като интуиция или вдъхновено предположение! Естествено, човек може да предполага и предположението е или вярно, или погрешно. Ако е

вярно, ние казваме, че това е интуиция. Ако е погрешно, обикновено не говорим за това. Но интуицията е всъщност впечатление, основано на логично умозаключение или лично преживяване. Когато елин експерт чувства, че има нещо нередно в някоя картина, мебел или подпис на чек, чувството му се основава на множество малки подробности и признаци. На него не му е необходимо да ги изучава в най-големи подробности, неговият опит прави това излишно и резултатът е общото впечатление, че нещо не е наред. Но това не е предположение, а впечатление, основано на опита.

Eh bien, признавам, че не погледнах на това писмо достатъчно сериозно. Само се почувствувах неспокоен. Полицията погледна на него като на глупава шега. Но на мене не ми се стори шега. Бях убеден, че в Андоувър, както пишеше в писмото, ще бъде извършено убийство. И както знаете, беше извършено.

Още тогава ми стана ясно, че на този стадий на развитие на събитията няма начин да разберем кой го е извършил. Единственият отворен път за мене беше да се опитам да разбера какъв човек е той.

Имаше откъде да тръгна — писмото, начина, по който беше извършено убийството, жертвата. Това, което трябваше да открия, беше подбудата за убийството и подбудата за писмото.

— Известност — подсказва Кларк.

— Разбира се, с комплекса за малоценност се обяснява всичко — добави Тора Грей.

— Да, това беше на пръв поглед пътят, по който трябваше да тръгна. Но защо аз? Защо Еркюл Поаро? Би постигнал много по-голяма известност, като изпрати писмата в Скотланд Ярд, а още повече в някой вестник. Вестникът може би нямаше да публикува първото писмо, но с второто убийство АВС можеше да бъде сигурен, че ще получи цялата известност, която пресата може да му даде. Защо тогава Еркюл Поаро? Имаше ли някаква лична причина? В писмото явно се долавяше предубеждение към чужденците, но не достатъчно силно, за да се задоволя с това обяснение.

После пристигна второто писмо, последвано от убийството на Бети Бърнард. Този път стана ясно (както бях подозирал преди това), че убийствата щяха да продължат по азбучен ред, но фактът, който изглеждаше като крайно решение за много хора, остави основния въпрос непроменен в моето съзнание.

Меган Бърнард се размърда в стола си.

— Не съществува ли такова нещо като жажда за кръв?

Поаро се обърна към нея:

— Права сте, мадмоазел, съществува. Желанието да убиваш. Но това не се покриваше с фактите от нашия случай. Човек, обзет от манията да убива, обикновено се стреми да убие колкото се може повече хора. Това е непреодолимо желание, което не го напуска. Главната цел на такъв убиец е да скрие следите си, а не да ги разгласява. Като погледнем четиримата убити или поне тримата от тях (защото не знам почти нищо за мистър Даунс и мистър Ърлсфилд), ще ни стане ясно, че стига да е поискал, убиецът е можел да ги ликвидира, без да навлече подозрение върху себе си. Полицията щеше да заподозре Франц Ашър, Доналд Фрейзър, Меган Бърнард, евентуално мистър Кларк, дори и да няма преки доказателства срещу тях. Никой нямаше и да си помисли за някакъв си вманиачен убиец! Защо тогава на убиеца му е било необходимо да привлече вниманието върху себе си? Нужно ли е било да се оставя до всеки труп по едно копие «АВС»? Или може би тук се крие причината? Може би комплексът е свързан с железопътните справочници?

В този случай за мене ставаше невъзможно да разбере убиеца. Не беше правдоподобно да го прави от великодушие, от нежелание убийството да бъде приписано на невинен човек.

Въпреки че не можах да си отговоря на главния въпрос, аз чувствувах, че научавам някои неща за убиеца.

— Какви? — попита Фрейзър.

— Първо — много е повърхностен. Убийствата му растяха по азбучен ред, което изглежда беше много важно за него. От друга страна, той не подбираше жертвите си — мисис Ашър, Бети Бърнард, сър Кармайкъл Кларк — това са съвсем различни един от друг хора. Няма нито сексуален комплекс, нито комплекс, свързан с възрастта, и този факт ми се видя много интересен. Ако един човек убива безразборно, той обикновено прави това, за да премахне някого, който му пречи или го дразни. Но азбучният ред показва, че този случай не е такъв. Другият тип убийци обикновено подбира определена категория жертви, най-често от другия пол.

Позволих си да си направя един малък извод. Справочникът ме упъти към човек с железопътен комплекс, както го наричам аз. Среща

се по-често у мъжете, отколкото у жените. Малките момченца обичат влакове повече от малките момиченца. Това сочеше донякъде и към недоразвит ум. «Детското» все още преобладава в този човек.

Смъртта на Бети Бърнард и начинът, по който беше убита, ми дадоха нови сведения. Особено показателен беше начинът, по който беше убита (простете, мистър Фрейзър). Преди всичко тя беше удушена със собствения ѝ колан, което говори, че е била в приятелски или интимни отношения с убиеца. И когато научих някои неща за характера ѝ, направих си един извод.

Бети Бърнард е обичала да флиртува. Обичала е мъжете да ѝ обръщат внимание, и то представителни мъже. Следователно, за да я убеди АВС да излезе с него, той трябва да е бил привлекателен, да има *le sex appeal*^[1]. Трябва да може, както казват англичаните, «да се покаже». Трябва да е от мъжете, които имат успех сред жените. Аз виждам сцената на плажа така: той се любува на колана ѝ. Тя го сваля, той игриво го плъзва по врата ѝ. Казва нещо от сорта «сега ще те удуша». Повтарям, всичко е много игриво. Тя се смее и той дърпа...

Доналд Фрейзър скочи. Беше смъртно бледен.

— Мосю Поаро, за бога!

Поаро махна с ръка.

— Свърших. Повече няма какво да кажа по този въпрос. Преминавам към следващото убийство — това на сър Кармайкъл Кларк. Тук убиецът се връща към първия начин — удара по главата. Същият азбучен комплекс, но един факт малко ме безпокои. За да бъде последователен, убиецът би трябвало да избира градовете по някаква закономерност.

Например, ако Андоувър е 155-тата гара на «А». Тогава и «В» убийството би трябвало да стане на 155-тата гара на «В» или пък на 156-тата, а «С» убийството на 157-мата и т.н. А вместо това и при градовете изборът е прекалено безразборен.

— Да не би да ти се струва така, защото ти самият си побъркан на тема ред и метод, Поаро? — предложих аз. — При тебе е направо мания.

— Не, не е мания! *Quelle idée!*^[2] Но, признавам, че може би прекалено много наблягам на това обстоятелство. Да минем по-нататък.

Карстънското убийство ни помогна с много малко. При него няхахме късмет, защото адресът на писмото беше сбъркан, то се забави и ние не можахме да се подготвим.

Но по времето, когато «D» убийството беше обявено, ние вече бяхме изработили много ефикасна система за отбрана. Стана ясно, че на ABC няма да му се разминават още дълго престъпленията.

Дори повече — именно тогава попаднах на следата с чорапите. Стана пределно ясно, че присъствието всеки път на продавач на чорапи близо до местопрестъплението не е случайно. Оттук следваше, че именно той е убиецът. Трябва да кажа, че описанието, което ми даде мис Грей, не съответствуваше на портрета, който си бях изработил за човека, убил Бети Бърнард.

За следващите няколко стадия ще спомена накратко. Беше извършено четвъртото убийство, този път на един човек на име Джордж Ърлсфилд. Изказа се предположението, че е бил убит по грешка вместо един друг човек — Даунс, който прилича на него по телосложение и е седял в киното близо до него.

И тук най-после настъпва обрат! Обстоятелствата се обръщат против ABC, а не в негова полза, както досега. Той вече е белязан, преследван и накрая арестуван.

Делото, както каза Хейстингс, е приключено.

Така е, що се отнася до публиката. Човекът е в затвора и по всяка вероятност ще бъде изпратен в Броудмур. Няма да има повече убийства! Край! Финал!

Но не и за мене! Аз не знам нищо, абсолютно нищо. Нито защо, нито с каква цел.

И още един обезпокоителен факт. Къст си има алиби за нощта на бексхилското убийство.

— Това ме безпокоеше и мене през цялото време — каза Франклин Кларк.

— Да, това ме накара да се замисля здравата. Защото, както изглежда, алибито е истинско. Но то не може да бъде истинско освен — и тук стигаме до две много интересни предположения. Да предположим, приятели, че Къст е извършил три от убийствата, «А», «С», «D» убийствата, но не е извършил «В» убийството.

— Мосю Поаро, това не е...

— Тихо, мадамозел — погледът му принуди Меган Бърнард да замълчи. — Аз искам преди всичко истината! Да предположим, казах аз, че АВС не е автор на второто убийство. Спомнете си, че то стана през първите часове на 25-ти — деня, в който той е пристигнал в града. Да предположим, че някой го е изпреварил. Как ще постъпи той при такива обстоятелства? Ще извърши ли второ убийство или ще приеме първото като подарък?

— Мосю Поаро! — каза Меган. — Вашето допускане е фантастично! Всичките престъпления трябва да са извършени от един и същ човек!

Той не ѝ обърна внимание и продължи спокойно:

— Заслугата на тази хипотеза беше, че обясняваше напълно несъответствието между личността на Александър Бонапарт Къст (който не би могъл да се хареса на нито едно момиче) и личността на убиеца на Бети Бърнард. А е имало случаи убийци да се възползват от извършени от други хора убийства. Например не всички убийства на Джак Великолепния са извършени от него. Дотук добре.

Но сега се изправих пред една трудност.

До бексхилското убийство нито един факт във връзка с АВС убийствата не беше направен публично достояние. Андоувърското убийство събуди слаб интерес. Разтвореният «АВС» справочник изобщо не беше споменат в пресата. Оттук следваше, че който и да е извършил това убийство, той трябва да е имал достъп до факти, известни само на ограничен кръг хора — на мене, на полицията и на някои близки или съседи на мисис Ашър.

И затова тази следа ме доведе до глуха уличка.

Лицата, които бяха обърнати към него, бяха озадачени и смутени.

Доналд Фрейзър каза замислено:

— В края на краищата и полицаите са хора. Някои от тях са дори хубави...

Той замълча и погледна въпросително към Поаро.

Поаро поклати глава.

— Не, отговорът е по-прост. Нали казах, че има и втора теория.

Да предположим, че Къст не е отговорен за убийството на Бети Бърнард. Да предположим, че някой друг я е убил. Възможно ли е този някой да е извършил и другите убийства?

— Но това звучи съвсем без всякакъв смисъл! — извика Кларк.

— Така ли мислите? Аз тогава направих това, което трябваше да извърша още в самото начало. Внимателно разгледах писмата, които бях получил, но от съвсем различна гледна точка. От самото начало аз бях почувствувал, че има нещо нередно в тях, така, както един специалист по картини би почувствувал, че нещо не е наред с картината...

Аз бях решил, без да се замислям много, че това, което ме смущава в тях, е фактът, че са написани от луд.

Сега аз отново ги разгледах и стигнах до коренно различно заключение: това, което не беше наред в тях, беше фактът, че са написани от напълно нормален човек.

— Какво! — извиках аз.

— Да, точно така. Те, както и картината, са имитация. Претендират, че са написани от луд, от вманиачен убиец, но в действителност нищо такова нямаше.

— В това, което казвате, няма никакъв смисъл — повтори Франклин Кларк.

— Mais si!^[3] Размислете малко. Какво се цели с написването на тези писма? Да се привлече вниманието върху автора, да се съсредоточи върху убийствата. Наистина на пръв поглед това е безсмислено. И тогава аз прозрях! Те трябваше да привлекат вниманието към няколко убийства, към цяла серия убийства... Нали вашият велик Шекспир е казал: «В гората едно дърво ще мине незабелязано».

Не поправих литературното изказване на Поаро. Опитвах се да разбера накъде бие. Изведнъж ми стана ясно. Той продължи:

— Кога няма да забележите една топлийка? Когато е на игленика. Кога няма да обърнете внимание на едно убийство? Когато е включено в група сходни убийства.

Имах работа с необикновено умен, изобретателен убиец — безскрупулен, смел и комарджия по душа. Не мистър Къст! Той никога не би могъл да извърши тези убийства. Не, аз се сблъсках със съвсем друг тип човек — човек с момчешки темперамент (за това говорят писмата и железопътният справочник), който се харесва на жените, за когото човешкият живот не е нищо и който е свързан на всяка цена с някое от убийствата.

Помислете — когато стане убийство, кои са първите въпроси, които задава полицията? Удобен случай — къде са били всички в момента на убийството? Подбуда — кой е облагодетелствувал от тази смърт? Ако мотивът и възможността са пределно ясни, какво ще направи бъдещият убиец? Ще си направи алиби — ще нагласи някак си времето според действията си. Но това е винаги много рискована постъпка. Нашият убиец е измислил много по-фантастична защита. Създал е вманиачен убиец!

Сега ми остава само да разгледам убийствата и да открия възможния убиец. Андоувърското убийство? — Този, който веднага ще бъде заподозрян, е Франц Ашър, но аз не можех да си го представя да измисли и изпълни толкова сложен план, нито пък го виждах да разработва сложен план за предварително намислено убийство. Бексхилското убийство? — Може да е Доналд Фрейзър. Той е умен, способен и методичен. Но единствената подбуда, за да убие годеницата си, е ревност, а ревността не е склонна към предварително обмисляне. Освен това разбрах, че той е взел отпуската си в началото на август, което прави невъзможно той да има някаква връзка с убийството в Карстън. Следва Карстънското убийство и изведнъж ние се намираме на една много по-благодатна почва.

Сър Кармайкъл Кларк е много богат човек. Кой наследява парите му? Жена му, която умира, е живо заинтересувана от това, а след това богатството му отива при брат му Франклин.

Поаро бавно се обърна, докато очите му не срещнаха тези на Франклин Кларк.

— Тогава вече бях сигурен. Човекът, който дълго време живееше в съзнанието ми, беше същият като човека, с когото се запознах наистина. АВС и Франклин Кларк бяха една и съща личност! Дръзкият, авантюристичен характер, скитническият живот, привързаността му към Англия, която се забелязваше в тънката му насмешка към чужденците. Привлекателното, свободно и непринудено държание — за него няма нищо по-лесно от това да се запознае с някое момиче в кафене. Методичният ум — един ден той направи тука план за действие и педантично номерира всяка точка — първо, второ, трето. И най-накрая, момчешкият темперамент, за който спомена лейди Кларк и който се изразява дори в литературния му вкус (аз проверих и в библиотеката наистина имаше книга от Незбит, наречена «Децата на

железничарите».) Аз вече не се съмнявам, АВС, човекът, който написа писмата и който извърши убийствата, е Франклин Кларк.

Кларк изведнъж избухна в смях.

— Крайно изобретателно! А какво ще кажете за нашия приятел Къст, хванат с окървавени ръце? Какво ще кажете за кръвта по сакото му? А ножът, скрит в квартирата му? Той може да отрича, че е извършил убийствата...

Поаро го прекъсна.

— Грешите. Той призна.

— Какво! — Кларк изглеждаше наистина слиян.

— О, да — каза учтиво Поаро. — Малко след като започнах да говоря с него, аз разбрах, че Къст действително се мисли за виновен.

— И дори това ли не Ви задоволи, мосю Поаро? — попита Кларк.

— Не. Понеже в момента, в който го видях, аз знаех, че той не може да бъде убиецът! Той не притежава нито такива здрави нерви, нито смелостта, нито дори, бих казал, ума, за да направи такъв план! През цялото време аз чувствах двойствеността на личността на убиеца. Сега виждам къде се крие тя — има двама души замесени — истинският убиец, хитър, изобретателен и дързък, и псевдоубиецът, глупав, нерешителен и поддаващ се на внушение.

Поддаващ се на внушение — точно тук се крие тайната на мистър Къст! За вас не е било достатъчно, мистър Кларк, да измислите план за цяла поредица убийства с цел да отвлечете вниманието от едно убийство. На вас ви е било нужно и прикритие.

Мисля, че идеята се е породила в съзнанието ви при една случайна среща в едно кафене с тази странна личност с двете бомбастични лични имена. По това време вие сте обмисляли различни планове да убиете брат си.

— Така ли? А защо?

— Защото сте били силно разтревожен за бъдещето. Не знам дали разбирате, мистър Кларк, но вие ми помогнахте, когато ми показахте някакво писмо на брат ви до вас. В него той показва много ясно обичта си към мис Тора Грей. Обичта му може да е била бащинска или той да е предпочитал да бъде такава. Както и да е, съществувала е много голяма опасност, че след смъртта на вашата снаха в самотата си той да се обърне към красивото момиче за

съчувствие и спокойствие и можеше да стане (както става с доста възрастни мъже) така, че той да се ожени за нея. Страхът ви се е усилил, след като сте опознали мис Грей, Виждам, че вие сте много добър, макар и циничен, познавач на характери. Вие сте разбрали, че Мис Грей е от този тип млади жени, които правят всичко възможно, за да си пробият път в живота. Вие не сте се съмнявали, че тя няма да пропусне случая да стане лейди Кларк. Брат ви е бил много здрав и жизнен човек. От този брак е можело да се родят деца и тогава вашият шанс да наследите богатството на брат ви пропада.

Вътре в себе си вие сте били през целия си живот един разочарован човек. Вие сте един непостоянен човек, който цял живот не е могъл да се задържи на едно място. И горчиво сте ревнували брат си заради голямото му богатство.

Повтарям, значи че прехвърляйки най-различни планове в ума си, вие сте срещнали мистър Къст, който ви е навял идеята за вашия план. Неговите необикновени лични имена, епилептичните му припадъци и болките в главата, цялата му боязлива и незабележителна натура са ви накарали да го изберете за ваше оръдие. Планът за азбучната последователност изведнъж се ражда в съзнанието ви — инициалите на Къст, фактът, че името на брат ви започва със «С» и че живее в Карстън са били ядрото на вашия замисъл, вие дори сте отишли толкова далеч, че да споменете на Къст за възможния му край, макар че едва ли сте се надявали, че вашето предположение ще пожъне големия успех, който то в действителност пожъна!

Приготовленията ви са били отлично направени. От името на Къст вие сте изписали голяма пратка от чорапи, която да бъде изпратена на него. А сам вие сте изпратили известно количество железопътни справочници «АВС», опаковани в подобни кутии. Вие сте му изпратили писмо от името на фирмата, в което сте му предложили заплата и комисионна. Действията ви са били така добре подготвени, че дори сте напечатали писмата, които сте изпращали след това и после сте му подарили машината, на която са били напечатани.

Оставало ви е само да си намерите две жертви, чиито имена да започват съответно с А и В и които трябва да живеят в места, започващи със същите букви.

Вие сте избрал Андоувър като много подходящо място и предварителното ви познаване на мястото ви е насочило към магазина

на мисис Ашър за сцена на първото убийство. Името ѝ е написано ясно над вратата, а от собствени наблюдения вие сте разбрали, че тя е обикновено сама в магазина. За нейното убийство са необходими здрави нерви, дързост и късмет.

За буквата «В» е трябвало да смените тактиката. Самотните притежателки на магазини е можело евентуално да са били предупредени от полицията. Предполагам, че сте започнали да посещавате често кафенетата и сладкарниците, шегували сте се и сте ухажвали сервитьорките, търсейки тази, чието име да започва с нужната ви буква и която ще е подходяща за целта ви.

В лицето на Бети Бърнард откривате точно този тип момиче, който търсите. Извели сте я веднъж-два пъти, обяснили сте ѝ, че сте женен и поради тази причина трябва да се срещате тайно, на скрити места.

Щом подготовката приключва, вие пристъпвате към действия. Изпращате на Къст андоувърския списък с нареждането да бъде там на посочената дата и ми изпращате първото АВС писмо.

На определената дата отивате в Андоувър и убивате безпрепятствено мисис Ашър. Убийство №1 е изпълнено успешно.

За второто убийство вие вземате предпазни мерки и го извършвате предния ден. Аз съм твърдо убеден, че Бети Бърнард е била убита на 24-ти юли.

Идва ред на убийство № 3, най-важното убийство, истинското убийство от ваша гледна точка.

И тук голяма благодарност дължа на Хейстингс за простата и очевидна забележка, която той направи и на която никой не обърна внимание.

Той изказа предположението, че третото писмо нарочно е било изпратено с грешен адрес.

И той беше прав!

В този факт, тъй прост на пръв поглед, се крие отговорът на въпроса, който ме мъчи толкова време. Защо писмата бяха изпратени до Еркюл Поаро, който е частен детектив, а не до полицията.

Аз се заблудих, като реших, че питае към мене неприязън на лична почва. Нищо подобно! Вие сте ги адресирали до мене, защото една от основните точки на вашия план е едно от писмата да бъде грешно адресирано и да се забави, а не е възможно да се адресира

погрешно писмо до Скотланд Ярд. Необходим е частен адрес. Вие сте избрали мене като известна личност и като човек, който с положителност ще съобщи за писмата в полицията. Освен това ви е доставяло удоволствие да се надсмивате над един чужденец.

Много находчиво сте адресирали писмото — Уайтхевън, Уайтхорс — грешката може да мине за много естествена. Само Хейстингс беше достатъчно проницателен да се абстрахира от натрапващата се асоциация и да погледне само очевидното!

Разбира се, адресът на писмото е бил преднамерено сбъркан! Полицията е трябвало да тръгне по следите едва когато убийството е успешно извършено. Вечерните разходки на брат ви са ви дали удобния случай. И обществото е било така ужасено от АВС, че на никого и през ум не би му минало да ви заподозре.

Със смъртта на брат ви целта ви, разбира се, е била постигната. Нямали сте никакво желание да убивате повече. Но, от друга страна, ако убийствата спрат безпричинно, можело е някой да заподозре истината.

Вашето прикритие, мистър Къст, така успешно е минал незабелязан поради невзрачната си външност, че никой не забелязва, че един и същ човек е бил и трите пъти на местопрестъплението. За ваше голямо раздразнение, дори посещението му в Коумсайд е минало незабелязано. Случката напълно излетяла от паметта на мис Грей.

Дързък, както винаги, вие решавате, че трябва да бъде извършено още едно убийство, но този път следата трябва ясно да бъде насочена към мнимия убиец.

Вие избирате за сцена на действието Донкастър.

Планът ви е много прост. Поради създадите се обстоятелства, вие самият ще бъдете там. Мистър Къст ще бъде изпратен в Донкастър от фирмата. Планът ви е бил да го следвате навсякъде и да се доверите на случая. Всичко тръгва добре. Мистър Къст отива на кино. Това е най-хубавото разрешение за вас. Сядате през няколко стола от него. Когато той става да си върви, вие правите същото. Вие се преструвате, че се препъвате, залитате напред и наръгвате един дремещ човек от предния ред, плъзгате един «АВС» на коленете му, успявате да се блъснете в мистър Къст на изхода, изтривате ножа в ръкава му и го пускате в неговия джоб.

Изобщо не сте си направили труда да търсите човек, чието име да започва с Д. Всеки един би ви свършил работа! Вие сте предположили (и то много правилно), че това ще бъде сметнато за грешка. Сигурно е щяло да има някой от публиката, чието име да започва с Д. Всички биха предположили, че той е бил набелязаната жертва.

А сега, приятели, да разгледаме случая от гледна точка на мнимия АВС, от гледна точка на мистър Къст.

Андоувърското престъпление не му говори нищо. Бексхилското убийство го изненадва и шокира — та той самият е бил там по същото време. После следват убийството в Карстън и заглавията във вестниците. АВС убийство в Андоувър, когато той е бил там, АВС убийство в Бексхил, а сега предстои още едно... Три убийства и всеки път той е бил на местопрестъплението. Хора, страдащи от епилепсия, често чувствуват празнини в паметта си и не могат да кажат какво правят в такива моменти... Спомнете си, че Къст е крайно невротизиран и че лесно се поддава на внушение.

Тогава той получава нареждане да отиде в Донкастър.

Донкастър! И следващото АВС убийство ще бъде извършено в Донкастър. Сигурно е помислил, че това е ръката на провидението. Той загубва самообладанието си, въобразява си, че хазайката му го гледа подозрително, и ѝ казва, че отива в Челтенхъм.

Но той заминава за Донкастър, понеже това е негов дълг. Следобед отива на кино. Може би там е задрямал за малко.

Представете си какво е почувствувал, когато при завръщането си в хотела открива, че на ръкава на самото му има кръв, а в джоба му окървавен нож. Неясните му предчувствия се превръщат в увереност.

Той, самият той е убиецът! Спомня си за своите главоболия, за празнините в паметта. Той е сигурен, това е истина — той, Александър Бонапарт Къст, е убиец маниак.

Държанието му след това е държание на преследвано животно. Той се завръща в лондонската си квартира. Там е в безопасност, всички го познават. Те мислят, че е бил в Челтенхъм. Но ножът е все още при него — много глупаво от негова страна. Той го скрива зад стенната закачалка.

И един ден го предупреждават, че ще дойде полиция. Това е краят! Те знаят!

Преследваното животно хуква за последен път...

Не знам защо е отишъл в Андоувър: предполагам, че е бил преследван от болезненото желание да иде и да види мястото, където е било извършено престъплението, престъплението, което е извършил той, макар че не си спомня за това...

Не му остават никакви пари... той е изморен... краката му неволно го отвеждат в полицейския участък.

Но дори попадналото в капан животно продължава да се бори. Мистър Къст е твърдо убеден, че той е извършил убийствата, но упорито твърди, че е невинен. И той отчаяно се вкопчва в алибито си, което има за второто убийство. Поне него не могат да му припишат!

Както ви казах, още първия път, когато го видях, ми стана ясно, че той не е убиецът и че моето име не значи нищо за него! Освен това разбрах, че той се мисли за убиеца.

А след като не призна вината, ми стана по-ясно от всякога, че моята теория е вярна.

— Вашата теория — каза Франклин Кларк — е абсурдна!

Поаро поклати глава.

— Не, мистър Кларк, вие бяхте в безопасност до момента, в който никой не ви подозираше. Веднъж заподозрян, доказателствата можеха лесно да се намерят.

— Доказателствата?

— Да. Намерих бастуна, с който сте си послужили в андоувърското и карстънското убийство в един долап в Коумсайд. Обикновен бастун с тежка дръжка във форма на топка. Част от дървото е било изрязано и заменено със стопено олово. Вашата снимка беше разпозната между десетина други от двама души, които са ви видели да излизате от киното, когато е трябвало да бъдете на надбягванията. Онзи ден бяхте идентифициран в Бексхил от Мили Хайли и от едно момиче от гостилницата «Червения бегач», където сте заведени на вечеря Бети Бърнард през фаталната вечер. И най-компрометираща накрая е една елементарна предпазна мярка, която вие сте пропуснали. Оставили сте отпечатък от пръст върху пишещата машина на Къст, машина, до която, ако бяхте невинен, нямаше да сте докосвали никога.

Известно време Кларк седя неподвижен, после каза:

— Rouge, impair, manque!^[4] Вие печелите, мосю Поаро! Но си струваше да опитам!

С невероятно бързо движение той извади един малък автоматичен пистолет от джоба си и го допря до челото си.

Аз извиках и неволно се отдръпнах в очакване на изстрела.

Но изстрел не се раздаде. Спусъкът щракна безрезултатно.

Кларк погледна изумен пистолета и изруга.

— Не, мистър Кларк! — каза Поаро. — Може би забелязахте, че днес имам нов слуга. Един мой приятел — виртуозен джебчия. Той извади пистолета от джоба ви, изпразни го и го върна обратно и всичко това без вие да почувствувате нещо.

— Мръсна чуждестранна маймуна! — извика почервенелият от ярост Кларк.

— Да, да, представям си какво чувствувате. Не, мистър Кларк, няма лека смърт за вас! Казали сте на мистър Къст, че два пъти сте се спасили от удавяне. Знаете какво значи това — че съдбата ви е отредила друга смърт.

— Вие...

От ярост не му идваха думи. Лицето му беше станало мъртвешки бледо. Той стисна заплашително юмруци.

От съседната стая се появиха двама детективи от Скотланд Ярд. Единият от тях беше Кроум. Той се приближи до Кларк и изрече познатата стереотипна фраза: «Предупреждавам ви, че всичко, което кажете, може да бъде използвано срещу вас.»

— Той каза достатъчно — каза Поаро и добави, обръщайки се към Кларк:

— Вие сте много високомерен, но въпреки това ще ви кажа, че намирам вашето престъпление не английско... не порядъчно... не спортсменско...

---

[1] Сексапил (фр.). — Б.е.ред. ↑

[2] Каква идея! (фр.). — Б.е.ред. ↑

[3] Но, да! (фр.). — Б.е.ред. ↑

[4] Червено, нечетно, липсва! (фр.). — Б.е.ред. ↑

ГЛАВА XXXV

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Срам ме е да призная, че след като вратата се затвори след Франклин Кларк, аз се изсмях истерично.

Поаро ме погледна изненадано.

— Това е, защото му каза, че престъплението му не е спортсменско — поясних аз.

— Но това е така. Извършеното от него е отвратително, не толкова убийството на брат му, колкото жестокостта, с която е осъдил един нещастник на доживотен затвор. «Да хванеш лисица, да я сложиш в клетка и никога да не я пуснеш отново.» Това не е *le sport*^[1].

Меган Бърнард въздъхна дълбоко.

— Не мога да повярвам, не мога. Вярно ли е всичко това?

— Да, мадмоазел. Край на кошмара.

Тя го погледна и гъста червенина заля лицето ѝ.

Поаро се обърна към Фрейзър.

— През цялото време мадмоазел се измъчваше от страха, че вие сте извършили второто убийство.

Доналд Фрейзър каза тихо:

— По едно време и аз си помислих същото.

— Заради съня ви?

Той дръпна стола си към младия мъж и му каза доверително:

— Сънят ви може да се обясни много лесно. Вие започвате да откривате, че образът на едната сестра се заличава постепенно от паметта ви и неговото място се заема от другата сестра. Мадмоазел Меган е заместила сестра си в сърцето ви, но тъй като мисълта, че толкова бързо сте забравили другата сестра, е непоносима за вас, вие сте се опитали да я задушите. С това се обяснява вашият сън.

Погледът на Фрейзър се обърна към Меган.

— Не се страхувайте да я забравите — каза Поаро бащински. — Тя не заслужава да се измъчва човек заради нея. А като мадмоазел

Меган се срещат веднъж на хиляда — un coeur magnifique^[2].

Очите на Фрейзър светнаха.

— Мисля, че сте прав.

Ние се струпаме около Поаро, задавайки му въпроси и искайки да ни освети този или онзи въпрос.

— Защо бяха онези въпроси, Поаро? Дето ги задаваше на всички? Какъв беше смисълът?

— Някои от тях бяха simplement une blague^[3]. Но аз разбрах това, което ми трябваше — че Франклин Кларк е бил в Лондон по времето, когато е било пуснато първото писмо, а освен това исках да видя лицето му, когато задам въпрос на мадмоазел Тора. Той не знаеше, че го наблюдавам, и аз видях цялата злоба и гняв, която той таеше, изписана на лицето му.

— Никак не ви беше грижа за моите чувства — каза Тора Грей.

— Мисля, че отговорът ви не беше искрен, мадмоазел — сухо отвърна Поаро. — И втората ви надежда се провали. Франклин Кларк няма да наследи парите на брат си.

Тя вирна глава.

— Трябва ли да стоя тук и да слушам как ме обиждат?

— Не, никак — каза Поаро и учтиво ѝ отвори вратата.

— Отпечатъкът от пръста допринесе много, Поаро — казах аз замислено. — Той се предаде веднага, щом спомена за него.

— Да, те са много полезни, тези отпечатъци от пръсти.

Той добави:

— Аз вмъкнах това, за да ти направя удоволствие, приятелю.

— Но, Поаро — извиках аз, — нима това не е вярно?

— Ни най-малко, mon ami — отговори Еркюл Поаро.

Трябва да спомена и визитата, която ни направи мистър Александър Бонапарт Къст няколко дена по-късно.

След като изкриви ръката на Поаро от стискане и несвързано му благодари, той се успокои и каза:

— Знаете ли, един вестник ми предложи сто лири — сто лири! — за да им напиша една кратка автобиография. Аз... просто не знам какво да правя.

— На ваше място аз не бих приел сто — каза Поаро. — Бъдете твърд. Кажете, че искате петстотин. И не се ограничавайте само с един вестник.

— Наистина ли мислите... че бих могъл...

— Трябва да разберете — усмихнато каза Поаро, — че вие сега сте много известна личност. Всъщност най-известната личност в Англия в момента.

Мистър Къст вирна глава. На лицето му се изписа удоволствие.

— Знаете ли, мисля, че сте прав. Прочут! Във всички вестници! Ще послушам съвета ви, мосю Поаро. Парите ще ми бъдат много необходими... Ще отида някъде на почивка... Освен това искам да направя хубав сватбен подарък на Лили Марбъри — много мило момиче, мосю Поаро, наистина много мило момиче.

Поаро го потупа насърчително по рамото.

— Вие сте напълно прав. Починете си добре. И още нещо искам да ви кажа, защо не отидете на очен лекар? Тези главоболия са вероятно от това, че имате нужда от нови очила.

— Мислите ли, че това е била причината?

— Мисля.

Мистър Къст му стисна топло ръката.

— Вие сте велик човек, мосю Поаро.

Поаро, както винаги, не остана равнодушен към комплиментата. Той дори не успя да придаде на лицето си скромен вид.

Когато мистър Къст важно си излезе, моят стар приятел ми се усмихна:

— И така, Хейстингс, ние още веднъж бяхме на лов, нали? Vive le sport!^[4]

---

[1] Спорт (фр.). — Б.е.ред. ↑

[2] Прекрасно сърце (фр.). — Б.е.ред. ↑

[3] Просто шега (фр.). — Б.е.ред. ↑

[4] Да живее спортът! (фр.). — Б.е.ред. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.